

Formació per a la igualtat en els programes de transició. Un enfocament integrat de gènere.

Eines i experiències

(Contraportada)

Aquesta publicació ha estat realitzada per Mirta Lojo Suárez per encàrrec del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya i l'assessorament de l'Institut Català de les Dones, en el marc del projecte Hinterland de la Iniciativa Comunitària Equal.

Í N D E X

Preàmbul

Presentació

Bloc I El context: El Pla de Transició al Treball

El PGS-Pla de Transició al Treball (PTT): dels PGS als PQPI
El professorat-tutor, element clau del Pla de Transició al Treball

Bloc II Els fonaments teòrics de la intervenció

Una ullada cap enrere
Per què treballem des d'una mirada coeducativa?
Com treballem des d'aquesta mirada?
Com implementar la coeducació en el Pla de Transició al Treball?
Detecció de necessitats de l'alumnat: cal realment intervenir-hi?

BLOC III La formació del professorat

La proposta formativa
Seqüenciació de la formació del professorat
Objectius de la proposta
Metodologia del seminari de treball
Els continguts de la formació
Relació d'activitats experimentades per àmbits d'intervenció

BLOC IV Materials i eines proposades des del projecte. Relats d'experiències

1. Les professions no tenen sexe!!!
2. Com veig les coses parlant de dones i d'homes
3. Vull ser com...
4. Aquesta per a mi, que és de nois, i aquesta no, que és de noies.
5. Què són els prejudicis?
6. Qui surt a la foto?
7. I tu t'ho creus, que les dones tenen menys diners?
8. Ús del llenguatge no androcèntric

BLOC V Activitats proposades pel professorat. Relats d'experiències

Activitats proposades pel professorat en el marc del seminari

9. Qui treballa a casa? Qui fa què?
10. Estereotips a la publicitat. PTT Igualada
11. Ni ofici ni benefici. PTT Manresa
12. Som iguals o diferents? PTT Vilafranca del Penedès
13. "Quiero ser como Beckham": Una altra proposta. PTT Vilanova i la Geltrú
14. Altres activitats

BLOC VI Avaluació i valoracions finals

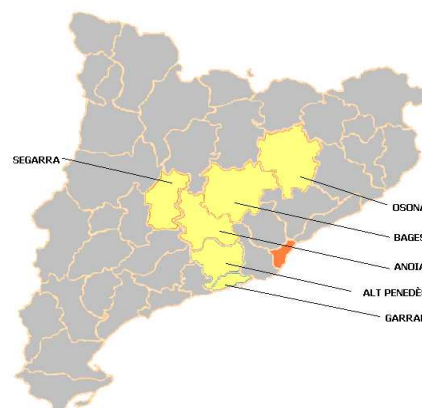
ANNEX 1: Fitxes resum d'activitats

ANNEX 2: Materials didàctics relacionats

BIBLIOGRAFIA

Preàmbul

El projecte Hinterland de la Iniciativa Comunitària Equal ha comptat amb la participació de 15 entitats¹ i ha permès endegar en diverses comarques de la Catalunya Central, del 2005 al 2007, un conjunt d'accions orientades a millorar les possibilitats d'inserció sociolaboral de diferents col·lectius amb risc d'exclusió social: dones, població immigrant i joves.

Les accions d'Hinterland adreçades al jovent han estat impulsades des de la Direcció General d'Ensenyaments Professionals, Artístics i Especialitzats del Departament d'Educació per tal de desenvolupar una proposta formativa per a joves que necessiten un primer nivell de qualificació professional i que s'ha experimentat en els programes del PGS-Pla de Transició al Treball de l'àmbit territorial del projecte: Igualada, Manresa, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú.

El col·lectiu de joves sense acreditació mereix especial atenció del Departament d'Educació per tal de facilitar que els nois i noies atesos en aquests programes puguin desenvolupar les seves competències bàsiques i habilitats socials i facilitar alhora la seva remotivació cap a la formació i el treball. Ens els programes de garantia social un 90% dels inscrits són nois i noies de 16-17 anys que necessiten un recurs formatiu que trenqui amb l'experiència de fracàs escolar anterior i que els faciliti endegar un nou itinerari que permeti la seva inserció laboral i/o la seva recuperació educativa. En aquest nou escenari és essencial que els i les joves defineixin el seu projecte personal i professional sense més traves que les que ja els hi venen imposades pels seus dèficits formatius, la manca d'habilitats socials o les possibilitats del seu entorn familiar i social.

En aquest sentit, els estereotips de gènere limiten encara més les possibilitats de desenvolupament personal de les noies i dels nois ja que redueixen el seu ventall

¹ Agrupació de desenvolupament del projecte Hinterland: Consells comarcals de l'Alt Penedès, Bages, Garraf, Osona, Segarra i Anoia; Institut Català de les Dones; Unió de Pagesos; Federació d'Autoescoles de Catalunya; Servei d'Ocupació de Catalunya; Diputació de Barcelona, Creu Roja Barcelona, Cambra de Comerç de Barcelona; Unió Patronal Metal·lúrgica i el Departament d'Educació i Universitats de la generalitat de Catalunya.

de possibilitats de formació i d'inserció futures i, de forma més àmplia, contribueixen a mantenir les condicions de desigualtat i de discriminació en el món laboral, i sustenten valors i actituds sexistes en l'àmbit de les relacions personals i familiars, condicions que són terreny abonat per a les agressions i la violència de gènere.

Així doncs, cal una intervenció des de múltiples instàncies, que ajudi als nois i a les noies a qüestionar-se estereotips que els i les limiten personalment i professionalment donant a conèixer situacions de discriminació que encara es donen en el món del treball i social per modificar i avançar cap a una societat que afavoreixi condicions de debò per a una igualtat d'oportunitats dels homes i de les dones.

L'experiència dels programes de garantia social ha mostrat la importància de combinar una formació professional de primer nivell, una formació de base i la necessitat d'una intensa acció tutorial i d'acompanyament que permeti a aquest col·lectiu obrir-se camí. La intervenció que es proposa en aquesta publicació busca qüestionar en les i els joves d'aquests programes els estereotips de gènere i no es pot limitar a promoure accions aïllades. Cal una reflexió i un enfocament coherent de la formació que integri la perspectiva de gènere en totes les accions desplegades, les pròpiament formatives, però també les que es realitzen en l'àmbit de l'orientació i tutoria i en les mesures d'acompanyament cap a la inserció laboral o reinserció educativa.

Aquesta publicació recull el procés d'implementació i experimentació d'una de les accions centrals desenvolupades en el marc del projecte Hinterland Joves. S'ha pretès incorporar en la formació del jovent dels programes participants un enfocament integrat de gènere en la formació de base i en l'orientació personal i professional del jovent. La participació en el projecte Hinterland ha estat una excel·lent oportunitat per dissenyar i experimentar una proposta metodològica, concretar activitats didàctiques i posar en comú les pràctiques i resultats del professorat que ha participat activament i amb gran implicació en aquesta experiència que ha comptat també amb una participació més específica de l'Institut Català de les Dones de la Generalitat de Catalunya.

En el context d'adequació dels actuals programes de garantia social al nou marc que contempla la LOE amb la posta en marxa dels programes de qualificació

professional inicial, aquesta experiència facilitarà materials i orientacions aplicables en els mòduls de formació general dels nous programes.

La participació en projectes europeus², un cop més, ha demostrat ser un element clau per a la dinamització i la innovació metodològica d'aquests programes així com per enfortir els lligams entre els i les professionals participants. Les seves valuoses aportacions seran de ben segur aprofitades per altres programes i entitats amb objectius coincidents.

Josep Francí i Carreté

Director general d'Ensenyaments Professionals, Artístics i Especialitzats

Setembre 2007

² El PGS-Pla de Transició al Treball té una llarga tradició de participació en programes i iniciatives comunitàries des dels inicis del programa ja fa mes de vint anys: Nao, Youtstart i Igualbaix entre d'altres.

Preàmbul

El projecte Hinterland, aprovat en el marc de la Segona Convocatòria de la Iniciativa Comunitària EQUAL i cofinançat pel Fons Social Europeu, té com a objectiu augmentar les oportunitats laborals de les persones nouvingudes i de les dones de 7 comarques d'arreu del territori de Catalunya, les quals constitueixen el territori Hinterland. Aquest territori coincideix en unes determinades característiques socials i econòmiques i, presenta la necessitat i prioritat d'incidir en les persones que es troben en situació d'atur, sobretot en les dones i en les persones nouvingudes, reunint els agents apropiats amb interès a cooperar per trobar solucions en el marc de la inserció sociolaboral que eliminin les principals causes de discriminació i desigualtat.

L'Institut Català de les Dones es va sumar a aquest projecte, ja que entenem que treballar amb el jovent és un factor clau a l'hora d'aconseguir els objectius que ens plantejgem, tant mitjançant la nostra participació en aquest projecte europeu com mitjançant el Pla d'acció i desenvolupament de les polítiques de dones a Catalunya 2005-2007.

Aquest Pla pretén establir un nou pacte social més ampli, que integri la diversitat i permeti desenvolupar formes alternatives d'organització social del temps i del treball que tinguin com a objectiu central la vida humana. Una nova ciutadania basada en la diversitat i en el pluralisme, que no respongui únicament al pretès universal masculí, sinó que reconegui i doni valor a l'experiència femenina, sense oblidar que aquesta tampoc és única, ja que les dones també som diferents entre nosaltres, tant pel que fa a la posició social i l'experiència viscuda, com des del punt de vista de les nostres aspiracions i projectes de vida. Una nova concepció de la ciutadania que transcendeixi l'objectiu de la igualtat per reconèixer la llibertat individual i permetre el desenvolupament de xarxes de relació basades en la diversitat d'aportacions i la participació plena.

Dins del treball desenvolupat per l'Institut Català de les Dones per a assolir les finalitats esmentades, la formació esdevé decisiva per tal d'eliminar els estereotips de gènere que, encara ara, dificulten el ple desenvolupament de noies i nois en llibertat. Així, hem d'aconseguir que les persones puguin exercir el seu dret d'assolir l'èxit educacional, social i professional, i triar entre les diverses alternatives de la vida sense haver de renunciar a la seva identitat.

Els paràmetres de l'educació no són neutres, sinó que segueixen arrelats en una visió androcèntrica del món. L'assumpció d'aquesta situació com una cosa natural ens porta a la seva reproducció i consolidació. És per això que el procés d'implementació i experimentació que recull aquesta publicació es basa en la coeducació com a element transformador de la societat, que ens ha de servir per eliminar les desigualtats socials. La coeducació no implica una homogeneïtzació de l'aprenentatge, ans al contrari, encoratja la diversificació com a mecanisme per assolir valors com ara el respecte o la cooperació.

El professorat i, especialment, l'acció tutorial, juguen un paper decisiu en el Pla formatiu de Transició al Treball que se'ns presenta en aquesta publicació. Amb la inclusió de la mirada coeducativa, s'aconsegueix diversificar les perspectives professionals, a més d'evitar la reproducció d'esquemes i actituds sexistes en la dinàmica de treball i en el material utilitzat, tal com es diu en el document que teniu a les mans. Mitjançant aquestes pràctiques coeducatives, s'ha d'aconseguir la creació de perfils laborals no estereotipats, que permetin que noies i nois triïn la seva opció en un marc de llibertat.

En aquesta formació, l'acció coeducativa adquireix una rellevància especial, ja que va adreçada a joves procedents de situacions prou complexes com per a què els estereotips de gènere suposin un entrebanc més al seu desenvolupament futur. La reflexió i l'anàlisi han de ser eines que ajudin a trencar dinàmiques obsoletes i a construir noves propostes que permetin que noies i nois es motivin de cara a la formació o al treball, de manera que puguin definir un projecte de vida, tant personal com professional, lliure i satisfactori.

Marta Selva Masoliver
Presidenta de l' Institut Català de les Dones

Setembre 2007

Preàmbul

Institut Català de les Dones (falta)

1 / 2 fulls

Presentació

Aquesta publicació busca sensibilitzar i animar al professorat que treballa en programes d'iniciació professional i que atenen al col·lectiu de joves que no ha acreditat l'ensenyament secundari obligatori per la via ordinària, a incorporar un enfocament integrat de gènere en les accions formatives, en la tutoria i en les activitats d'orientació personal i professional que desenvolupen en el marc de les seves funcions.

Es destaca, en primer lloc, la importància de la formació del professorat per tal de fonamentar teòricament les accions educatives i per tal de trobar un marc idoni per compartir experiències i avançar en la definició d'un nou model formatiu. Així, es facilita una proposta formativa adreçada específicament a aquest col·lectiu de professionals i el model d'intervenció realitzat, que ha buscat sempre el diàleg, la recerca conjunta i la implicació personal i professional.

La publicació també aporta eines i materials didàctics, i des del nostre punt de vista, el que és més important, el relat d'algunes de les experiències viscudes pel professorat que els ha aplicat a l'aula. Aquests relats aporten "vida" i "frescor" a la proposta alhora que hom pot trobar pistes i indicacions per a la seva implementació així com veure les "facilitats" i/o les dificultats que pot comportar la seva aplicació.

Per això, la publicació està organitzada en diversos blocs. En el primer bloc es contextualitza l'experiència objecte de la publicació, tot resumint de forma molt breu alguns dels trets principals del programa Pla de Transició al Treball en el qual s'ha implementat.

En el segon bloc s'expliciten els fonaments teòrics de la necessitat d'intervenció i els objectius de l'acció desenvolupada.

Des del primer moment es va veure la necessitat d'organitzar una acció formativa adreçada al professorat tutor el qual, tot i que ja havia manifestat sensibilitat envers aquesta qüestió, requeria aprofundir teòricament els temes de la proposta i alhora necessitava un espai comú per a compartir experiències i dissenyar materials adaptats a les seves necessitats específiques. En el tercer bloc de la publicació s'explica la proposta formativa adreçada al professorat i el seu desenvolupament.

En el quart bloc hi ha el recull de materials i propostes que busquen facilitar eines per al professorat tutor que treballa en altres PTT o en contextos similars als del Pla de Transició al Treball. Els materials s'han organitzat en dues parts. En primer lloc es presenten els materials dissenyats per Mirta Lojo Suárez³ que van servir per dinamitzar el projecte formatiu durant el primer any del projecte i, en segon lloc, es presenten altres materials dissenyats pel professorat participant del seminari en el marc de l'activitat formativa així com les valoracions o resultats fetes pel professorat que els ha aplicat.

En el cinquè bloc s'ha volgut incorporar una mena de diari de les experiències del professorat que ha implementat el projecte en els seus programes. Així disposem no només d'uns materials sinó també d'unes orientacions de com utilitzar-los i també podem conèixer les dinàmiques que s'han generat entre els i les joves que hi han participat.

No es podia cloure la publicació sense una avaluació de l'experiència. No disposem d'indicadors per conèixer els canvis ocorreguts en els valors i actituds del jovent participant però sí que podem conèixer si a les i als participants els han semblat interessants i útils les activitats realitzats i les seves valoracions.

En els annexos es pot trobar una fitxa resum de cadascuna de les activitats proposades des del seminari per la coordinadora del projecte i pel professorat participant així com els materials didàctics que faciliten la seva aplicació a les aules.

En conjunt, cal explicitar que en aquesta publicació s'ha volgut expressament utilitzar diversos registres, facilitar eines per a la reflexió i materials i propostes didàctiques per a l'aplicació. Però també s'ha pretès incorporar la veu i mentalitats del professorat participant i, a través seu, del propi jovent, per tal de reconèixer les seves aportacions i alhora de mostrar les dinàmiques i els resultats d'una manera viva i directa.

Combinar aquests trets no ha estat fàcil però esperem que el resultat reflecteixi la realitat del que ha estat el projecte i doni pistes i animi a altres professionals a sumar-se a la proposta.

³ Mirta Lojo Suarez és psicopedagoga del cos de professorat d'educació secundària. Ha realitzat un Màster d'Innovació i Qualitat educativa. Forma part del Seminari de Coeducació de la Universitat de Barcelona. En l'àmbit de la recerca és especialista en temes de gènere i educació. En aquest projecte ha estat la responsable de la formació del professorat i de l'edició d'aquesta publicació.

Bloc I. El context: El Pla de Transició al Treball

Hinterland-Joves s'ha desenvolupat durant dos anys, del setembre de 2005 al juny del 2007, en quatre programes del PGS-Pla de Transició al Treball de l'àmbit professional del comerç i atenció al públic i de diferents perfils l'àmbit del metall ubicats en municipis de les comarques centrals de Catalunya, a Igualada (Anoia), Manresa (Bages) Vilafranca del Penedès (Alt Penedès), Vilanova i la Geltrú (Garraf). En aquests dos anys, 240 joves han experimentat la proposta en matèria d'igualtat de gènere que es presenta en aquesta publicació

Conèixer el context específic del Pla de Transició al Treball on s'emmarca la proposta pot orientar sobre les possibilitats d'aplicació dels materials i activitats que es proposen ja que la seva finalitat des de l'inici ha estat la de transferir l'experiència no només a la resta de PTT's del territori català sinó també a d'altres programes que acullen a un col·lectiu de joves de característiques similars.

El PGS-Pla de Transició al Treball (PTT): dels PGS als PQPI

El Pla de Transició al Treball (PTT) és una modalitat de programa de garantia social, iniciat a Catalunya l'any 1986 abans de la regulació i implantació dels PGS, i que es va integrar en l'oferta d'aquests programes l'any 1993 en coincidir en objectius i plantejaments. Amb la implantació dels Programes de Qualificació Professional Inicial s'adaptaran al nou marc i es mantindran com una modalitat específica de PQPI.

Organitzats en conveni entre el Departament d'Educació i les administracions locals de 38 poblacions de Catalunya, la finalitat dels 40 programes i 86 cursos que es desenvolupen durant el curs 2006-2007 del PGS-Pla de Transició al Treball és oferir als nois i noies inscrits recursos personals i professionals que facilitin, un cop finalitzat el programa, la seva inserció laboral i/o la continuïtat formativa, especialment en la formació professional inicial. La Direcció General d'Ensenyaments Professionals, Artístics i Especialitzats (DGFPIEP) dóna suport pedagògic i metodològic als programes estructurats en una xarxa que facilita la seva coherència tot i la dispersió territorial existent.

El professorat-tutor, element clau del Pla de Transició al Treball

En aquests programes un dels elements clau ha estat la figura del professorat-tutor. El o la professor/professora que exerceix les funcions de tutoria actua en cada programa com a referent d'un grup de 15 joves i condueix les activitats d'orientació, de reforç de la formació bàsica –estructurada al voltant del coneixement de l'entorn laboral i social de cada programa-, coordina el treball dels i de les professionals que imparteixen els mòduls professionalitzadors i fa l'acompanyament del jovent fins a la seva inserció. La figura del professorat-tutor, en les enquestes de satisfacció que complimenten els nois i noies anualment en finalitzar el programa, aconsegueix una de les valoracions més elevades i, per això, es justifica la necessitat d'aprofundir la seva formació si es busca obtenir resultats de l'acció projectada.

En aquest context, incorporar de forma transversal en les accions formatives i d'orientació un enfocament de gènere requereix aconseguir la complicitat i implicació del professorat tutor dels programes i facilitar eines i suport específic per al desenvolupament de les accions.

El context: El pla de transició al Treball

■ Joves:

- Inscripcions 2006-2007: 1210
- 92% 16-17 anys
- 50-70 % d'inserció laboral als sis mesos de l'acabament
- 30% d'inserció educativa el curs següent

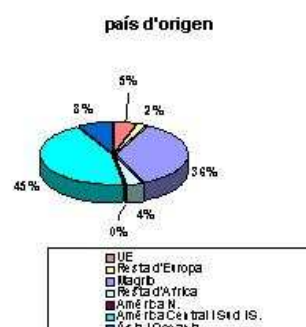
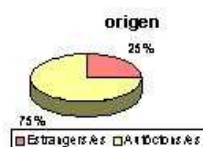
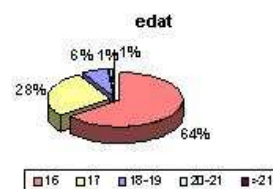
■ Programes

- PGS-PTT: 40 programes en 38 municipis de Catalunya
- Cursos: 86

■ Formació

- Orientació personal i professional
- Formació de base
- Formació professional nivell auxiliar/aprenent

■ Tutoria intensiva i acompanyament a la inserció

Bloc II. Els fonaments teòrics de la intervenció

Una ullada cap enrere

La situació social dels col·lectius de dones i d'homes ha estat definida històricament per un sistema de categorització, reproduït al llarg del temps a través de processos de socialització diferencials, segons el sexe de les persones. A les societats occidentals, la legitimació d'aquest ordre arriba al seu punt culminant amb la Il·lustració on es justifica, entre altres coses, la segregació del currículum escolar, que prepara les dones per a la vida domèstica, la reproducció i la criança dels infants i també per agradar i entretenir als homes, mentre que prepara els homes per a la ciutadania i la vida pública.

Tot i els intents de modificacions en períodes posteriors, aquesta jerarquitització s'ha mantingut i ha comportat fortes restriccions per a les dones no només en l'accés a l'educació sinó també en el desenvolupament i promoció professional així com en l'arribada als llocs de presa de decisions. Aquesta situació ha comportat també, la invisibilització del seu treball i de la seva experiència i el menysteniment de tot allò considerat com a femení. El món masculí queda convertit així en referent universal, ignorant i ocultant les necessitats i els desitjos de l'altra meitat de la humanitat.

És cert que algunes de les reivindicacions històriques de la lluita de les dones s'han fet realitat en les últimes dècades, però també ho és que fora dels marcs jurídico-legals, encara persisteixen molts trets culturals androcèntrics i sexistes propis de l'estructura patriarcal. Un bon exemple dels mecanismes de perdurabilitat dels estereotips es dona en els processos psicosocials de construcció de la identitat i dels rols socials, els quals mantenen una forta marca de gènere i condueixen a expectatives diferenciades segons el sexe. L'anàlisi de les eleccions professionals de noies i de nois joves és un exponent clar de la situació de segregació horitzontal que es torna a posar de manifest en el mercat de treball.

D'altra banda els *media*, amb la seva influència en la transmissió de models, les pautes familiars tradicionals, el tipus de relacions interpersonals en microcontextos i macrocontextos mediatitzats per l'ordre esmentat, afavoreixen representacions femenines i masculines construïdes sobre la base de la desigualtat i sovint potencien fortes resistències al canvi. Podria semblar que la joventut actual no manté els estereotips i els esquemes tradicionals de gènere, però la majoria de revistes, pel·lícules i música juvenils s'obstinen a mantenir discursos de feminitat i

masculinitat molt similars als d'èpoques anteriors; sota l'aparença de desimboltura i llibertats individuals es prioritzen els trets d'agressivitat i força en els nois i la subordinació als cànons de bellesa en les noies.

Però malgrat l'herència cultural i les múltiples contradiccions de la situació actual, els esforços de superació no cessen i es pot afirmar que la transformació social ja ha començat i, felicitment, no té "volta enrere".

Per què treballem des d'una mirada coeducativa?

En realitat, la formulació adequada de la interrogació que dóna títol a aquest apartat hauria de ser: *Per què, encara, la mirada coeducativa no està generalitzada a totes les instàncies formatives?* No hi ha respostes simples per contestar la pregunta però, en qualsevol cas, celebrem que moltes de les polítiques que s'intenten implementar des de les diverses Administracions estiguin orientades pel principi d'igualtat entre dones i homes.

Molts estudis posen de manifest que la promoció professional de les dones té un "sostre de vidre", és a dir que, en els llocs de responsabilitat i presa de decisions són molt poques les que hi arriben, en part pels propis dispositius que el mercat laboral genera i en part, per la inèrcia d'una tendència encara viva de responsabilitats familiars assumides de forma preferent quan no exclusiva.

En aquest sentit, la segregació vertical dóna com a resultat que el volum salarial de les dones sigui inferior al dels homes i que les condicions de treball siguin desiguals en els dos casos, condemnant a les dones a una major precarietat i una major taxa d'atur. Per un altre costat, també s'evidencia una segregació horitzontal que consisteix a parcel·lar les professions i ocupacions, reservant-les preferentment per a un o l'altre sexe, amb una millor consideració i prestigi per a totes aquelles branques considerades pròpies del sexe masculí.

La "divisió sexual del treball" minimitza o anul·la la responsabilitat masculina respecte de les tasques de cura, és a dir, les que tenen a veure amb la criança d'infants, l'atenció de persones grans o malaltes i la intenció de la llar, entre les més importants. Així, el fet que aquestes activitats siguin assumides gairebé totalment per les dones té conseqüències immediates en el seu desenvolupament professional, però també al mateix temps en el creixement afectiu i emocional dels homes.

Per intentar redreçar aquest desequilibri històric entre els dos col·lectius s'ha de fer realitat la conciliació de la vida familiar, personal i laboral de dones i d'homes, incloent la Perspectiva de gènere en tots els àmbits socials. Per tant, per la part que ens ocupa, la formació de joves no pot eludir el compromís de treballar per evitar barreres i per estimular la realització personal i professional, més enllà de les discriminacions històriques, de la segregació i de les jerarquies.

Les concepcions actuals dels processos d'aprenentatge aporten nous significats al paper de la formació per quant afecta tot el cicle vital de les persones i es constitueix en una peça clau per a la seva inserció laboral i per a la seva integració social, cosa que des d'un punt de vista comunitari, resulta fonamental per a la cohesió social i per al desenvolupament de la societat.

La mirada coeducativa al procés de formació comporta l'aplicació d'estratègies metodològiques que afavoreixin no només el *saber* i *el saber fer* sinó també *el saber conviure* com a peces fonamentals per a la construcció d'una nova ciutadania que vinculi drets amb responsabilitats i participació comunitària. Tenir en compte les diferències i desigualtats entre dones i homes ha d'ajudar a conformar una altra perspectiva per abordar la realitat, que no sigui excloent, que incorpori les diferències respectant-les i que fomenti la convivència en harmonia, en un marc de llibertat.

Com treballem des d'aquesta mirada?

Una societat que es consideri moderna i democràtica ha d'ésser equitativa i ha d'afavorir el ple desenvolupament de la ciutadania independentment del sexe, de l'estatus social o de l'ètnia de les persones que en formen part. El treball per la inclusió social i per la cohesió social tenen molt a veure amb el sistema de valors considerats tradicionalment com a femenins per quant remetent a l'experiència individual i col·lectiva de les dones.

Aquest enfocament es basa en un sistema de valors que cal visibilitzar. Cal considerar que, totes les pràctiques quotidianes tenen un sistema de valors subjacent. La forma de reaccionar davant determinats conflictes, el posicionament enfront temes d'actualitat, la disposició dels materials en els diversos espais, l'atenció envers les pròpies necessitats i les de les altres persones, l'organització i el

grau de protagonisme que s'atorga a cadascú són actes que expressen visions de la realitat.

Abordar la Coeducació vol dir mirar la realitat de cada centre sense el filtre de l'androcentrisme i del sexisme. Aquesta *mirada*, per la seva part, comporta una intervenció intencionada a tots els escenaris possibles, des de la transversalitat. Les relacions interpersonals, l'ús del llenguatge, l'organització d'espais i de temps, la tipologia de recursos i, en definitiva, tots els factors constitutius de la dinàmica formativa en el seu conjunt són resignificats des d'una perspectiva que inclou els sabers, les experiències i els sentiments de dones i d'homes, sense exclusió.

Com implementem la coeducació en el Pla de Transició al Treball?

Un dels eixos que defineixen el Programa des dels seus inicis és i ha estat *l'Orientació no sexista i la diversificació d'opcions professionals, essencialment de les noies*⁴. Aquest principi comporta *la incorporació en els continguts del programa i en l'acció tutorial dels aspectes que fan referència a la situació socio-professional de les dones, per tal de fomentar l'autoestima, el rebuig de les actituds discriminatòries, la maduració i la diversificació de les perspectives professionals. S'hi afegeix que "també és important d'evitar la reproducció d'esquemes i actituds sexistes en la dinàmica de treball i en el material que s'utilitza"*.

Aquestes premisses han estat objecte de treball des dels orígens del PTT i han portat a reflexions i propostes diverses en el grup de professionals que hi treballa. Tanmateix segueix sent una necessitat aprofundir en la reflexió. A més a més actualment, els treballs en matèria de coeducació proclamen la necessitat no només de qüestionar les barreres que limiten el desenvolupament ple de les dones sinó també d'incorporar al món del treball la seva experiència i manera de fer per tal de modificar positivament els propis llocs de treball. El fet de desenvolupar perfils laborals no estereotipats representa un pas endavant no només per a les dones, que d'aquesta manera poden accedir-hi en situació d'equitat, sinó també per als homes, que a més de compartir la feina a l'àmbit públic haurien de compartir-la a l'àmbit de la llar.

La formació del jovent en el PTT és curta però molt intensa. Intentar revertir una vivència de vegades negativa de l'experiència educativa buscant la integració al

⁴ Veure: El Pla de Transició al Treball. Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament (1995).

món laboral o la continuïtat formativa implica una forta inversió en orientació personal, educativa i professional.

En aquest context, es considera que l'enfocament de gènere ha d'estar present, de forma integrada i coherent, a la dinàmica de tot el procés de formació, tant pel que fa a l'esfera relacional i organitzativa dels centres com als mòduls formatius que actualment es desenvolupen durant l'anomenada "primera fase" del programa.

En el Pla de Transició al Treball, que té una durada de nou mesos, d'octubre a desembre les activitats formatives busquen un canvi de mentalitat del jovent perquè trenqui amb l'etapa de fracàs anterior, es torni a motivar cap a la formació o cap al treball, millori les seves habilitats socials i les competències bàsiques i es planteji la necessitat de definir un projecte de vida personal i professional satisfactori, mitjançant activitats molt diverses i estratègies metodològiques que busquen la implicació del jovent en el seu procés formatiu.

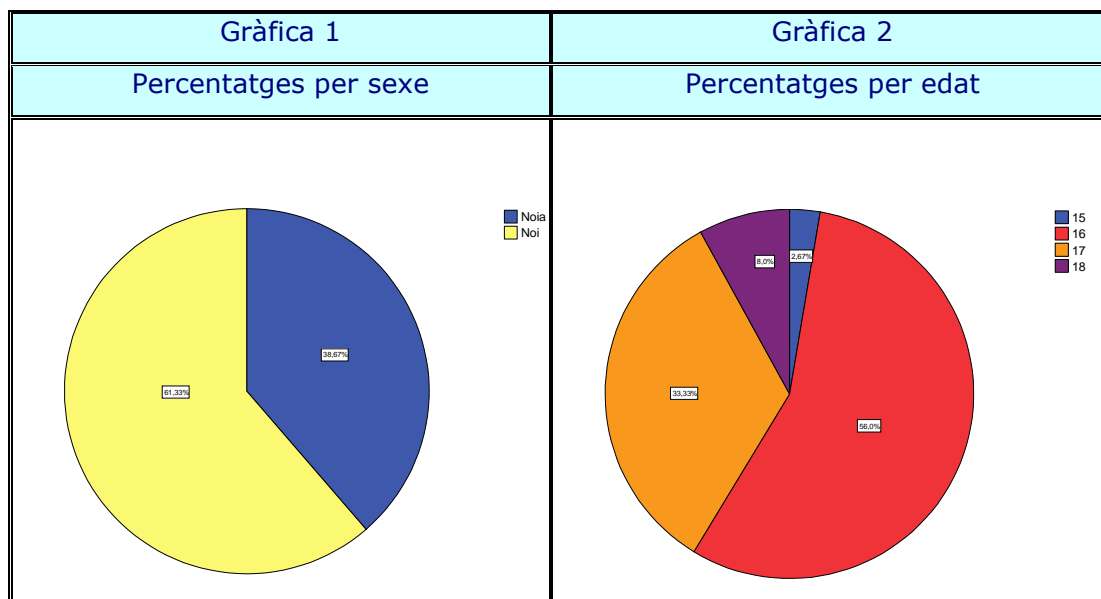
Detecció de necessitats de l'alumnat: cal realment intervenir-hi?

Sovint s'emeten judicis, no sempre coincidents, respecte a les actituds i pensaments del nostre jovent. Pel que fa al cas del tractament de la Coeducació, algunes persones opinen que no cal insistir en la educació per a la Igualtat entre els sexes donat que actualment a la nostra societat ja s'ha aconseguit aquesta fita històrica. Aquestes mateixes veus afirmen que les noies i els nois d'ara no tenen prejudicis sexistes i que es relacionen de manera equitativa.

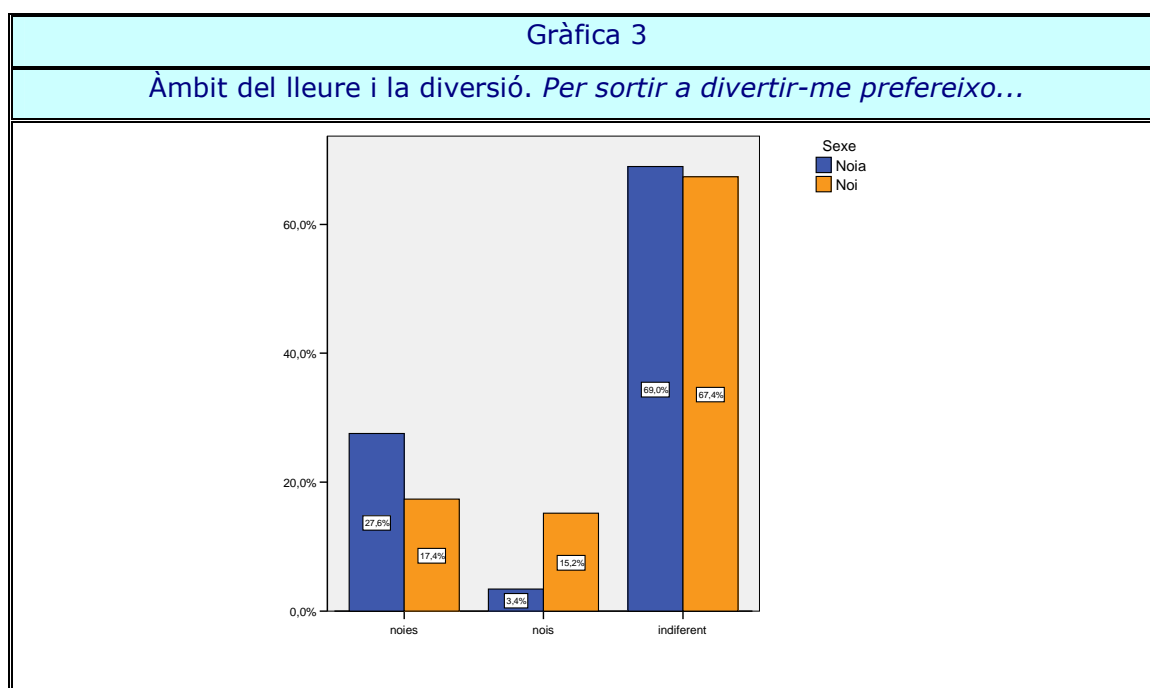
Per tal de conèixer les expectatives i opinions del jovent inscrit al PTT en matèria de gènere, es va aplicar una Escala de Conformitat sobre prejudicis i creences sexistes per poder recollir informació de primera mà i saber quin era l'estat de la qüestió. L'Escala de Conformitat proposa a les persones enquestades diversos ítems sobre determinats comportaments i opinions sobre els quals han de manifestar el seu grau d'acord. L'anàlisi de les respostes ofereix la possibilitat de conèixer alguns dels pensaments subjacents a certes conductes i confirma la vigència d'estereotips en el jovent objecte d'actuació.

L'Escala ha estat aplicada a un total de 75 joves de tres municipis de la província de Barcelona (Vilanova i la Geltrú, Igualada i Manresa), segons les taules i gràfiques següents.

Quadre 1. Taula de contingència de la població enquestada per sexe i per edat					
		EDAT			
S E X E		15 anys	16 anys	17 anys	18 anys
	Noia	1	15	11	2
	Noi	1	27	14	4

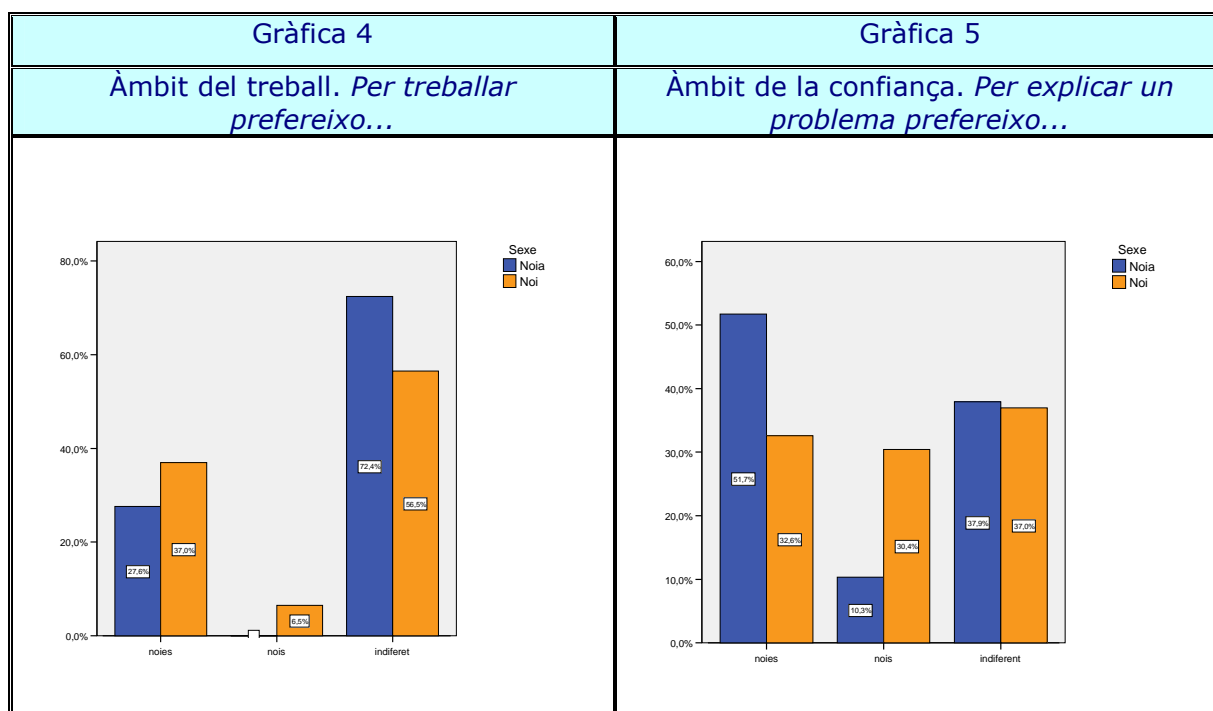

Al primer apartat del qüestionari s'expressen les preferències relacionals en base al sexe a diversos àmbits de la vida, amb tres possibilitats de resposta (noies, nois o indiferent). A continuació es mostren les gràfiques corresponents a les preferències "per sortir a divertir-se", "per treballar" i "per explicar un problema".

A la Gràfica 3 es pot comprovar que al 69% de les noies i al 67% dels nois els resulta indiferent el sexe de les persones amb les quals surten a divertir-se, mentre que el 28% de les noies i el 17% dels nois tria al sexe femení i el 3% de les noies i el 15% dels nois tria al sexe masculí.

Si s'observen les Gràfiques 4 i 5, referides als àmbits del Treball i de la Confiança es poden apreciar certes variacions en els percentatges respecte a les primeres xifres. Per exemple, cap noia no tria nois de forma específica per a Treballar, el 28% tria noies i la resta manifesta que li és indiferent, però el percentatge dels nois que tria noies de forma exclusiva puja fins el 37%. En relació a la tria per "confiança per explicar un problema" més de la meitat de les noies i la tercera part dels nois prefereixen al sexe femení i una de cada deu noies i tres de cada deu nois tria al sexe masculí.

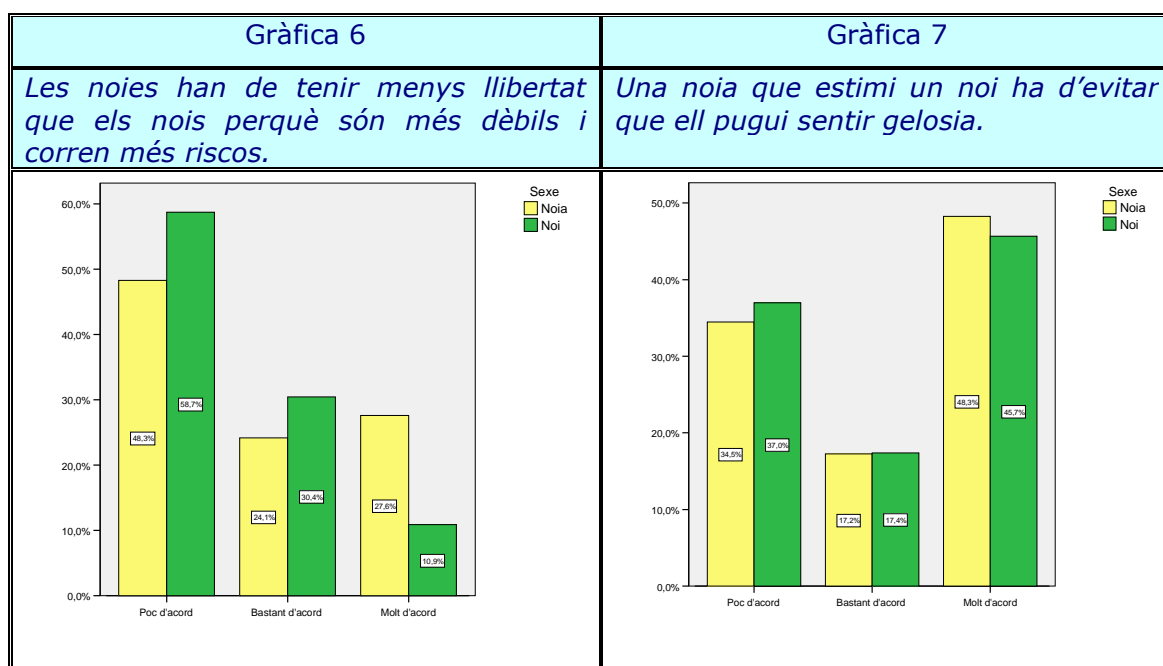

En un altre apartat del qüestionari es plantegen ítems respecte dels quals s'ha d'expressar el grau de conformitat (en una escala numèrica que va des de gens d'acord a absolutament d'acord). Per a la construcció de l'Escala, les proposicions van ésser elaborades a partir dels discursos de noies i de nois, que es van recollir en el desenvolupament d'una sèrie de trenta Entrevistes.

Tenen la categoria d'indicadors dels components de diverses dimensions com ara la Representació de la imatge i del rol de dones i d'homes, el Repartiment de l'espai públic i de l'espai privat i el Treball productiu i reproductiu entre d'altres. A continuació es presenten les gràfiques corresponents a alguns dels indicadors de l'Escala, escollits per il·lustrar els resultats obtinguts en la població esmentada.

Les Gràfiques 6 i 7 fan referència a dos ítems de l'Àmbit de la Violència de Gènere a la parella. Aquestes creences, entre d'altres, estan a la base d'una consideració que

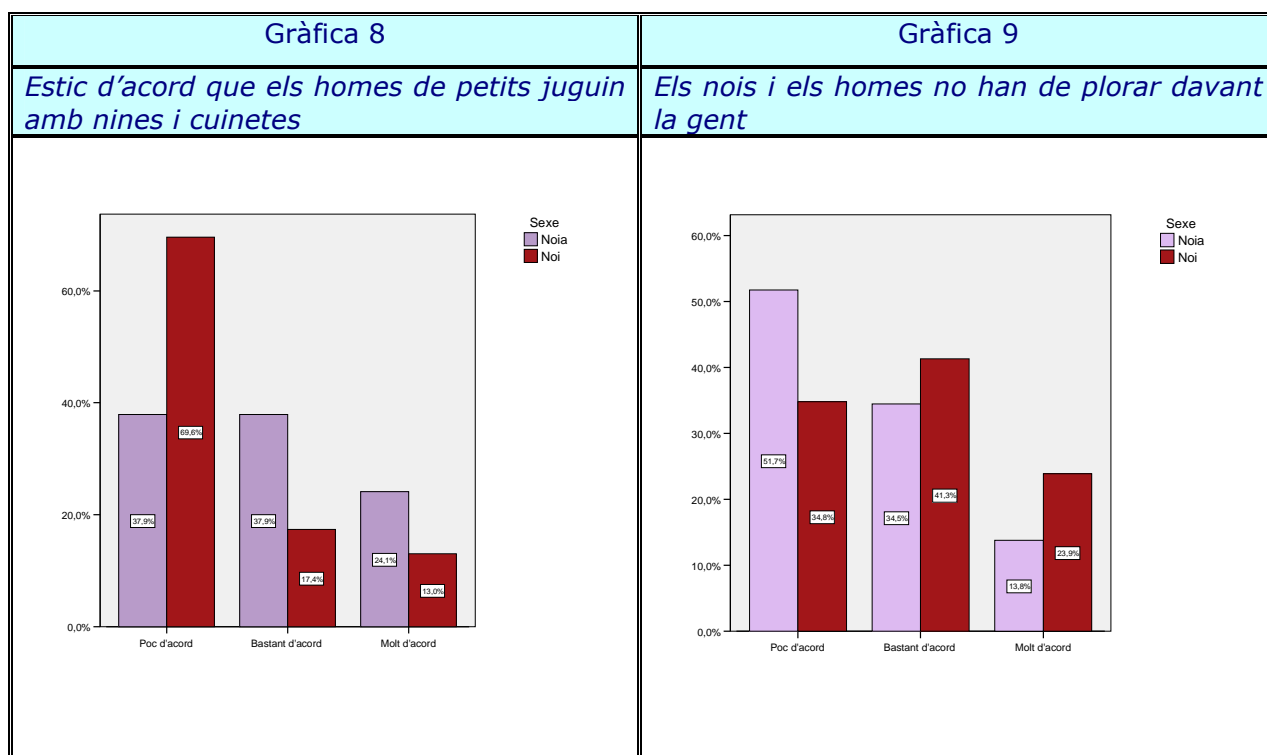
legítima les restriccions i conductes estereotipades pròpies dels rols patriarcals al si de la parella. Així, el 52% de les noies i el 41% dels nois es manifesten bastant o molt d'acord en què "les noies han de tenir menys llibertat que els nois" i el 65% de les noies i el 63% dels nois es mostren bastant o molt d'acord en què "les noies han d'evitar que els nois puguin sentir gelosia".

Les Gràfiques 8 i 9 remeten a les concepcions que emanen de processos socialitzadors diferenciats per sexes, que pretenen naturalitzar actituds però que en realitat són producte de l'educació i de la interacció amb el medi social. En la 8 es fa referència al joc simbòlic de les primeres edats, pel valor que aquest té en l'aprenentatge de l'ordre social. Set de cada deu nois i quatre de cada deu noies expressen estar poc d'acord amb el fet que els nens "juguin amb nines i cuinetes". Aquesta situació remet a les resistències a compartir de forma equilibrada la criança dels infants i la realització de les tasques domèstiques.

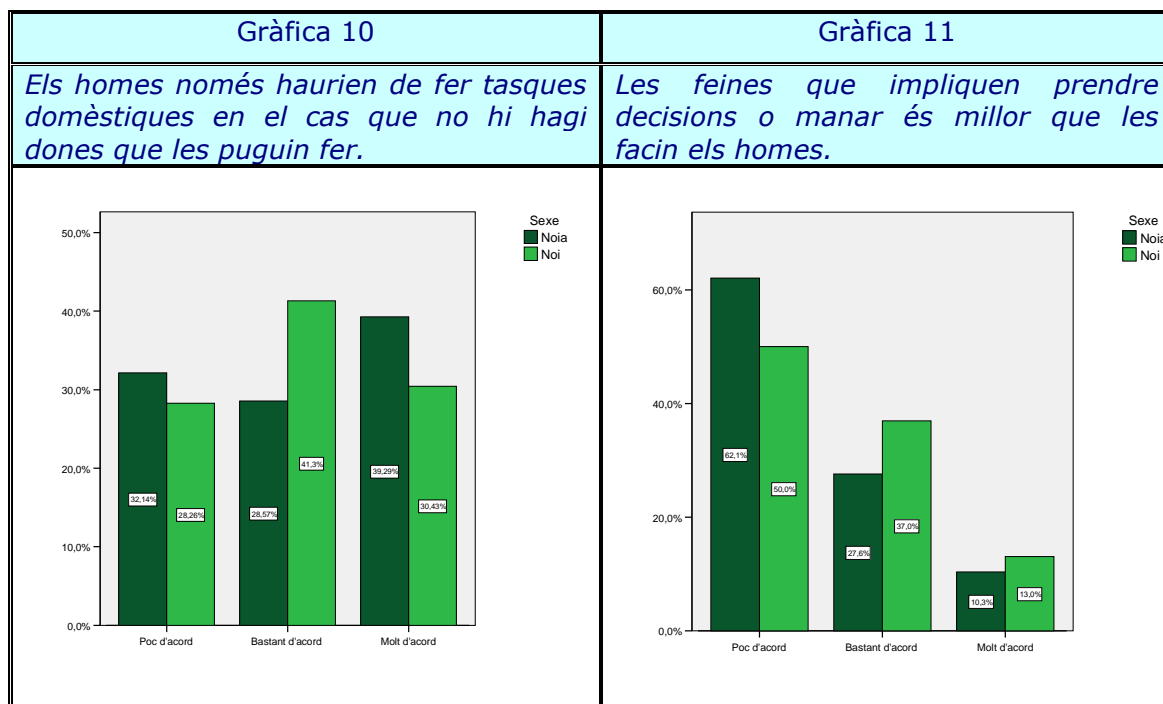
En la 9 es tracta l'expressió d'una gamma de sentiments i emocions que poden ésser interpretats com manifestacions de feblesa o de sensibilitat, com és el cas del plor en públic per part de nois i d'homes. El 48% de les noies i el 65% dels nois es mostren bastant o molt d'acord amb la proposició que afirma que els membres del col·lectiu masculí "no han de plorar davant la gent".

En ambdós casos es presenta una actitud força restrictiva per a les actuacions masculines en espais tradicionalment reservats a les dones, és a dir, per al desenvolupament responsable a la llar i per al desenvolupament emocional.

Les Gràfiques 10 i 11 fan referència a la divisió dicotòmica de l'espai en Públic i Privat, entenent que a la societat patriarcal la primera esfera està reservada al sexe masculí i la segona al sexe femení. Si es pren en consideració l'àmbit privat, el treball anomenat "reproductiu", encara que de fet també és productiu, se'l relaciona amb la vida de les dones. Així, el 68% de les noies i el 72% dels nois està bastant o molt d'acord que les tasques domèstiques és preferible que siguin realitzades per les dones, de manera que els homes només ho puguin fer excepcionalment, "si no hi ha dones que les puguin realitzar".

En canvi l'esfera pública, relacionada amb el treball remunerat i la presa de decisions a l'àmbit social, queda reservada als homes des d'una perspectiva androcèntrica i patriarcal. En aquest sentit, el 38% de les noies i el 50% dels nois (la meitat del total) expressen bastant o molt acord amb la proposició que afirma que "Les feines que impliquen prendre decisions o manar és millor que les facin els homes".

Els resultats obtinguts en aquestes proves fan visibles molts dels prejudicis i creences que condicionen les vides de moltes persones. Les preferències relacionals indiquen que hi ha una tendència, tant per part de les noies com per part dels nois, a confiar més en el sexe femení que en el masculí a l'hora de treballar o de confiar un problema. A l'àmbit de les relacions de parella, al de l'educació emocional i de tasques de cura i al de la presa de decisions moltes de les opinions revelen idees de caire sexista i creences pròpies del pensament androcèntric.

Aquestes dades fan pensar i corroboren la necessitat d'una intervenció que afavoreixi la reflexió i la crítica per part de les noies i dels nois que, amb l'acompanyament del professorat, posi en dubte l'estabilitat d'aquesta visió del món i de les relacions humanes, com a possibilitat de canvi de les condicions que encara avui perpetuen la situació de subordinació de les dones durant la seva etapa de vida adulta.

BLOC III. La formació del professorat

La proposta formativa

La proposta formativa s'ha implementat durant el curs 2005-2006 i 2006-2007 amb un total de seixanta hores, impartides en quatre períodes. Ha estat adreçada al professorat dels Programes de Transició al Treball.

Amb una metodologia teòrico-pràctica s'han anat desenvolupant diversos temes relacionats amb la perspectiva de gènere i la coeducació, com a oportunitat de millorar la pràctica professional docent i d'oferir al jovent inscrit al programa la possibilitat d'eixamplar el seu horitzó relacional amb un vessant més equitatiu, mitjançant una intervenció sistematitzada.

A la pràctica el grup de formació ha funcionat com un grup de *recerca en acció*, planificant activitats, portant-les a les aules, pensant en els processos i en els resultats, debatent situacions professionals i personals al voltant dels diversos temes i proposant noves accions per a la millora. Les reflexions individuals i col·lectives i el fet de compartir les experiències han afavorit el treball en xarxa de tot l'equip de professionals, incrementant la cohesió grupal i afavorint la implementació conjunta de processos de innovació.

El curs ha tingut caràcter de seminari, és a dir que, el treball ha estat realitzat de forma interactiva amb totes les persones participants, incorporant la seva experiència, formació i punts de vista. Des del primer moment s'ha considerat que el conjunt de professionals del grup no partia de zero sinó que, ben al contrari, havia donat mostres de sensibilitat envers la problemàtica objecte de la formació i havia realitzat algunes accions concretes.

El seminari ha estat coordinat per Mirta Lojo Suárez. Les persones que han participat, amb una gran implicació, han estat les tutores i els tutors del PTT i la major part de l'equip de coordinació del programa: Montserrat Boix Vidal, Pilar Cabo Sabaté, Elisabet Castells Urgellès, Rafael Climent Martí, Rosa Maria Colet Vilalta, Francesc Comas Closas, Rosario González Enamorado, Adela González Pareja, Jaume Hill Bertran, Imma Llopart Vidal, Eva Ribera Sierra, Míriam Rubio Luna, Josep Antoni Serra Santallusia, Assumpta Sopeña Nualart i Mònica Tomàs Tort.

La coordinadora del seminari, ha conduït i aportat els elements de reflexió teòrica i activitats i materials didàctics propis. El professorat ha dissenyat altres activitats i materials i ha implementat en els seus programes la proposta. La publicació és un bon exponent d'aquest treball en comú.

Seqüenciació de la formació del professorat

En la següent taula es presenta de forma esquemàtica la seqüenciació de la formació que ha prioritzat sempre la reflexió sobre l'experimentació.

Any	Hores Formació	Fases	Períodes	Treball
Primer	30	Primera	Setembre - Desembre 2005	Reflexió, anàlisi de materials i experimentació
		Segona	Gener - Març 2006	Anàlisi de l'experimentació i noves propostes
Segon	30	Tercera	Setembre - Desembre 2006	Reflexió, anàlisi de materials i experimentació
		Quarta	Gener - Març 2007	Anàlisi de l'experimentació. Síntesi i Avaluació
		Cinquena	Març - Juny 2007	Preparació per a l'edició dels Materials

Objectius de la proposta formativa

L'objectiu general de la proposta formativa del professorat ha estat el desenvolupament d'estratègies i la seva incorporació a totes les accions formatives i d'orientació realitzades pel professorat-tutor per tal de realitzar un enfocament transversal de gènere, especialment durant la primera fase del programa del Pla de Transició al Treball.

El procés formatiu havia d'aconseguir tant l'aprofundiment en la concepció de la coeducació com la promoció de la reflexió individual i col·lectiva, a través de la creació d'un espai de diàleg que afavorís el fet de compartir experiències i enfortir la xarxa d'aquests programes, analitzant la pròpia pràctica educativa i debatent i impulsant diverses formes d'intervenció.

Dins aquesta línia, cada any s'han desenvolupat els objectius específics que es detallen a continuació.

Objectius específics del primer any

- Professorat

- Promoure la reflexió individual i col·lectiva sobre les representacions de gènere de les persones que integren el grup i sobre la conceptualització de la Coeducació.
- Orientar l'experimentació als centres de diversos materials i propostes didàctiques adreçades a l'alumnat per propiciar la superació d'estereotips.
- Afavorir la construcció d'un espai de diàleg on compartir les experiències portades a terme pel professorat del PTT dels diversos territoris.
- Fomentar l'anàlisi de la pròpia pràctica educativa i debatre possibles formes d'intervenció amb l'alumnat des d'una perspectiva coeducativa.
- Entendre la coeducació com una mirada de la realitat més lliure que potenciï el desenvolupament integral de noies i de nois.

- Alumnat

- Afavorir la superació d'estereotips a les relacions entre iguals i amb les persones adultes.
- Fomentar l'elecció no estereotipada d'opcions laborals minimitzant l'esbiaix de gènere.
- Ajudar a la reflexió individual i col·lectiva sobre identitat, rols de gènere, feminitats i masculinitats.
- Propiciar l'adquisició de coneixements que recullin l'experiència de les dones a diversos àmbits, valorant-la i incorporant-la a la visió del món.

Objectius específics del segon any

- Professorat

- Aprofundir i ampliar la perspectiva coeducativa com a eix transversal a totes les activitats del PTT.
- Propiciar el treball en xarxa del professorat dels diversos centres a través de l'intercanvi d'experiències.

- Alumnat (els mateixos que el primer any)

Metodologia del seminari de treball

Durant el primer any de la formació s'han treballat diversos aspectes de fonamentació teòrica amb una doble finalitat, d'una banda, contrastar les diverses accepcions atorgades als elements d'un esquema conceptual bàsic de manera que permetés compartir un llenguatge comú, i d'altra, dissenyar un marc referencial adequat per generar futures propostes didàctiques.

Paral·lelament, en el mateix curs, s'han experimentat diverses activitats amb el professorat per tal de modelitzar-ne la implementació i de debatre'n apriorísticament les seves possibilitats de desenvolupament dins els projectes formatius dels diversos centres. Més tard, aquestes propostes han estat experimentades amb l'alumnat dels PTT, amb un desplegament adaptat a les característiques i idiosincràsia de cada lloc concret.

Al segon any, s'ha proposat que el professorat de cada centre aportés una proposta didàctica a partir de la seva pròpia experiència, interessos i possibilitats. Durant la presentació de l'activitat per part de cadascuna de les persones del grup, la resta del professorat ha donat el seu punt de vista i les ha enriquit amb les seves opinions i coneixements.

En els dos cursos, després d'aplicar les activitats amb les noies i els nois del Pla, s'ha fet una revisió de com s'havien desenvolupat, dels inconvenients que s'havien trobat i d'allò que s'havia aconseguit, és a dir, s'ha fet una valoració detallada dels punts forts i febles de cada proposta, emmarcada en les circumstàncies concretes de cada aplicació, tenint en compte les diferències per situació geogràfica i per espais temporals (d'un curs a l'altra el mateix centre pot tenir grups molt diferenciats).

Tot plegat ha tingut un caràcter experimental, en el sentit d'anar a provar noves formes d'intervenció, d'aprendre de la praxis i de projectar, a partir de l'experiència, una intervenció sistemàtica per contribuir de manera positiva a la superació de les desigualtats de gènere. S'ha intentat construir un escenari de participació, tipus Seminari, defugint el model de classes magistrals, per iniciar el treball en el punt en què es trobava cada docent, amb la diversitat de recorreguts personals i professionals que aquesta perspectiva implica i amb la finalitat d'aconseguir la màxima implicació en el projecte. Es tracta, com s'ha esmentat abans d'una modalitat de *recerca en acció participativa*.

Els continguts de la formació

En la primera fase del projecte del projecte formatiu es va prioritzar en l'aprofundiment teòric de la proposta. Aquesta fonamentació es va organitzar en torn a set blocs de continguts:

Bloc I

1. Diferència i desigualtat. El gènere com a categoritzador social
2. Socialització i rols de gènere
3. Construcció de la identitat

Bloc II

1. Desenvolupament a l'etapa de l'adolescència
2. Representacions d'adolescents i de persones adultes
3. Projecció social. Públic i privat

Bloc III

1. Les relacions interpersonals a l'adolescència i a l'edat adulta
2. Educació emocional. Empatia i assertivitat

Bloc IV

1. Les tasques domèstiques
2. Maternitat i paternitat. La criança dels infants. Models de família
3. Ètica de la Cura

Bloc V

1. El món del treball. Conciliació de la vida laboral, familiar i personal
2. Marc legal
3. Segregació vertical i horitzontal
4. Presa de decisions i eleccions professionals

Bloc VI

1. Ús androcèntric del llenguatge
2. Mitjans de comunicació i imaginari col·lectiu
3. Realitat i representació

Bloc VII

1. El professorat com a agent de canvi
2. El treball en xarxa del professorat

Relació d'activitats experimentades en el marc de la formació per Àmbits d'intervenció

A continuació es relacionen les activitats debatudes i l'àmbit formatiu en el qual l'han desenvolupat la majoria de professores i professors que han participat en la formació.

Àmbits formatius	Temes	Activitats
Orientació Professional i Tècniques de Recerca de Feina	Superació dels mecanismes de segregació laboral	Entrevista 1, Entrevista 2, Entrevista 3 i Entrevista 4
		Anàlisi anuncis diaris d'ofertes de treball.
TIC	Desigualtats del mercat laboral	Recerca WEBS i estudi comparatiu
Treball de Camp: coneixement de l'entorn productiu i social	Presència femenina i masculina a les empreses	Entrevistes a empreses: Dos models
Formació Econòmica i Laboral	Discriminació vida social i política	Anàlisi de diaris
	Discriminació món laboral	Anàlisi vídeo "Ni ofici ni benefici"
	Conciliació vida familiar i laboral	Estudi estadístic "Qui fa què?"
Orientació i Tutoria	Autoconeixement	Escales d'Actituds i prejudicis sexistes
		Prejudicis i imatges ambigües
		Cine fòrum "Quiero ser como Beckham"
		Som iguals o diferents?
	Mecanismes construcció feminitat i masculinitat	Anàlisi de la publicitat Anàlisi de revistes
Violència de gènere	Apartat específic Violència de Gènere Escala actituds	
Formació bàsica	Transversalitat de representacions femenines i masculines	Llenguatge inclusiu (ni androcèntric ni sexista)
		Protagonisme femení i masculí
		Exemples i exercicis superadors d'estereotips

BLOC IV: Materials i eines proposades

Activitats proposades per la formadora als inicis del Seminari

Com s'ha dit anteriorment, s'han presentat una sèrie d'activitats al grup de professorat, per experimentar-les en aquest àmbit, com a forma de familiaritzar-se amb l'enfocament i de considerar els requeriments de cadascuna de les accions. L'anàlisi de les propostes didàctiques ha comportat també una manera específica d'abordatge per a cada centre, segons les particularitats de la casuística.

- 1. *Les professions no tenen sexe!!!*** Sèrie de quatre entrevistes a professionals que desenvolupen feines no estereotipades.
- 2. *Com veig les coses parlant de dones i d'homes.*** Escala de conformitat respecte a actituds sexistes i pensament androcèntric.
- 3. *Vull ser com...*** Cine Fòrum. Pel·lícula "*Quiero ser como Beckham*". Trabes i dificultats per superar rols assignats socialment. Propostes pel debat
- 4. *Aquesta per a mi, que és de nois, i aquesta no, que és de noies.*** La transmissió de les imatges de masculinitat i feminitat en les revistes juvenils.
- 5. *Què són els prejudicis?*** Experimentació de percepcions mediatitzades per les idees prèvies.
- 6. *Qui surt a la foto?*** La presència d'homes i dones en els mass media. Anàlisi de premsa escrita.
- 7. *I tu t'ho creus, que les dones tenen menys diners?*** Cerca de dades a diverses WEBS i propostes per a l'estudi comparatiu de les condicions laborals desagregades per sexes.
- 8. *Ús de llenguatge no androcèntric.*** Revisió documental

El tractament d'aquestes activitats al si del grup de docents ha servit també per a treballar, de forma simultània, molts aspectes transversals com ara el llenguatge, la projecció social, l'ètica de la cura, el desenvolupament emocional i el sistema de

representacions, entre d'altres, segons queda recollit a l'apartat Continguts de la Formació del professorat.

1. Les professions no tenen sexe!!!

Sèrie de quatre entrevistes a professionals que desenvolupen feines no estereotipades.⁵

Aquests materials es van generar en el marc d'una Llicència d'Estudis Retribuïda del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya durant el curs acadèmic 2004-2005. DOGC núm. 4182 - 26/07/2004.

Tradicionalment, s'ha considerat que algunes ocupacions del mercat laboral són típicament femenines i d'altres típicament masculines, segons les característiques i exigències dels respectius llocs de treball. Com a conseqüència les representacions majoritàries, quan no exclusives, d'un o l'altre sexe fan que a l'hora de visualitzar mentalment a qui treballa només s'imagini o bé dones o bé homes.

Les imatges dels sistemes de representació de la realitat així configurades condicionen tant les expectatives que les persones adultes (entorn comunitari, món empresarial, professorat i famílies) tenen respecte a les sortides laborals de les persones joves com a la pròpia projecció de les possibilitats d'eleccions professionals que tenen aquestes últimes, que per la seva part influeixen el grup d'iguals.

El fet de no comptar amb models que superin les rígides restriccions imposades per algunes professions té un efecte de retroalimentació, ja que la seva absència condiciona l'accés de noies i de nois a àmbits de treball excloents, reservats amb codis que moltes vegades ni tan sols són explícits. D'altra banda, pel que fa a la construcció de la identitat és molt important que hi hagi diversitat d'eleccions vitals, en el sentit d'amplitud d'interessos i responsabilitats que no només afecten l'àmbit professional sinó que també mostrin un ampli ventall de maneres de ser i de fer que puguin ser referencials tant a l'esfera pública com a l'àmbit més personal i familiar.

Aquesta proposta didàctica té com a finalitat visualitzar el treball de persones que desenvolupen la seva professió més enllà dels estereotips de gènere. Es tracta de dues dones i dos homes, que generosament s'han prestat a participar en una entrevista per explicar a la gent jove les característiques del seu lloc de treball. La

⁵ Veure Annex 1

gravació de les mateixes, feta en format DVD, acompanya la present edició de materials.⁶

1.1. Entrevista a una conductora d'autobús

L'entrevista té una durada de set minuts i la seva protagonista, Mari Valenzuela, que s'expressa en llengua castellana, resulta una figura propera per a joves de 16-18 anys pel seu aspecte físic i pel tipus de llenguatge que utilitza.

Aquesta dona jove explica que va deixar el seu poble i va venir a Barcelona perquè volia tenir independència econòmica i, per tant, una feina "on guanyés el mateix que un home". Diferencia les condicions de treball en la conducció de transports entre una empresa pública com TMB i una empresa privada, cosa aquesta última que resulta obligada per adquirir experiència. A l'àmbit privat diu que sí que hi ha discriminacions, que són molt amables amb les dones però que no se'n refien i els hi donen l'autobús més vell o el més petit "per por a les ratllades". Esmenta les dificultats que el seu horari comporta per a la conciliació familiar i laboral i que si desitgés ésser mare ara mateix seria molt difícil. Diu que no ha patit problemes pel fet de ser dona, només algunes situacions concretes que explica a tall d'anècdota.

Per a la realització de l'activitat a classe es tracta de lliurar la **Fitxa nº 1**⁷ per a l'alumnat prèviament al visionat de la gravació i comentar amb tot el grup les dades directes que s'han de recollir. Una vegada s'ha vist, es fan grups de quatre alumnes per compartir les respostes i plantejar dubtes. Si fos necessari s'haurien de reactivar els coneixements previs de l'Àrea de Matemàtiques per a fer el càlcul percentual de dones i d'homes que treballen a l'empresa.

Cada grup tria una persona com a portantveu. S'hauria d'estimular el paper actiu de les noies en aquesta tasca, ja que normalment si el grup és mixt acostumen a ser els nois els que agafen el protagonisme. Aleshores es fa una posada en comú de les respostes i s'afavoreix el debat sobre els posicionaments davant aquesta realitat laboral.

Les conclusions i plantejaments de cada grup han de servir de base per contrastar les diverses opinions i per consensuar unes idees generals que podrien quedar recollides de forma escrita i ésser exposades en forma de mural.

⁷ Veure Annex 2

1.2. Entrevista a un educador d'escola bressol

L'entrevista té una durada d'onze minuts i el seu protagonista, Josep Sogas, que s'expressa en llengua catalana, posa en evidència les seves capacitats per atendre infants menors d'un any.

Aquest home, que ha estudiat un Cicle Formatiu de Grau Superior a les nits mentre treballava, comenta que tant la seva família com el seu cercle d'amistats el van encoratjar a fer allò que li agradava i només lamenta que no hi hagi més persones de sexe masculí a la seva professió. Manifesta el gust per la seva feina, que per ell és molt agraïda perquè li agrada el tracte humà. Explica que mai no va tenir cap problema a l'àmbit laboral pel fet d'ésser un home, encara que diu que per algunes famílies, especialment d'altres llocs del món on el rols de dona i d'home encara són més estereotipats, resulta sorprenent la seva presència. En relació a la participació masculina en aquest àmbit refereix que a l'últim concurs d'oposicions convocades per l'Ajuntament de Barcelona per cobrir trenta places s'hi van presentar 374 persones, de les quals 3 eren homes i 371 eren dones.

Abans de visualitzar l'entrevista es fa una activitat de *brainstorming* (Pluja d'idees) en gran grup, per tal que l'alumnat especifiqui tot allò que pensa que necessita un nadó per estar ben atès i qui pot atendre aquestes necessitats. A continuació es fa a mans la **Fitxa nº 2**⁸ per comentar la informació que es pretén que reculli. Després de visionar l'entrevista, per parelles es posen en comú les respostes i es contrasten amb el llistat de necessitats d'un nadó i de persones que les atenen que es fa fer en primer terme. Com a continuació d'aquesta activitat es demana un treball de recerca que es pot realitzar també en parelles, per a l'alumnat que tingui la possibilitat de veure un nadó entre el seu veïnat, amistats o familiars.

S'ha d'observar atentament i de forma sistemàtica qui atén el nadó, de quina manera i per a quin tipus de requeriment. Demanar informació i prendre notes sobre la freqüència amb la que cada persona dispensa les atencions, sobre el sexe del nadó i les frases que li adrecen les persones adultes del seu entorn (especificar si són dones o homes i el lligam que els uneix amb el nadó). Observar si hi ha cap relació entre el sexe de la criatura i el color de la seva robeta. Contrastar els resultats a classe, i en un debat en gran grup discutir les casuístiques i treure'n conclusions.

⁸ Veure Annex 2

1.3. Entrevista a una aparelladora (arquitecta tècnica)

L'entrevista té una durada de tretze minuts i la seva protagonista, Yolanda Granel, que s'expressa en llengua catalana, explica les característiques de la seva professió i la manera d'actuar que té a peu d'obra, on pràcticament la totalitat de persones que hi treballen i que estan al seu càrrec són nois i homes.

La protagonista explica com per iniciativa pròpia va intentar completar la seva formació mentre treballava i suggereix a la gent jove que no es deixi enlluernar pels diners a l'inici de la incorporació al món laboral perquè allò que realment compta és la formació, que a la llarga significa millors condicions i millor sou. Diu que el que més li agrada de la seva feina és el treball en equip, la creació d'espais nous i anar a les obres, cosa que no sempre és còmoda perquè estar a l'aire lliure de vegades és molt cru.

Manifesta que no ha tingut problemes pel fet d'ésser dona, tot i que va quedar sorpresa davant determinades actituds. Alguns paletes en un primer moment han adoptat un rol paternalista i en alguna ocasió es va trobar amb pintades i dibuixos a les parets de l'obra amb certa semblança amb la seva persona que posaven en evidència el rebuig que aquesta relació laboral generava.

Prèviament a la visualització de l'entrevista es lliura la **Fitxa nº 3**⁹ per assegurar que queden clares les demandes que es plantegen al qüestionari. Una vegada vista la gravació i completada la fitxa individualment, es fan grups de tres persones amb l'objectiu d'elaborar un petit informe. Els grups han de buscar informació a la WEB de la Generalitat sobre les eleccions professionals que fa l'alumnat dels Cicles Formatius de Grau Mitjà, segons la **Fitxa nº 4**¹⁰. Les dades obtingudes i les respostes al qüestionari s'han de completar amb l'opinió del grup respecte als resultats. Posteriorment cada grup llegeix el seu informe i finalment es poden deixar exposats al centre.

⁹ Veure Annex 2

¹⁰ Veure Annex 2

1.4. Entrevista a un estilista/perruquer

L'entrevista té una durada d'onze minuts i el seu protagonista, Toni Marín, que s'expressa en llengua castellana, manifesta la seva il·lusió en la realització de la feina a la que es dedica des de fa trenta anys.

L'entrevistat explica que antigament hi havia pentinadores que anaven per les cases a pentinar les senyores i que amb els canvis socials va arribar la perruqueria moderna. Comenta que actualment dones i homes dediquen temps i diners a millorar el seu aspecte extern i que aquesta societat hedonista atorga un bon lloc a la seva professió. Encoratja les persones joves que estiguin interessades a formar-se bé i les estimula a pensar que es tracta d'una feina molt creativa, en la que s'ha de viatjar per "estar al dia", es tracta amb gent molt diversa i es pot arribar a formar, amb poc capital, la pròpia empresa.

Per a la realització de l'activitat a classe, es reparteix la **Fitxa nº 5**¹¹ abans de visionar el DVD per aclarir les demandes del qüestionari. Finalitzades aquestes accions, en relació a la pregunta 3 de la Fitxa, formar grups de quatre persones i buscar informació sobre personatges il·lustres de sexe femení a diversos camps de la cultura, la ciència, l'art i la política, i exposar a la classe les dades obtingudes i la valoració personal de les seves respectives aportacions.

Una altra activitat relacionada que es pot portar a terme és fer un recull d'anuncis impresos sobre productes de moda adreçats a la gent jove. Posteriorment a classe, amb la mateixes agrupacions, es proposa analitzar els ideals de bellesa femenins i masculins al món actual a través de:

- a) Les característiques físiques de les persones retratades
- b) Les talles de la roba (mesurar les talles de roba corresponents a noies i a nois)
- c) Les figures de dones i homes que treballen com a models en passarel·les de moda.
- d) Les celebritats del món de la música i del cinema.

Discutir les conclusions en petit grup i exposar-les en gran grup. Dinamitzar un debat a l'entorn de les implicacions d'aquests models en la salut física i psíquica a l'adolescència: trastorns i dietes alimentàries, hiper-desenvolupament o hipo-desenvolupament de la musculatura durant el creixement, cirurgies, etc.

¹¹ Veure Annex 2

Les professores Eva Ribera Sierra i Mònica Tomàs Tort, del PTT d'Igualada fan les següents observacions en relació a l'experimentació de l'activitat de les entrevistes en el seu programa.

En general, els i les joves no veuen estranya la professió que desenvolupa cada una de les diferents persones, ja que han començat a comentar casos similars. Els aspectes que troben més sorprenents es refereixen a la reacció d'algunes persones que porten poc temps al país i que, com passa en el cas del tècnic de l'escola bressol, no el volen deixar la seva filla, perquè és un home i consideren que no sabrà tractar-la.

Un dels comentaris a destacar correspon a un alumne que manifestava que un cosí seu estudiava una carrera tècnica a la Universitat i que la majoria de l'alumnat era de sexe masculí. Aprofitant aquesta activitat, i que la majoria de membres del grup realitzaria un curs d'auxiliar d'electromecànica a partir del gener, es va preguntar com veurien el fet que una noia accedís al curs d'electromecànica, i curiosament tant nois com noies ho van trobar molt normal, tot i que van manifestar que no coneixien cap noia que treballés en el sector.

Per part de la tutora, se'ls va explicar el cas d'una jove que va realitzar el curs i que actualment està com a electricista en una empresa on té altres persones treballant al seu càrrec, cosa que els va sorprendre una mica. A l'inici de la segona fase, es va donar el cas que una noia va accedir al curs d'electromecànica, l'única noia del curs, i la reacció dels nois, va ser molt normal, tractant-la com a un membre més del grup. Malauradament, la jove no s'hi va adaptar i poc després va abandonar el curs. Malgrat que les entrevistes reflecteixen molt bé la diferència de tracte respecte al gènere, l'alumnat no se sent del tot identificat, bàsicament perquè són professions que, a excepció de la conductora d'autobús, els resulten llunyanes.

2. Com veig les coses parlant de dones i d'homes

Escala de conformitat respecte a actituds sexistes i pensament androcèntric¹²

L'elaboració d'aquesta eina, l'escala de conformitat, va tenir lloc durant el curs acadèmic 2004-2005 i es va realitzar en el marc d'una Llicència d'Estudis Retribuïda del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya, DOGC núm. 4182 – 26/07/2004. Per al seu disseny es van realitzar en aquell moment trenta entrevistes a alumnat d'Educació Secundària i amb els discursos d'un estudi qualitatiu amb professorat de la mateixa etapa.

Els ítems de l'escala es van construir a partir de proposicions estretes d'aquests corpus i posteriorment van ésser sotmesos al judici de persones expertes en qüestions de gènere i d'educació de tres universitats catalanes. Finalitzat el procés, la bateria de preguntes del qüestionari va ser aplicada a alumnat de nou instituts d'educació secundària de les quatre províncies catalanes.

Aquesta eina¹³, que és la mateixa ja comentada en l'apartat de detecció de necessitats del jovent del PTT, ofereix no només la possibilitat d'esbrinar el grau d'acceptació de prejudicis sexistes i pensament androcèntric a nivell individual sinó també, la de propiciar un diàleg no sempre fàcil entre els nois i les noies, on es facin explícites moltes de les creences que sustenten les actituds discriminatòries. La recollida d'informació té com a objectiu primordial obrir espais de reflexió individual i col·lectiva, tant dins el col·lectiu d'alumnat com també el del professorat.

Es parteix de la consideració que en aquestes edats la influència del grup d'iguals és molt forta i condiona les diverses formes de posicionar-se davant la realitat, superant fins i tot les implicacions dels discursos que el professorat pugui fer-hi. Així, el fet de disposar d'un espai on cada persona del grup pugui explicar els seus sentiments i les seves motivacions en determinades situacions en les quals ésser noia o ésser noi crea expectatives diferenciades, pot afavorir el qüestionament de prejudicis i posicionaments sexistes, com a base d'un canvi actitudinal.

El conjunt d'actituds sexistes del pensament androcèntric, en tant que constructe, no pot ésser observat de forma directa, sinó a través de diversos indicadors. A

¹² Veure Annex 1

¹³ Veure Annex 2

continuació s'exposa el model d'anàlisi que conté els indicadors (proposicions de l'escala) relacionats amb els components i les dimensions que configuren el treball.

Com veig les coses parlant de dones i d'homes		
Escala de conformitat respecte a actituds sexistes i pensament androcèntric		
Indicadors	Components	Dimensions
Considero que generalment són les dones les encarregades de la criança i de l'educació de les seves filles i dels seus fills degut al fet que posseeixen instint maternal. (6)	Naturalització del rol maternal	Atribució biològica del rol tradicional de les dones
Diria que l'anatomia del cervell de les noies fa que el seu sentit de l'orientació en l'espai no sigui tan bo com en el cas dels nois. (41)	Naturalització de mancances de sentit d'orientació	
Segons el meu parer ballar, pintar, llegir i cantar són activitats més adequades per a les noies que per als nois. (44)	Vocació essencialista per determinats tipus d'activitats	
Opino que està bé que les noies tinguin menys llibertat que els nois perquè són més dèbils i corren més riscos. (65)	Feblesa com a condició innata	
(No) Em semblaria bé que els homes, de petits, també juguin amb nines i cuinetes. (7transf)	Identitat de gènere masculí	Identitats i formes de relació alternatives
Em sembla que està bé que els nois i els homes es reprimeixin les llàgrimes i no es posin a plorar davant la gent. (32)		
Segons el meu parer, la família formada per una dona i un home casats i les filles i els fills d'aquest matrimoni és la més adequada i la més "normal". (29)	Model de família tradicional i restrictiu	
Penso que és desagradable que dues noies o dues dones s'agafin de la mà o es facin un petó. (35)	Rebuig a les manifestacions d'afecte entre persones del mateix sexe	
Opino que és desagradable que dos nois o dos homes s'agafin de la mà o es facin un petó. (13)		
Segons el meu parer, una noia que s'estimi un noi ha d'evitar que ell pugui sentir gelosia. (5)	Posició jeràrquica dominant masculina (explícita o implícita)	
Opino que el més important dins la parella és que et tinguin admiració per la teva valentia i per la teva força. (33)		
Considero que si una noia i un noi s'agraden és preferible que el primer pas per sortir junts el doni el noi. (23)		
Dins la parella, penso que respectar significa principalment no agredir i no alçar la veu perquè et facin cas. (15)	Concepcions restringides del respecte dins la parella	
Dins la parella, penso que respectar significa principalment no ser infidel. (36)		

Suposo que, els homes per ser feliços han de tenir una dona que els atengui i tingui cura dels seus infants. (39)	Servei a la família de forma exclusivament femenina	Model estereotipat de parella i desigualtat jeràrquica
Considero que els homes només haurien de fer tasques domèstiques si no hi ha dones que les puguin fer. (16)		
Em sembla bé que les dones arribin verges al matrimoni. (54)	Repressió/negació de la sexualitat femenina	
Considero que una noia que no es fa pregar per anar-se'n al llit amb un noi és una "dona fàcil". (63)		
Em sembla que una bona esposa ha de complaure sexualment el seu marit i ha d'acceptar que en alguna ocasió ell pugui necessitar una altra dona. (64)	Acceptació de la poligàmia masculina	
Penso que està bé que un noi surti amb moltes noies. (30)		
En la meva opinió, és més important que la dona sigui fidel a la seva parella que no pas l'home. (49)		
Considero que explicar acudits on les dones no surtin "ben parades" no té res de dolent perquè és broma. (34)	Acceptació violència verbal	Violència explícita contra les dones
En la meva opinió no s'hauria de reprimir un noi que digui alguna cosa a una noia sobre els seus pits. (55)		
Em sembla que no pot existir una violació dintre d'una parella perquè les persones que en formen part es coneixen i mantenen relacions sexuals. (50)	Legitimació de la violació	
Considero que alguns homes que tenen molta energia sexual poden arribar a violar una dona. (56)		
Penso que una dona que vulgui evitar el risc de violació ha de vestir-se de forma discreta i no provocar als homes. (58)		
Un home o un noi que és agressiu amb la seva parella quan sent gelosia suposo que ho fa perquè l'estima tant que no suporta la idea de perdre-la. (61)	Legitimació de violència física	
Em sembla que una bona esposa ha de complaure sexualment el seu marit i ha d'acceptar que en alguna ocasió ell pugui necessitar una altra dona. (64)	Acceptació de la subordinació femenina	
Opino que pel tipus de personalitat, està bé que els homes manin més que les dones. (47)		

Segons veig les coses, les feines que impliquen estar de "cara al públic" és millor que les facin les dones. (8)	Atribució exclusiva d'empatia a les dones i d'assertivitat als homes	Projecció social i món laboral
Segons veig les coses, les feines que impliquen prendre decisions o "manar" és millor que les facin els homes. (22)		
Opino que pel tipus de personalitat, està bé que els homes manin més que les dones. (47)		
Considero que l'atur femení és més alt que el masculí perquè a causa de la maternitat les dones rendeixen menys a la feina. (53)	Responsabilització de les dones per la seva discriminació laboral i social	
En la meva opinió, si no hi ha més dones en política és perquè elles no s'hi han posat. (20)		
Considero que la majoria d'homes tenen més desgast a la seva feina que la majoria de dones que són mestresses de casa. (45)	Infravaloració del treball domèstic davant el treball productiu	
Penso que la major preocupació de les noies és arreglar-se i estar "guapes". (9)	Interessos esbiaixats pel gènere	Representacions de les noies i dels nois
Considero que els nois, en general, es mostren interessats pels esports. (18)		
Considero que els nois, en general, es mostren interessats per la pornografia. (40)	Masculinització estereotipada de la sexualitat	
Per tenir relacions sexuals amb una altra persona no cal que necessàriament hi hagi afecte, perquè el que importa és practicar el sexe com més vegades millor. (46)		
En la meva opinió, els nois han de menjar molta fibra i desenvolupar la seva musculatura per tenir un cos atractiu. (24)	Imposició d'estàndards corporals en funció del gènere	
Diria que, si un grup es fica amb una noia perquè està "grassoneta" cal que la noia s'aprimi. (27)		
Segons el meu parer, està bé que les noies modifiquin el seu cos a través de la cirurgia estètica per assemblar-se a l'ideal de bellesa femenina. (51)		
Diria que l'anatomia del cervell dels nois fa que estiguin menys preparats per conduir les seves emocions. (14)	Atribució biològica als efectes de la socialització diferenciada	
Diria que l'anatomia del cervell de les noies fa que el seu sentit de l'orientació en l'espai no sigui tan bo com en el cas dels nois. (41)		
Considero que els nois són més agressius que les noies perquè els costa més parlar i dialogar. (28)	Acceptació agressivitat masculina	

Després de l'aplicació al grup classe del qüestionari amb la **Fitxa nº 6**, es procedeix a la recollida de les dades amb la **Fitxa nº 7**, on es consignen les respostes de tot el grup, recodificades de la següent manera: de 0 a 3 = *Poc*; de 4 a 6 = *Bastant* i de 7 a 10 = *Molt*. La graduació de 0 a 10 resulta familiar a l'alumnat i permet força matisacions, minimitzant el biaix de tendència a la mitjana pròpia

d'altres escales. La tornada dels resultats al grup (que ha contestat de forma anònima) es pot fer en diferents fases, a partir dels àmbits dels ítems. Durant el debat el professorat hauria de tenir un paper de dinamització i de moderació però intentant mantenir una certa distància per permetre un ample marge de llibertat en la discussió.

Les professores Eva Ribera Sierra i Mònica Tomàs Tort, del PTT d'Igualada fan les següents observacions en relació a l'experimentació d'aquesta eina en el seu programa que van passar als dos grups de forma separada:

No es va comentar cap de les preguntes amb l'alumnat per tal de no condicionar les seves respostes. Cada un dels membres del grup va anar responent de forma individual i silenciosa. L'activitat va durar aproximadament una hora. Un cop acabada, l'alumnat va manifestar que havia tingut dificultats a l'hora d'entendre algunes preguntes, i que les havia contestat segons la seva interpretació. La valoració de l'escala, va ser positiva, ja que van manifestar que els havia fet pensar en actituds sobre les quals no havien reflexionat mai.

Ara bé, en general, van manifestar també que l'activitat, no faria canviar la seva manera de pensar i/o d'actuar, afirmació amb la qual coincidim també les tutores. El canvi d'actituds, sobretot envers a un tema tant arrelat socialment, és difícil de portar a terme amb una sola activitat i per això, considerem aquesta eina com un petit gra de sorra que, juntament amb moltes altres activitats i actuacions, poc a poc anirà donant el seu fruit. Potser destacar com a més impactant de les respostes del qüestionari, la pregunta que feia referència a la igualtat entre homes i dones, a la qual es van donar els següents resultats:

- *Una dona, si s'ho proposa pot fer el mateix que un home. 7 joves, tots ells nois.*
- *Un home, si s'ho proposa pot fer el mateix que una dona. La resposta l'han donat 2 nois.*
- *Cap de les dues afirmacions és correcte. 11 membres del grup, entre els quals hi ha 5 noies i 6 nois.*
- *Doble resposta: 6 membres del grup marquen més d'una resposta, i curiosament tots 6 són nois.*

La professora Rosario González Enamorado i el professor Francesc Comas Closas del PTT de Manresa manifesten la següent valoració:

L'enquesta es va omplir de forma individual i sense gaires pautes inicials. Durant la seva realització va caldre aclarir certs conceptes ja que no els hi quedaven gaire clars alguns dels enunciats. Al final de la mateixa vàrem comentar de forma grupal la valoració que en feien. Com a aspectes positius van destacar que hi havia algunes afirmacions que no s'havien plantejat mai i que els havien fet reflexionar. Van trobar massa exagerat l'interval de puntuació de l'1 al 10 ja que els va condicionar en algunes respostes.

Les professores Rosa Maria Colet Vilalta i Imma Llopart Vidal, del PTT de Vilafranca del Penedès, coincideixen amb aquestes últimes afirmacions.

I, les professores Elisabet Castells Urgellès i Míriam Rubio Luna, del PTT de Vilanova i la Geltrú, fan el següent comentari:

Hem passat l'Escala per recollir les opinions del nostre alumnat i veure si hi ha prejudicis sexistes. Hem comprovat que sí que existeixen, però la concepció de les noies i la dels nois és diferent, ja que les primeres tenen més consciència de les situacions de discriminació masclista.

3. Vull ser com...

Cine Fòrum. Pel·lícula "Quiero ser como Beckham"

Trabes i dificultats per superar rols assignats socialment. Propostes pel debat

El recurs de visionar pel·lícules per analitzar-les amb l'alumnat de forma guiada resulta molt profitós, sobretot en una societat on cada vegada més les imatges ocupen una posició central en les diverses formes de comunicació. El fet que a través de l'entreteniment s'arribi a reflexionar sobre personatges i problemàtiques diverses, que malgrat pertànyer al món de la ficció recreen situacions de la vida real, permet l'acostament i la implicació necessàries per expressar els propis sentiments i pensaments. Alhora, s'ofereix la possibilitat de trobar models amb un sistema de valors diferent de l'hegemònic, cosa que aporta riquesa a la visió del món i de la vida.

Sortosament, no resulta difícil accedir al prolífic mercat del cinema en format DVD i triar, segons el tema que es vulgui tractar, alguna producció d'actualitat que estigui dins l'esfera d'interessos de la gent jove. De vegades, fins i tot, el que resulta més difícil és trobar una pel·lícula que no hagin vist abans. Però inclús si aquest fos el cas, la manera d'abordar la història i la reflexió compartida i orientada aportaria un punt de vista diferent, més actiu i més compromès.

Creacions com a *Billy Elliot* (UK, 2000) "*Billy Elliot. Quiero bailar*" o *Bend it like Beckham* (UK, 2002) "*Quiero ser como Beckham*" proporcionen una gran oportunitat per preguntar-se i discutir les expectatives que es tenen de les persones pel fet de pertànyer a un o l'altre sexe, què es considera femení i què masculí segons la cultura, el grup social o l'edat. A més, el protagonisme el tenen personatges que es desmarquen d'allò que resulta més tradicional en el seu ambient, cosa que els provoca situacions realment dilemàtiques quan entren en conflicte amb les persones més properes i estimades.

Durant el primer curs es va proposar el visionat de "*Quiero ser como Beckham*" amb un possible qüestionari per desenvolupar l'activitat a l'aula. A les professores Elisabet Castells Urgellès i Míriam Rubio Luna, del PTT de Vilanova i la Geltrú, els hi va agradar aquesta idea i van fer una proposta pròpia que van assajar amb el seu alumnat. Per tant, les accions detallades d'aquest desenvolupament didàctic les efectuaran elles mateixes en el següent bloc de la publicació.

Les professores Rosa Maria Colet Vilalta i Imma Llopart Vidal, del PTT de Vilafranca del Penedès, fan els següents comentaris de l'experimentació d'aquesta proposta:

Aquesta sessió, donada la seva durada, l'hem planificada cada any pel dia de la Castanyada, com a manera de trencar amb el ritme habitual de les classes i fer una activitat de caire una mica més lúdic però, al mateix temps, molt formativa. D'entrada expliquem a l'alumnat per què anem a veure aquesta pel·lícula i demanem que triïn per grups les preguntes a les quals hauran de respondre una vegada vista. El primer any vàrem donar a tot l'alumnat el llistat complet de preguntes, però vàrem descobrir que en general no podien recordar totes les situacions.

Per això enguany, vàrem repartir les preguntes en grups. Cada grup exposa les seves respostes i nosaltres intentem facilitar que l'alumnat es qüestionï coses de les que han vist (estereotips entorn a l'esport, l'homosexualitat, les diferents cultures, etc.). Els dos anys s'ha obert un debat molt interessant, ja que sempre és més fàcil exposar les coses referint-se a un personatge que havent de despullar les pròpies vivències i creences. Aquest element projectiu ha facilitat que es pugui parlar obertament i que puguin expressar la seva opinió amb més facilitat.

Les professores Elisabet Castells Urgellès i Míriam Rubio Luna, del PTT de Vilanova i la Geltrú, fan les següents observacions:

Al debat, es van tractar temes com els prejudicis sobre les persones immigrants, les discriminacions per raó de sexe en els esports, els conflictes generacionals al si de les famílies, les relacions afectives entre parelles del mateix i de diferent sexe, els condicionaments culturals així com també els vincles que es donen en l'amistat. Parlar sobre aquests temes, a través de la visualització d'una pel·lícula, dirigida a joves, pels temes que tracta, suposa una eina pedagògica molt adequada, per crear un debat sobre la discriminació i trencar prejudicis, desmitificant les relacions sexistes i masclistes, que és donem avui entre la gent jove.

La professora Rosario González Enamorado i el professor Francesc Comas Closas del PTT de Manresa expressen les següents idees:

A fi de mantenir una actitud d'atenció i amb l'objectiu de no perdre el fil de la història vàrem passar la pel·lícula a cada grup de forma contínua, alterant les sessions normals d'aquell matí. En un primer moment hi va haver una certa reticència per part de l'alumnat a veure la pel·lícula. Es varen sentir els típics comentaris "masclistes" sobre el tema, comentaris que es van reproduir en les primeres seqüències. Aquest fet es va donar més en un grup que en l'altre. Cal destacar que a mesura que avançava la projecció l'interès pel tema i la immersió en la història va ser molt elevada.

Al final van omplir de forma individual el qüestionari que ens havíem preparat. Primer vàrem llegir totes les preguntes, després concretàrem i repassàrem a nivell de tot el grup els diferents personatges, el seu comportament, actituds, afeccions, etc. Algunes preguntes les van trobar difícils de respondre ja que no acabaven de veure clar l'enunciat mentre que altres quedaven una mica massa obertes.

Mentre omplien el qüestionari es va originar de forma espontània un debat sobre el tema, que es va centrar en la igualtat dels sexes, la interculturalitat i la

homosexualitat. En un grup hi va haver un rebuig general dels nois cap al tema de la homosexualitat mentre que en l'altre no van aparèixer actituds d'homofòbia. Un grup de persones va desviar el debat cap al tema de la immigració, on mostren una actitud molt negativa, intolerant i molt destructiva, segurament condicionades pel que han sentit a casa. El rebuig es polaritza principalment davant la diversitat religiosa i davant les diferències en el color de la pell.

En el debat es van posar de manifest, una vegada més, els estereotips sobre els gèneres i l'homosexualitat, molt condicionats per la família. Es fa difícil centrar el tema i, sobretot, passar de "l'anècdota" de la pel·lícula a l'objectiu que es persegueix amb la història. Aquest procés d'extrapolació s'ha de reconduir per part del professorat si es vol entrar a l'anàlisi dels fets que es plantegen. La majoria de l'alumnat va dir que trobava injusta la situació de la protagonista i aprovaven la seva actitud, dient que haguessin actuat igual que ella davant d'aquesta situació.

Les professores Eva Ribera Sierra i Mònica Tomàs Tort, del PTT d'Igualada fan els següents comentaris:

Se'ls hi va explicar l'objectiu de la visualització de la pel·lícula i prèviament, també se'ls hi va donar un full de preguntes, que a mida que anaven veient el film, podien anar contestant. Acabada la projecció, es va obrir un debat instantani, d'on van sortir comentaris diversos. Al principi, prudents pel fet d'haver-hi la noia marroquina present, però a la que ella va fer el primer comentari, es van animar i tots anaven a una sobre els temes: cultures diferents, influència del què diran, religió amb reminiscències integristes, acatament de l'actitud dels pares i les mares envers els fills i sobretot les filles, l'homosexualitat.

Les respostes al qüestionari, van ser bastant unificades però cal destacar la redacció que se'ls va demanar a nivell individual i amb una setmana de termini per poder analitzar el tema amb calma. La noia marroquí, va destacar que se sentia identificada. Comenta que els personatges de la pel·lícula, son semblants al seu ambient, amb els mateixos problemes d'incomprensió i de baralles de pares i mares entre fills i sobretot filles, diu que no existeix sinceritat entre fills i filles i pares i mares. Remarca que, per part dels pares diuen que no entenen la manera d'actuar del jovent d'aquí ni la seva manera de pensar. No comprenen el seus sentiments. Diu que els mateixos problemes de la pel·lícula els passen aquí per ser estrangers.

Altres opinions dels nois i noies autòctons í, remarquen que no poden entendre que no acceptin el fet natural que els fills i filles parlin tranquil·lament, manifestant el que els hi agrada fer o com anar vestits. Costa admetre la diversitat cultural i l'integrisme religiós que manifesten els personatges de la pel·lícula quan, a canvi, accepten viure i guanyar-se la vida en un altre país tan diferent al seu. No entenen per què venen a viure aquí. Alguna opinió més radical, destaca que aquí es "passa" del que pensin o diran els pares i el jovent fa el que vol. Opinió que també va ser discutida a la classe, ja que no era el parer general.

A l'altre grup es va procedir com al primer. El fet que la pel·lícula tracti diferents temes; igualtat de gènere, interculturalitat i homosexualitat, és a la vegada enriquidor i caòtic. Enriquidor, ja que sovint igualtat de gènere i interculturalitat estan relacionats i per tant s'influeixen, i caòtic, donat que són temes que presenten uns estereotips socials molt marcats i costa molt treballar-los separadament a partir de la pel·lícula.

La majoria de l'alumnat, sobretot les noies, trobaven una injustícia que la protagonista no pogués portar a terme el seu somni, per un problema cultural. Va sorprendre el comentari escrit d'una alumna, de procedència marroquina, que manifesta que s'identifica molt amb el personatge, ja que a ella li passa el mateix; els trets culturals i religiosos de la seva família, no li deixen fer el què a ella li agradaria. És crítica amb el rol femení que tenen certes cultures com la seva.

També van sortir reflectits els conflictes entre diferents cultures, en aquest cas la hindú i la paquistaní, que l'alumnat no coneixia. Respecte al tema de la homosexualitat, que surt molt superficialment, sí que s'han donat comentaris més sorprenents, lligats al tema d'igualtat de gènere. Un dels alumnes, noi, va comentar que si els nens de petits se'ls hi fan fer coses o jugar a tasques assignades al rol femení, com ara cosir, cuidar la casa, etc.. és més probable que de gran sigui homosexual, argument que va provocar una petita revolta sobretot per part del sector femení del grup, però també per altres companys del mateix sexe, que col·laboren en algunes tasques domèstiques, o han vist al pare realitzar-les.

També va sorprendre el canvi d'opinió envers el protagonista homosexual. Mentre inicialment provocava en tot l'alumnat un sentiment d'acceptació, després de manifestar la seva tendència sexual, va provocar molt rebuig. Tots aquests comentaris es van anar treballant i es va intentar que reflexionessin i veiessin la veritat o falsedat de les seves opinions i/o idees.

En general, però, l'alumnat no s'identifica amb els personatges protagonistes, sobretot per la cultura i perquè no s'han trobat mai amb les situacions que la pel·lícula manifesta. Ara bé, la valoració de la projecció és positiva, a la majoria els ha agradat.

4. Aquesta per a mi, que és de nois, i aquesta no, que és de noies.

Anàlisi de les representacions de feminitat i de masculinitat en les revistes juvenils.

Actualment la majoria de concepcions sobre el fet educatiu comparteixen la idea que l'educació té lloc dins i fora de les aules. La socialització d'infants i joves es realitza al si de la família i del centre escolar, però també al carrer, amb el cercle d'amistats, amb el que es veu a la televisió o als videojocs. Els models de vida i les formes de veure el món, transmeses a àmbits de mitjans informals, sovint projecten valors que reforcen les desigualtats i els estereotips de gènere. Fonamentalment perquè aquesta projecció es realitza com a una pluja fina que va penetrant totes les instàncies socialitzadores contribuint a la interiorització de moltes d'aquestes idees, que acaben formant part del pensament de moltes persones.

Un d'aquests àmbits informals correspon al de les revistes que, quan s'adrecen a persones joves, escapen totalment a la crítica de persones adultes, com passa també amb els videojocs. El fet que es venguin i que moltes i molts adolescents en puguin comprar, normalitza una acció sense que paral·lelament hi hagi una anàlisi dels continguts. Fins i tot, com que en general reproduïxen models de feminitat i masculinitat hegemònics no criden l'atenció ni són objecte de crítica.

Una forma d'acostament intencionada per observar i reflexionar sobre els continguts de les revistes juvenils pot ésser abordada des dels centres amb la finalitat d'aportar a l'alumnat eines per a un consum crític dels productes que hi ha al mercat. Així, aquesta proposta consisteix a demanar a les noies i als nois dels grups que portin les revistes que llegeixen i per part del professorat adquirir al quiosc alguns exemplars de les més venudes.

Una vegada reunit el material a classe, per grups de tres s'omple la **Fitxa nº 8**¹⁴ i es van intercanviant les publicacions fins que tothom les hagi vist totes. En acabar es fa una posada en comú per compartir les observacions de cada grup i per contrastar les característiques de cada revista segons el sexe de les persones a les quals s'adrecen i els interessos i valors que intenten potenciar de forma explícita i també implícita.

¹⁴ Veure Annex 2

Les professores Elisabet Castells Urgellès i Míriam Rubio Luna, del PTT de Vilanova i la Geltrú, fan els següents comentaris:

En fer l'anàlisi de revistes, les seleccionades van ser SUPER POP, SOLO SCOOTER, RAGAZZA, BRAVO, LOKA, REVISTA 40 i SIETE, moltes de les quals són llegides pel nostre alumnat. Per aquesta raó ha sigut interessant fer l'anàlisi i el debat sobre les característiques de cada publicació. Per parelles o en grup de tres alumnes van analitzar la temàtica, el tipus de llenguatge, els colors, la fotografia, etc. de cada revista i van concloure que, normalment estan adreçades a una secció del mercat concreta, és a dir que hi ha revistes dirigides a nois principalment i revistes per a noies. De manera anecdòtica, les revistes van restar a classe i normalment els nois no miraven les revistes de la Súper Pop, Bravo, Ragazza que en teoria s'adrecen més a un públic femení.

5. Què són els prejudicis?

Experimentació de percepcions mediatitzades per les idees prèvies.

El món que ens envolta ens resultaria caòtic si el volguéssim captar sencer i d'una vegada i no féssim contínues seleccions d'elements segons els interessos que ens motiven. És a dir que, la informació que ens aporten els sentits és seleccionada per l'atenció i codificada segons uns esquemes de pensament previs. Així, els components de la realitat són col·locats en categories que ens permeten organitzar tot allò que ens envolta. Per tant, el coneixement no es produeix per l'aprehensió directa de la realitat sinó que està mediatitzat per l'esquema de pensament des del qual es pretén conèixer.

D'aquesta manera, la categorització dóna lloc a la formació de grups que comparteixen una característica considerada rellevant. Els grups socials també són percebuts d'aquesta manera, que promou que les persones s'identifiquen per un o més trets considerats importants. Aquestes operacions tenen un valor instrumental ja que permeten sistematitzar i organitzar l'entorn. (Tajfel, 1984)

Lligat a aquesta consideració es dóna un procés pel qual es tendeix a maximitzar les semblances i a minimitzar les diferències amb les persones del mateix grup i a minimitzar les semblances i a maximitzar les diferències amb membres d'altres grups. La focalització en determinades dimensions que augmenten semblances i diferències a l'endogrup i a l'exogrup ve donada pel desig de tenir una identitat social. La polarització d'aquests processos pot donar com a resultat l'aparició de prejudicis, és a dir, el fet de caracteritzar determinades persones per alguna característica que es consideri rellevant i que serveixi per emetre un judici apriorístic sense el fonament que aportaria el coneixement.

Per exemplificar el pes que les idees i creences prèvies tenen en la construcció de la realitat es treballarà a la classe una activitat anomenada el *cowboy* (Fabra, 1996). De tot el grup classe, es fa sortir la meitat de manera que només l'alumnat que s'hi quedi pugui veure la imatge projectada pel retroprojector, que correspon a la **Fitxa nº 9**¹⁵. Aleshores s'oculta aquesta imatge i s'hi fa entrar les persones que eren fora. Amb el grup sencer es projecta la imatge de la **Fitxa nº 10**¹⁶ i es demana que tothom escrigui en un paper allò que hi veu. El grup que no ha sortit veurà

¹⁵ Veure Annex 2

¹⁶ Veure Annex 2

fàcilment l'home muntant a cavall però la resta tindrà dificultats per a fer-ho i probablement veurà altres coses o no veurà res.

Convé preguntar a l'alumnat per què passa això i a partir de les idees que surtin entendre la importància dels esquemes mentals i les idees prèvies per interpretar el món i que evidentment no tothom ho fa de la mateixa manera perquè no hi ha una forma única. Aquestes apreciacions són vàlides també pel tema que ens ocupa, que fa referència als prejudicis sexistes.

L'activitat es pot completar amb altres imatges ambigües, moltes d'elles de l'àmbit de la Psicologia, relacionades amb la percepció de figura i fons. A les **Fitxes nº 10 i 11¹⁷ i 12** es presenten algunes. Per exemple, a la imatge superior de la Fitxa 10 es pot veure un home tocant el saxo o la cara d'una dona ombrejada a la part dreta i, a la inferior es pot veure la cara d'una persona índia o la figura d'esquena d'una persona esquimal. A la Fitxa nº 11, a la part superior es pot veure la cara d'una dona gran o el mig perfil i l'esquena d'una dona jove, i a la part inferior, el cap d'un ocell o d'un conill.

¹⁷ Veure Annex 2

6. Qui surt a la foto?

Anàlisi de premsa escrita. La presència de dones i d'homes als diaris.

Per tal conèixer el grau de presència i representació de dones i d'homes als diaris de major tirada, es proposa una activitat consistent a presentar diversos exemplars com ara *La Vanguardia*, *El País*, *l'Avui*, *El Periódico* i també de premsa gratuïta com *20 minutos* i *Qué*.

Es tracta de realitzar de forma senzilla però sistemàtica i rigorosa una anàlisi de les publicacions de premsa més conegudes per comprovar si la distribució dels dos sexes és equitativa des d'un punt de vista numèric i també des d'una apreciació més qualitativa, segons les seccions on són presents, el grau de protagonisme de cadascú i la manera com es caracteritzen.

Malauradament, el col·lectiu femení està infrarepresentat a la majoria d'escenaris. De no ser per la paritat a l'àmbit de la política estatal, de ben segur que la presència encara seria inferior. El mateix passa amb el món de les finances o dels esports. Les dones, quan apareixen, en general formen part del paisatge, són exhibides com a obra d'art, com a objecte de consum o com a víctimes de la violència. La invisibilització és tan sistemàtica a la majoria de mitjans que acaba normalitzant-se. Es fa necessari aleshores fer una observació detallada de la situació actual.

Es reparteix la **Fitxa nº 13**¹⁸ i es fan agrupaments de quatre alumnes. Cada equip disposa d'un diari durant 25 minuts per poder contestar les qüestions plantejades i en finalitzar cada grup ha de comunicar a la resta el resultat del seu treball. Totes les dades es recullen en un quadre de doble entrada fet a la pissarra per contrastar o reiterar els tractaments que s'hi donen en cada publicació.

La professora Rosario González Enamorado i el professor Francesc Comas Closas del PTT de Manresa, fan els següents comentaris:

Per fer aquesta activitat es van escollir els diaris que rebem al centre: Regió7, diari d'àmbit comarcal i la Vanguardia. Es va realitzar la tasca per equips (6 grups de 2 persones cadascun) i posteriorment es van posar en comú les conclusions amb el grup classe. Es van analitzar 4 seccions: Internacional, Cultura, Esports i Ofertes de feina.

¹⁸ Veure Annex 2

Els aspectes a analitzar, en les tres primeres seccions, es van plantejar de la següent manera: a) És sexista el llenguatge utilitzat? b) Qui signa l'article? c) Qui protagonitza la notícia? És home o dona?

En la secció d'ofertes de feina es va buscar si hi havia diferències per raó de sexe.

Els resultats que es van obtenir indiquen que la majoria d'articles (70%) són signats per homes. Del 30% d'articles que signen les dones, la meitat es troben a la secció de Cultura.

Les notícies parlen majoritàriament d'homes, en un percentatge d'un 75%.

Respecte al llenguatge, hi ha poca cura en fer ús d'un llenguatge no sexista.

Quan es van analitzar les ofertes de feina, el que més va sorprendre al grup, va ser el fet de que tot i que la llei laboral prohibeix la discriminació per raó de sexe, moltes empreses publiquen, de forma oberta, anuncis en els que fan discriminació, a l'hora de seleccionar personal.

Les professores Rosa Maria Colet Vilalta i Imma Llopart Vidal, del PTT de Vilafranca del Penedès, fan les següents observacions:

La tercera sessió al voltant de la coeducació l'hem dedicat a treballar el sexisme a la premsa escrita; en concret, vàrem triar els diaris El País, El Periódico, La Vanguardia i l'Avui. Vàrem repartir els diaris per grups juntament amb unes pautes d'anàlisi i després de 20 minuts de treball en grup, varen exposar les seves conclusions i es va obrir un debat al final. Això els va servir per adonar-se que, en general, la premsa és molt sexista i que les dones hi tenen molt poc protagonisme.

El primer curs en què vàrem fer aquesta activitat, vàrem adonar-nos que bona part de l'alumnat no tenia l'hàbit de llegir un diari, raó per la qual enguany, abans de començar, vàrem fer una petita explicació de les diverses seccions que componen un diari, cosa que va facilitar la seva tasca posteriorment.

Les professores Elisabet Castells Urgellès i Míriam Rubio Luna, del PTT de Vilanova i la Geltrú, fan les següents aportacions:

Vàrem fer l'anàlisi de la premsa amb l'alumnat per veure el protagonisme masculí i femení, a partir de la selecció de quatre periòdics : l'AVUI, LA VANGUARDIA, EL PERIODICO i el MARCA. En grups de dos van treballar: la quantitat d'homes i de dones que apareixen a les fotografies, la secció del periòdic on hi apareixen, la signatura dels articles per part d'homes i de dones i la secció on eren, l'ús del llenguatge i, dintre de les ofertes de treball, si hi havia diferències en raó de sexe. Les conclusions del treball no van ser gaire optimistes, en la societat que vivim hi ha moltes diferències entre homes i dones, el homes ocupen el protagonisme en la política, l'economia, els esports ... i les dones en les seccions de societat i cultura, però no sempre en llocs de responsabilitat i encara la condició de ser home o dona és determinant en les ofertes laborals.

7. I tu t'ho creus, que les dones tenen menys diners?

Estudi comparatiu de les condicions laborals desagregades per sexes a partir de la cerca de dades a diverses WEBs

Sovint quan es parla de condicions laborals s'esmenta el fet que la situació de les dones és desavantatjosa respecte de la dels homes, però normalment es fa en termes de creences, en el sentit que hi ha gent que ho pensa així i d'altres que manifesten que no s'ho creuen. Sortosament, les dades i el tractament de les mateixes per part de diversos organismes i institucions permet conèixer en xifres aquesta realitat i comptar amb prou informació com per comprendre l'abast d'aquest fenomen social.

La finalitat d'aquesta proposta és que l'alumnat, aplicant procediments de recerca amb les TIC, pugui tenir accés a diversos estudis realitzats a Catalunya i a Espanya, per fer més visibles les situacions de discriminació i afavorir així la construcció de criteris d'opinió raonats. Ara bé, aquesta perspectiva seria incompleta si no es tingués en compte que el treball assalariat només és possible si es realitzen les tasques de cura de les persones i les tasques domèstiques a l'àmbit de la llar. Per aquesta raó, s'han d'evidenciar també les xifres que es refereixen a aquests apartats, per arribar a comprendre que es tracta de "les dues cares de la mateixa moneda".

Aquesta activitat es presenta amb la metodologia de Treball Cooperatiu, és a dir que, el grup assoleix el seu objectiu només si cadascun dels seus membres aconsegueix allò que s'ha proposat. Es formen grups de quatre persones, cadascuna de les quals és responsable d'una tasca específica, i es fa la cerca de dades a Internet. El professorat explica l'organització de l'activitat a partir de la **Fitxa nº 14**¹⁹ i l'alumnat ha de realitzar el seu treball segons la **Fitxa nº 15**²⁰ que una vegada repartida ha d'ésser explicada perquè quedi clar el significat del vocabulari que s'utilitza.

Una vegada cada grup inicial compta amb tota la informació l'exposa al gran grup i es fan propostes per modificar el desigual repartiment entre dones i homes. El llistat amb les idees que es proposin s'exposa en un mural.

¹⁹ Veure Annex 2

²⁰ Veure Annex 2

8. Ús de llenguatge no androcèntric. Revisió documental

Sembla que en aquests temps s'ha reactivat la polèmica sobre l'existència de l'androcentrisme al llenguatge i destacades figures del món intel·lectual es veuen impel·lides a qüestionar la validesa de les valuosíssimes aportacions que moltes persones que han estudiat el tema en profunditat han fet i fan per demostrar que l'ús de la llengua no és neutre sinó que respon a la ideologia de qui parla.

Les resistències a fer-ne un ús inclusiu sovint intenten legitimar-se amb arguments rígids, cronificats en el temps, immobilistes i de caràcter gramatical en el seu sentit més restrictiu. Simultàniament però, es fa patent la voluntat de molta gent d'intentar anomenar ambdós sexes en el seu discurs. Possiblement per la falta de pràctica no són pocs els inconvenients que de vegades s'evidencien, però malgrat això hi ha una tendència, cada vegada més marcada, a no excloure ni invisibilitzar les dones a l'hora de parlar.

Durant els dos cursos de la formació s'ha treballat el llenguatge i els usos que se'n fan, s'han analitzat diversos recursos i estratègies per tal trobar el punt d'equilibri entre la manera de reflectir la realitat social i la fluïdesa del discurs. També s'ha parlat sobre la necessitat d'estar alerta per evitar que per inèrcia apareguessin formes tradicionalment utilitzades i que a força de repetició acaben interioritzant-se. A part d'aquesta actitud respecte a la llengua parlada i al treball individual que cada membre del grup s'ha plantejat en relació a la seva situació, cada centre ha revisat la seva documentació per intentar actualitzar alguns aspectes.

Les professores d'Igualada Eva Ribera Sierra i Mònica Tomàs Tort comenten que la societat actual té tant arrelats certs conceptes, que costa molt redactar amb l'ús de genèrics sempre que calgui. Aquesta pràctica també es va anar aplicant a l'hora de parlar i explicar els temes a l'alumnat. En el cas del grup d'Electromecànica, hi ha la dificultat afegida de la representativitat del grup, on malauradament tots són nois, i costa molt parlar utilitzant termes neutrals quan el públic és exclusivament masculí. I afegeixen la següent reflexió.

Una altra de les accions que es van dur a terme per treballar el tema de la igualtat de gènere al nostre PTT d'Igualada, va ser revisar i redactar novament tots els dossiers que se'ls dona a l'alumnat, per tal d'eliminar tot el llenguatge sexista que hi pogués haver. Malgrat l'esforç, al llarg de la realització dels diferents temes, ens vàrem adonar que encara quedaven alguns termes sexistes.

Les professores Rosa Maria Colet Vilalta i Imma Llopart Vidal del PTT de Vilafranca del Penedès comenten: *Lliurem molt material a l'alumnat i a les famílies: des de les cartes que enviem a les famílies fins als dossiers de treball. La documentació que es genera al PTT al llarg d'un any és molta, per la qual cosa, sobretot el primer curs en que vam participar en el Seminari, el treball de revisió va comportar moltes hores de feina. Enguany, però, la feina estava ja feta i els nous documents i cartes, modificacions dels dossiers, etc., no han suposat més feina que la que per si comporten, ja que hem anat mecanitzant l'hàbit d'intentar expressar-nos en un llenguatge que no sigui discriminatori per a les dones.*

BLOC V Activitats proposades pel professorat. Relats d'experiències

Activitats proposades pel professorat en el marc del seminari de formació

El professorat de cada municipi del Pla de Transició al Treball ha presentat una proposta didàctica i totes en el seu conjunt han estat experimentades a la totalitat de centres. Abans d'explicar l'activitat proposada el professorat informa sobre les característiques del grup amb el qual fa la implementació. A continuació s'exposen les activitats desenvolupades i el resultat i valoracions de l'experimentació:

9. *Qui treballa a casa? Qui fa què?* Estudi comparatiu sobre les responsabilitats assumides per cada membre del nucli familiar. (equip de Coordinació PTT)

10. *Anàlisi dels anuncis de TV.* Estudi dels estereotips a través de la publicitat. (Igalada)

11. *Ni ofici ni benefici.* Anàlisi del Mercat de treball i incorporació de les dones a oficis tradicionalment masculins. (Manresa)

12. *Som iguals o diferents?* Taller sobre estereotips femenins i masculins. (Vilafranca del Penedès)

13. *"Quiero ser como Beckham"* Cine Fòrum. Reflexió sobre la construcció social dels gèneres. (Vilanova i la Geltrú)

9. Qui treballa a casa? Qui fa què?

Estudi comparatiu sobre les responsabilitats assumides per cada membre del nucli familiar

Aquestes activitats han estat proposades pels membres de l'equip de Coordinació que durant aquests dos anys han participat en el seminari: Pilar Cabo Sabaté, Montserrat Boix Vidal, Rafael Climent Martí, Adela González i Jaume Hill.

De fet, propostes similars a aquesta són ja conegudes en el món educatiu però al si del seminari es va veure la necessitat d'incloure-les ja que la conciliació de la vida personal, familiar i laboral és una de les principals traves per a la promoció laboral i social de les dones.

La proposta consisteix en una bateria d'activitats i eines per visibilitzar el treball domèstic i de cura de les dones a les llars i proposar un repartiment equitatiu de les tasques associades.

1. Enquesta: "Qui treballa a casa meva?"	
Objectius	Dinàmica
Conèixer, identificar i valorar els diferents tipus de treball	El professorat lliurarà prèviament una enquesta a l'alumnat que aquest haurà de realitzar a casa seva i portar-la al centre educatiu per tal de comentar, en grup-classe, els resultats. Fitxa nº 16 ²¹
Recursos: Aula amb el mobiliari distribuït tipus "taula rodona" per tal de comentar els resultats de l'enquesta. Fitxa nº 17 ²²	
Temporització: 1 hora al centre formatiu (sense comptar el temps utilitzat per passar l'enquesta a casa)	

²¹ Veure Annex 2

²² Veure Annex 2

2. Comentari d'estudi sociològic: "La jornada interminable"	
Objectius	Dinàmica
Sensibilitzar l'alumnat sobre la importància del treball domèstic	Lectura atenta d'un text que passa el professorat, resposta a les 5 qüestions plantejades i posada en comú. Fitxa nº 18 ²³ .
Recursos: Aula amb el mobiliari distribuït tipus "taula rodona" per tal de comentar les respostes a les 5 preguntes	
Temporització: 1 hora al centre formatiu	

3. "Rol-playing sobre situacions domèstiques"	
Objectius	Dinàmica
-Despertar l'anàlisi crítica sobre aquelles situacions discriminatòries que es viuen quotidianament Fomentar la capacitat de posar-se en el lloc de l'altre	Representar una escena de la vida quotidiana (mare que torna a casa després de la jornada laboral, l'hora de preparar el sopar estant tota la família a casa, el dia de neteja general....) d'una família qualsevol i després fer el debat corresponent. Fóra bo que el professorat repartís els papers per tal que els rols femenins els representin els nois i els masculins les noies
Recursos: Aula amb el mobiliari distribuït en funció de les necessitats per la representació i posterior debat.	
Temporització: ¼ hora de preparació, ¼ hora de representació i ½ hora de debat .	

Degut al fet que l'equip de Coordinació no realitza funcions docents al moment de participar en el Seminari de formació i no ha estat en contacte directe amb el jovent del programa, no han pogut experimentar la proposta. Els altres centres però, han fet servir els materials amb els seus grups i van omplir una graella de avaluació per demanda del mateix equip. A continuació es presenta aquesta graella amb els comentaris de cada centre.

²³ Veure Annex 2

1. L'ACTIVITAT T'HA SEMBLAT ADEQUADA A L'ALUMNAT PTT I ALS OBJECTIUS PLANTEJATS?

Sí. Força adequada. Els objectius, reflexen alguns dels aspectes treballats al llarg del curs com que tots som persones capaces de poder actuar tant si és dona com home i, més en les necessitats del dia a dia per poder conviure plegats. (PTT Igualada).

Sí, l'activitat ha estat adequada a l'alumnat del PTT, ja que al treballar el tema de coeducació al llarg dels dos anys, d'alguna manera tot el referent sobre els rols de gènere, no els hi és desconegut. Per tant, també compleix els objectius proposats. (PTT Vilanova i la Geltrú)

2. QUINA VALORACIÓ EN FA L'ALUMNAT?

Dues noies, comentaven que ja havien fet alguna activitat similar a l'IES el curs passat. Van reaccionar bastant bé. A més, el grup de comerç, la primera part la van complimentar a casa el cap de setmana i, al portar-la a nivell individual, al ajuntar-se per grups va crear un debat interessant del descobriment que s'anaven fent entre ells. (PTT Igualada)

És una activitat que ha agradat, ja que s'ha fet una reflexió conjunta de les activitats que normalment es fan a casa. Molt del nostre alumnat té mares i pares que treballen fora de casa i això comporta que les feines siguin més o menys compartides. Ens han dit que fan feines com portar al germà a l'escola, parar taula, baixar les escombraries.. que fan casi cada dia. Les alumnes fan més treball domèstic que els alumnes, per exemple escombrar, planxar... i pensen que actualment, encara la major part del treball el fan les mares. (PTT Vilanova i la Geltrú)

3. HA GENERAT REFLEXIÓ EN L'ALUMNAT ? QUINS ASPECTES RESALTARIES?

Més que reflexió, els han quedat reflectits els estereotips implantats. S'han vist retratats de què és el que feia cadascú en funció de si era noi o noia, pare o mare i, en algun cas que hi ha àvies, realment eren "treballadores domèstiques". (PTT Igualada)

Les noies creien que els nois també han de col·laborar amb les tasques domèstiques i han dit que a casa es dona aquesta diferència de rols, als nois d'alguna manera ja els hi va bé que sigui així. També s'ha reflexionat sobre la doble jornada de la dona, donat que moltes de les tasques recauen sobre ella. (PTT Vilanova i la Geltrú)

4. QUÈ ÉS EL QUE MILLOR HA FUNCIONAT?

Concretament el treball a nivell individual i/o en família. Ha estat bé el debat en grup i el sortir a la llum aspectes individuals de cadascú a l'hora de compartir tasques. Els ha sorprès, que hi pogués haver tanta "feina" diària i necessària a banda del treball fora de casa o a l'anar a escola. (PTT Igualada)

Per realitzar aquesta activitat l'alumnat que normalment és a l'IES Lluç i Rafecas ha vingut al PTT, ubicat en l'Escola d'Art perquè em semblava que era més positiu fer-ho conjuntament, ja que la visió d'homes i de dones és més enriquidora, i efectivament ha funcionat força bé i ha donat una visió més ampla i no tan parcial del treball domèstic. (PTT Vilanova i la Geltrú)

5. QUÈ ÉS EL QUE HA COMPORTAT MÉS DIFICULTATS ?

A l'hora de fer el buidat dels resultats de l'enquesta, s'han fet un embolic i s'ha hagut de reestructurar la graella de la part comuna. Al sumar resultats no els quadrava de si es feia segons 0, 1, 2, 3 ja que al fer la mitjana, convertia tasques que no es feien mai en altres que es feien a vegades o sovint. Hem convertit la graella del buidat en quatre columnes de 0,1,2,3 i pare, mare, jo i altres, separant germans de germanes i avis d'àvies. (PTT Igualada)

Cal crear el debat sobre la conveniència de repartir les tasques domèstiques amb equitat, ja que trencar aquests rols és complicat per les dinàmiques que s'estableixen dins les famílies de l'alumnat. (PTT Vilanova i la Geltrú)

6. CREUS QUE CAL MODIFICAR ALGUNA COSA DE L'ACTIVITAT?

No, és una activitat que està ben plantejada i dóna per fer reflexió sobre la doble jornada laboral de la dona que encara es fa en moltes cases del nostre alumnat. (PTT Vilanova i la Geltrú)

7. SUGGERIMENTS I COMENTARIS ADICIONALS

Pensem que hi ha un petit canvi en cases on pare i mare treballen, o bé en cases on el pare està jubilat i la mare treballa, ja que les activitats són compartides, el fet que l'alumnat vegi que el pare treballa en feines de casa fa que a la llarga imiten comportaments. (PTT Vilanova i la Geltrú)

10. Estereotips a la publicitat

Anàlisi dels anuncis de TV

Aquesta activitat ha estat proposada i experimentada per les professores Eva Ribera Sierra i Mònica Tomàs Tort del PTT de Igualada.

El jovent del PTT d'Igualda

A Igualada, s'imparteixen dos mòduls clarament diferenciats:

- Auxiliar d'electromecànica
- Auxiliar de comerç, oficina i atenció al públic.

L'alumnat del PTT d'Igualada està format per un grup de joves d'entre 16 i 18 anys, la majoria són de nacionalitat espanyola, tot i que aquest any també tenim alumnat del Marroc, de l'Equador i de Moldàvia. Actualment tenim un total de 7 persones estrangeres que representa un 26% del total. L'alumnat procedeix de diferents municipis de la comarca, tant del món urbà com del rural, la qual cosa permet veure també diferències de mentalitat en el tema d'igualtat de gènere.

No tenen superada l'etapa d'Educació Secundària Obligatòria i els nivells de coneixement són molt variats. Des de l'alumnat que no ha superat l'ESO per problemes de conducta, però que per coneixements hagués pogut, fins a l'alumnat amb moltes mancances de coneixement que feien difícil la superació de l'etapa. La majoria tenen la intenció de realitzar un Cicle Formatiu de Grau Mitjà per poder millorar els seus nivells de coneixement i accedir a una feina més qualificada de la què tindrien sense estudis. Per això al llarg del curs es preparen també i es presenten a les proves d'accés als CFGM que s'organitzen anualment.

Des del principi, la tònica general era, a auxiliar d'electromecànica s'apuntaven els nois i a comerç, les noies. Hi ha hagut cursos on el percentatge era del 100%. Amb el temps, a auxiliar de comerç s'han anat inscrivint nois en un percentatge mínim, fins que fa un parell de cursos que l'augment ha estat considerable, fins enguany on al curs hi ha inscrits 7 nois de 15 en total: el 46,6%.

Creiem que és degut a que és un perfil que ha anat ampliant continguts orientats de cara al públic, i no tant la típica dependència específicament de venda, que com ja s'ha especificat anteriorment, de com era l'alumnat, amb mancances de continguts corresponents a la ESO i jovent amb baixa autoestima, ha anat

evolucionant amb nois i noies que, sí que tenen mancances de coneixements però, no de capacitat. S'han limitat a assistir a les aules, però sense cap tipus d'esforç ni motivació fins que, al no aconseguir el graduat, s'han vist sense cap possibilitat d'avançar en els estudis i, això de treballar no s'ho plantejaven ja que, la majoria, necessitats econòmiques no en tenen perquè les famílies, mal ens pesi els donen el que necessiten.

A aquest perfil de joves, els atrau un curs en el qual, sense exàmens ni proves de valoració puntuables oficialment, poden "recuperar-se" acadèmicament mitjançant les PACFGM i, és així com es pot explicar l'augment de joves atrets per aquests programes de transició. Estadísticament, hi ha més nois que noies que no superen la ESO i, com els cursos tenen places limitades, nois sense plaça a electromecànica, opten per fer l'auxiliar de comerç amb la finalitat de continuar estudiant afavorits per la sortida que els ofereixen aquests cursos de passar a mòduls.

A més la oferta de mòduls de grau mitjà ha anat ampliant diferents camps com els de explotació de sistemes informàtics, administratius o serveis socioculturals, i això permet obrir portes professionals a alumnes que cursin el d'auxiliar de comerç, oficina i atenció al públic, sortides socialment acceptades per exercir-les tant el col·lectiu femení com el masculí. Esperem que es continuï en aquesta línia i es pugui extrapolar en el cas d'electromecànica, ofici clarament masculinitzat socialment.

Respecte al mòdul d'electromecànica, des dels inicis del programa fins al moment actual, l'alumnat ha estat masculí, a excepció d'una noia que tenia molta voluntat, volia dedicar-se al món de l'electricitat i va realitzar tot el curs, incloses les pràctiques, havent d'aguantar, en alguns moments el rebuig i mofes per part d'algun dels seus companys. Actualment aquesta jove està treballant en una empresa d'electricitat de la comarca i té un grup de treballadors al seu càrrec.

Aquest curs també hi va haver una jove que es va inscriure a finals de gener a electromecànica, però només va assistir a tres classes, i es va donar de baixa, ja que no l'interessava estudiar, ni fer res. Per tant el monopoli masculí del grup, ha imperat un any més. Esperem que en un futur pugui haver-hi canvis.

La tònica general d'alumnat del programa, però, no és ben bé aquesta. Cada any es donen variacions en el nombre d'alumnat de procedència estrangera, amb una forta representació del Marroc, cosa que aquest any no ha passat. Respecte a l'edat i

nivell de coneixements, sí que són similars als actuals, tot i que a l'inici del PTT, cap als anys 97 fins al 2000, el nivell de coneixements de la majoria de l'alumnat era molt baix i les seves perspectives s'encaminaven a la incorporació al món laboral, més que no pas cap a l'educatiu.

Plantejament de l'activitat "anàlisi de la publicitat a la televisió"

L'activitat que vàrem plantejar per treballar amb el grup, va ser l'anàlisi de la publicitat a la televisió, on cada membre del grup havia d'escollir diferents anuncis per poder analitzar tota la informació que transmeten, (missatge, a qui va adreçat, quin és l'ambient, etc...) i així poder observar quins són els estereotips que de forma subliminal ens van transmetent. L'activitat l'havíem de portar a terme durant el primer trimestre del curs, on hi havia representació de nois i noies en cada un dels grups. Per problemes de calendari, s'ha hagut de desenvolupar al llarg de la segona fase, la qual cosa ha perjudicat el seu desenvolupament, sobretot en un dels grups.

A partir del gener l'alumnat està dividit en dos perfils, auxiliar de comerç, oficina i atenció al públic i un altre grup d'auxiliar d'electromecànica. Malauradament, i tot i els esforços que s'han fet per part de les tutores del curs, a auxiliar d'electromecànica tot l'alumnat és masculí, amb la qual cosa la riquesa de comentaris i punts de vista diferents queda esbiaixada, ja que l'única representant femenina és la tutora, que en els debats manté les seves opinions al marge per no determinar i condicionar els punts de vista de l'alumnat.

Sovint quan s'analitzen les respostes d'aquest grup, s'utilitza evidentment llenguatge masculí. Respecte a l'altre grup, sí que hi ha una paritat entre sexes, i per tant l'anàlisi i debat amb l'alumnat pot ser molt més ric, i pot tenir més efectivitat. Per desenvolupar l'activitat es va donar a l'alumnat les **Fitxes nº 19, 20 i 21**.²⁴

L'activitat es va desenvolupar en tres moments diferents. Un treball inicial a l'aula, on cada persona va anar responnent de forma individual les diferents preguntes de la **Fitxa nº 19**, i posteriorment es van anar anotant a la pissarra diferents categories d'anuncis que recordaven haver vist a la televisió. Tots els membres del grup van coincidir en què visualitzen els anuncis de forma obligada, mentre estan veient pel·lícules o sèries, i fins i tot n'hi ha que fan "Zapping" per no veure'ls".

²⁴ Veure Annex 2

Ens va sorprendre les categories d'anuncis que anaven assenyalant, ja que van identificar categories molt variades, algunes de les quals ni el sector adult les haguessin assenyalat: Hipoteques i crèdits, plans de pensions, assegurances, drogues, accidents de trànsit, i després els típics; mòbils, roba, menjar i altres.

Un treball posterior, l'havien de realitzar a casa analitzant, durant un cap de setmana, 10 o 12 anuncis de la seva elecció, i emplenar la **Fitxa nº 20**. Tot l'alumnat va realitzar aquesta tasca, cosa que ens va sorprendre a les tutores, i fins i tot hi va haver el cas d'un noi, que va copiar a ordinador tota la graella, ja que els comentaris que havia de fer eren massa llargs per posar-los en la graella que li havíem donat.

Per últim, hi va haver un treball a l'aula, primer en petit grup i després de debat grupal, que com sempre acaba desbordant-se, ja que cada persona vol parlar quan li venen les idees al cap, sense esperar que el/la company/a que parla acabi, i de tant en tant has de fer callar i tornar a començar. En aquest treball, havien d'escollir tres anuncis, cada un dels grups, i respondre a les preguntes de la **Fitxa nº 21**. Posteriorment es va fer un debat grupal, analitzant cada una de les respostes i comentaris.

Objectiu de l'activitat

Amb aquesta activitat fonamentalment preteníem que l'alumnat fos, una mica més crític a l'hora d'analitzar la informació que se'ls transmet des dels mitjans de comunicació. Per norma, s'acostumen a transmetre valors i models que no són els reals, amb l'únic objectiu d'augmentar les vendes dels productes que ofereixen, i el públic adolescent és molt vulnerable a aquests missatges, si no els analitza i hi reflexiona. Respecte al tema de la discriminació sexual en els mitjans de comunicació, la publicitat hi té un gran paper, ja que va transmetent de forma subliminal, models molt estereotipats, que malauradament són els models que té la societat, i que els anuncis van reforçant en cada una de les seves emissions. Per tant es pretenia fomentar la reflexió de l'alumnat envers la informació que es transmet.

Desenvolupament de l'activitat en el grup d'auxiliar de comerç, oficina i atenció al públic

Cal destacar que sorprenentment, no els interessa massa la publicitat, comenten que es passen molt, que no hi creuen gaire i que, són conscients que tan sols volen vendre i que a vegades enreden i que no són certes les frases clau que els vam fer destacar en la graella. Els atrau, principalment, la música que acompanya els anuncis i alguna cançó que s'ha fet famosa arran d'algun anunci.

Va ser curiós, i ells van quedar sorpresos, quan al parlar de diferents anuncis, la majoria els identificava i sortien detalls de l'anunci que es delatava que realment els "miraven", i van haver d'admetre que, sí, que els miraven però per perdre el temps, no perquè els interessés. Això, també es va fer servir en el debat, el tema de no saber aprofitar el temps, van analitzar el temps que arriben a perdre sense fer res, mirant la televisió i fins i tot "empassant-se" anuncis sense interès, segons ells i elles.

Valoració de l'activitat desenvolupada amb el grup d'auxiliar de comerç, oficina i atenció al públic

A la pregunta de si consideren que hi ha anuncis adreçats a col·lectius específics, tots menys una noia, consideren que sí, que és descarat: joguines sexistes a la campanya de Nadal, colònies específiques, els de motos, principalment nois de protagonistes i noies "embadalides" mirant-los, cotxes conduïts per homes i "admirats" per dones... Comenten que, en productes de compra per a la llar i de menjar es veuen els dos col·lectius, però que no s'ho creuen gaire, ja que no és el que observen quotidianament.

Referent a la pregunta a títol personal de la part A, on es demana si s'han identificat mai amb algun/a dels/les personatges d'un anunci en concret, la primera reacció unànime va ser que no, mai, amb cap. Fent-los reflexionar sobre el que significa "identificació" com a imatge pròpia reflectida en algun concepte o tema o melodia, a la que un noi es va atrevir i explicà que s'identifica concretament, en l'anunci d'un cotxe que diu que és segur que és el seu primer cotxe (l'alumne ja té complerts els 18 i és el seu primer objectiu, a la que aprovi la PACFGM, treure's el carnet, segons li han promès els pares), alguns van començar a canviar de parer i deixar-se anar:

- canviar-se la melodia del mòbil per estar més al dia, - un noi que quan era petit feia trial i quan veu algun anunci del trial indoor de Barcelona s'hi veu reflectit i l'atrau, - una noia que va tenir algun problema amb el cabell i s'hi fixava concretament en els xampús per veure si a ella també li anirien bé. (Cal destacar que comenta que va comprar un parell de marques d'aquestes més cridaneres i una que li va anar bé, encara la fa servir). - Una noia moldava, que té moltes ganes d'integrar-se i conèixer les coses nostres, l'atrauen personatges femenins "famosos" com ella els descriu, per "actuar" com elles i sentir-se més d'aquí. Cal destacar la resposta d'un noi equatorià de comerç: *"mai m'ha agradat comparar-me amb aspectes de personatges que sé que no tinc"*. Realista, el xicot. - Una noia que no es fixa en els anuncis perquè no li interessin.

Va cridar l'atenció que tres noies havien triat l'anunci d'un rentavaixelles i en el destinatari on es destaca si va adreçat a home/dona, noi/noia i nens /nenes elles van optar per afegir-hi la paraula "família" com a opció que van considerar més vàlida perquè quedi reflectit l'anunci. La resta destaca com a tothom algun anunci que creuen que va adreçat a qualsevol col·lectiu.

En l'apartat dels valors de la graella dels anuncis que han escollit, destaca principalment el valor de poder econòmic, poder adquisitiu, que tot en la societat es mou per diners. També el de la competitivitat: com més tens i més pots, més aconseguixes i et valoren millor. Són expressions recollides en el debat fet en grup sobre els resultats obtinguts.

Desenvolupament de l'activitat en el grup d'auxiliar d'electromecànica

Un dels fets que més sorprèn, quan realitzem activitats d'aquest tipus, és que la majoria dels joves diu que no es mira els anuncis de televisió, que no els agraden, que ells fan zapping. Però curiosament, quan comences a comentar-ne algun, et saben dir fins i tot el color de les sabates del protagonista, o si porten un llaç al cabell, o un davantal, o qualsevol altre detall que a la majoria ens passa desapercebut.

De tots els anuncis analitzats, potser el què més debat va portar fou el de l'ambientador Air Wich, on apareix un elefant "femella", que es queixa que el centpeus "mascle i marit seu", deixa les sabates per tot arreu i fan pudor. En Richie²⁵, un noi del grup, de seguida va comentar que se sap que l'elefant és

²⁵ els noms dels nois que apareixen en aquest relat són ficticis

femella perquè porta davantal i que només transmet el que la societat pensa; que és la dona qui fa la feina de casa. Un altre noi, en Joan va protestar, no pel tema, sinó pel davantal, ja que a casa seva tenen un bar familiar i ell moltes vegades va amb el davantal, després afegeix, per no quedar malament, que els homes també haurien de fer les tasques domèstiques.

Un altre dels anuncis que va sorprendre, fou el de les màquines d'afaitar, on els protagonistes són homes. Tots van comentar que era normal, ja que només s'afaiten els homes, que les dones no tenen barba. El Joan, però, de seguida va afirmar impetuosament, que això no era cert, ja que hi ha moltes dones que utilitzen les maquinetes d'afaitar per depilar-se les cames, ja que no els agrada la cera. Els altres van intentar rebatre, però no tenien res a fer. L'afirmació del Joan fou tant contundent que van acabar donant-li la raó.

Valoració de l'activitat

La valoració de l'activitat s'ha realitzat tant de forma constant a través dels comentaris que cada membre del grup anava manifestant, com a través d'unes preguntes de conclusió final, on l'alumnat havia d'expressar la seva opinió de l'activitat que havia realitzat. Si els havia estat útil, si havia canviat la seva manera de pensar, i si a partir d'ara analitzaria més els anuncis i filtraria la informació que transmeten.

Tal i com hem manifestat a l'inici, un dels grups estava format únicament per nois, però durant el debat, els comentaris i conclusions han estat bastant sorprenents, pel que respecte a la mentalitat oberta dels mateixos, cosa que m'ha sorprès com a tutora, ja que davant d'un comentari que podríem considerar masclista, un altre company rebutjava ràpidament exposant tot el contrari, i així s'iniciava una petita discussió sobre a qui anava dirigit l'anunci, i si els homes i dones podrien utilitzar de forma indistinta els productes que s'oferien. És de suposar que amb presència de noies, la cosa hagués estat encara més enriquidora, però per sort, alguns dels alumnes tenien mentalitat oberta i crec que l'activitat ha funcionat bé, en aquest sentit.

Respecte a les preguntes de valoració final, la majoria del grup d'electromecànica ha trobat útil l'activitat, ja que li ha servit per analitzar més els anuncis, saber què intenten transmetre i com ho transmeten. Respecte al fet de canviar-los la manera

de pensar, tots ells manifesten, que no els ha fet canviar, ja que ja tenen una manera de pensar oberta respecte al tema de la igualtat de gènere.

Tant sols el Robert va manifestar que no li ha fet canviar l'opinió, ja que hi ha massa anuncis i ell no es para a analitzar-los tots, que això suposaria molta feina. Aquesta manera de pensar reflecteix ben bé la seva manera general d'actuar; fer sempre el mínim per no cansar-se. Pel que es refereix a les perspectives futures respecte a l'anàlisi d'anuncis, són molts pocs els que creuen que es miraran els anuncis amb més detall i els analitzaran més, la majoria continuarà sense fer-los cas.

Conclusions

Cal destacar la participació de tot el grup, aportacions i debat entre ells i elles i en pocs moments va haver d'intervenir la tutora per posar ordre. Van ser unes classes enriquidores i els va permetre molta comunicació i coneixença entre tots. Una experiència molt positiva i creiem que, a partir d'aquest curs, pot ser una tasca a incloure dins el programa de tutories de grup: a banda de treballar i potenciar el criteri de la igualtat de gènere dins la publicitat i saber vèncer els estereotips marcats per la societat, és interessant també, per treballar la comunicació dins l'aula, saber respectar el torn de paraula, compartir opinions, defensar les pròpies idees i respectar les contràries, vèncer timideses, saber formular preguntes i donar respostes qualificades...

Preguntats els nois i noies del grup, sobre que els havia semblat l'activitat, van respondre que els havia agradat, s'ho havien passat bé. Alguns, a l'hora de triar anuncis per posar-los a la graella ho van fer amb l'ajut i/o complicitat d'algú de casa, una mare, un germà, tots els de casa, eren comentaris que s'anaven sentint, discutien també, a casa amb els familiars.

Crec que és un tema de discussió familiar força interessant, implicació i formació de la persona, el saber què opinen i pensen a casa a banda del funcionament rutinari diari. Una noia, no ho portava fet el dia que vam fer els grups pel debat, i li va saber molt greu quan veia la participació per part de tothom. L'endemà, va superar la resta en nombre d'anuncis triats, venia amb l'opinió personalitzada i va enriquir la discussió del debat que vàrem continuar durant dues sessions més.

Malgrat creiem que l'activitat, encara que de forma subliminal, els ha fet reflexionar sobre la informació que transmeten els anuncis i com ho fan en relació a la igualtat

de gènere, potser també hagués estat molt més efectiva si s'haguessin pogut visualitzar els anuncis a l'aula, per tal d'anar-los comentant, i analitzar tots els detalls, ja que segur que molts d'ells, a l'hora d'analitzar-los no ho van fer.

El fet que cada un visualitzes els anuncis a casa, tal i com s'ha comentat anteriorment, té els seus punts positius, ja que permet la participació de la família, però a l'hora fa que el treball a l'aula, no sigui tan ric, ja que no tothom sabia quin anunci s'estava treballant, i això va suposar un handicap a l'hora d'analitzar-los. El tipus d'anuncis escollits, no sempre reflectia el tema que es volia treballar, que era la igualtat de gènere, i això va empobrir el treball en aquest aspecte, si bé no en altres, ja que van sorgir molts comentaris interessants sobre les "veritats" que transmeten els anuncis.

11. Ni ofici ni benefici

Anàlisi del mercat de treball i incorporació de les dones a oficis tradicionalment masculins.

Aquesta activitat ha estat elaborada per Rosario González Enamorado que ha participat durant els dos cursos en el seminari, per Josep Antoni Serra Santallusia, que va participar durant el primer curs, i per Francesc Comas Closas, que ho va fer durant el segon curs, tots tres del PTT de Manresa.

El jovent del PTT de Manresa del curs 2006-2007

Els perfils professionals de l'alumnat del PTT de Manresa són:

- Auxiliar de comerç, oficina i atenció al públic.
- Auxiliar de metall-soldadura

L'alumnat del PTT durant la primera fase estava distribuït en dos grups sense tenir en compte l'especialitat professional triada.

El grup A estava format per 14 alumnes :

9 nois (metall-soldadura)

5 noies (comerç)

El grup B estava format per 14 alumnes:

7 noies (comerç)

7 nois (cinc de metall i dos de comerç)

La configuració dels grups la fem sempre tenint en compte que hi hagi joves dels dos sexes i de les dues especialitats en cada grup. Malgrat que l'any passat es van inscriure dues noies al mòdul de metall-soldadura aquest any no s'ha apuntat cap noia tot i que en la divulgació del programa es va insistir en les sortides professionals en sector del metall pels dos sexes.

El grup de comerç, tradicionalment, està format per nois i noies, si bé la proporció d'aquestes sempre és major. Aquest any ha quedat molt descompensat ja que van començar només dos nois però ara ja només n'hi ha un des de fa uns mesos.

La majoria de l'alumnat que forma el grup del PTT no va acabar l'ESO. Una gran part del jovent ha vingut al PTT després d'haver cursat tercer d'ESO (la repetició obligatòria de fa dos anys per l'alumnat que no havia superat un nombre

determinat d'assignatures va fer que una bona part hagués de repetir segon i que quan van arribar als 16 anys van decidir no continuar a l'Institut)

Els grups A i B presenten unes característiques bastant diferents. En el grup A predominen els nois i no és un grup que presenti cap tipus de conflicte. El grup B on dominaven un grup de noies amb conductes negatives ha portat en alguns moments més problemes.

Els nois són més madurs i estan més motivats que les noies. Enguany, és un grup que no presenta conflictes, hi ha una relativa bona harmonia entre ells. Al llarg del curs no s'ha produït cap tipus de situació conflictiva a destacar. El grup de comerç, format per noies i un sol noi, és diferent. Presenta molts problemes de comportament i de relació entre elles. El grup ha quedat dominat per un petit subgrup de noies amb conductes negatives, manifestant amb freqüència actituds desafiantes i provocadores.

En temes de coeducació, el grup B està més sensibilitzat, mentre que el grup A presenta conductes més masculines.

Plantejament de l'activitat "Ni ofici ni benefici"²⁶

Per què hem escollit aquesta activitat?. Aquesta activitat ens semblava un bon punt de partida per reflexionar sobre la incorporació de les dones a tasques considerades tradicionalment masculines. A més en el video es mostra que un dels sectors on falta mà d'obra és el del metall, que és el sector en que el nostre PTT ofereix formació. Considerem que el fet de veure aspectes de la seva feina els ha de motivar i provocar una empatia major que l'anàlisi d'altres feines alienes a la seva realitat professional.

El documental que amb aquest títol va emetre l'any 2000 la televisió catalana en el seu programa "30 minuts" gira al voltant de la necessitat de mà d'obra qualificada de la indústria catalana en diferents sectors professionals: metall, tèxtil i construcció. També planteja, la incorporació de la dona a oficis i treballs considerats tradicionalment masculins, i la necessitat de la mà d'obra immigrant. Per una altra banda, reflecteix de forma clara l'experiència i l'opinió de diferents col·lectius

²⁶ Es pot sol·licitar a TV3. Està disponible pel préstec a la mediateca de l'Àrea de Recursos per a la Transició"

(professorat de FP i Escoles Taller, món empresarial, alumnat,...) sobre la incorporació de les dones a aquests sectors, on encara estan subrepresentades.

Metodologia didàctica i temporització

- Visualització del vídeo: ½ hora
- Complimentació d'un qüestionari: 1/4 d'hora (veure **Fitxes nº 22/1 i nº22/2**²⁷)
- Debat a classe tractant els principals temes que apareixen al vídeo. 1 hora

Objectius

Els objectius que ens vam fixar en realitzar l'activitat van ser:

- Donar a conèixer la situació del mercat de treball a Catalunya
- Afavorir l'elecció d'oficis considerats tradicionalment masculins, per les noies.
- Donar a conèixer la possibilitat d'accés de les noies a aquestes professions.
- Valorar les professions independentment de què majoritàriament sigui realitzada per dones o homes.
- Analitzar quins factors són els que ells i elles valoren a l'hora d'escollir una professió o una altra. Ser conscient de que moltes vegades, són els estereotips els que marquen l'elecció d'ofici.
- Sensibilitzar de la discriminació sexista en el mercat de treball.
- Analitzar de forma crítica, les diferents opinions de les persones que apareixen al vídeo, tècnics, professorat, alumnat, empresariat...

Continguts del vídeo i temes per al desenvolupament del debat

Aquest documental planteja moltíssimes qüestions pel debat. Pel seu interès presentem el llistat de possibles temes.

- a) La necessitat de personal qualificat que té la indústria
- b) La relació existent entre els oficis tècnics i el desenvolupament del país
- c) La revalorització de la formació professional
- d) La figura de l'aprenent i el seu futur
- e) La incorporació de la dona a la indústria, realitzant tasques tradicionalment considerades masculines.
- f) Els rols laborals
- g) La necessitat de mà d'obra immigrant

²⁷ Veure annex 2

Valoració de l'activitat

Aquesta activitat va resultar engrescadora per la major part de l'alumnat. El vídeo és un recurs didàctic que resulta atractiu, amè i fàcil de seguir a un alumnat acostumat al món de la imatge.

El jovent, durant el visionat de la cinta, es va sentir identificat amb alguns dels col·lectius que apareixien en el reportatge. Les opinions dels personatges que apareixen durant el reportatge no els deixa indiferents. Davant d'aquestes opinions l'alumnat va presentar arguments crítics a cadascuna de les afirmacions que s'exposen.

Malgrat que el vídeo té uns quants anys, ja que va ser realitzat a l'any 2000, té interès ja que els temes tractats i la forma com es tracten mantenen plena vigència en l'actualitat. A més és un tema que en aquests últims temps l'alumnat ha sentit de forma bastant freqüent i per tant poden opinar una mica del tema.

L'activitat dóna lloc a un debat molt participatiu on tothom té alguna cosa a dir. Durant el debat cal reconduir l'anàlisi dels continguts del vídeo i fomentar la participació crítica i raonada de les pròpies opinions dels joves a fi que reflexionin sobre els arguments que utilitzen i que aquestes no siguin conseqüència d'una anàlisi superficial i, a vegades, mediatitzada pels mitjans de comunicació.

Objectivament, el sector metal·lúrgic és un sector professional amb millors condicions laborals que el comercial. Aquest fet és criticat per les noies de forma unànime, però quan els proposes fer metall, la seva resposta sempre és la mateixa: "està bé, però no m'agrada".

Els dos grups van presentar desigualtats a l'hora d'analitzar aquestes feines considerades "masculines". El grup A on la majoria eren nois la visió va ser més masculista i va caldre motivar a les noies a que donessin la seva opinió i controlar, per part del tutor, el debat perquè aquest no es convertís en "una guerra de sexes".

El grup B es manifestaren actituds més igualitàries entre sexes.

A partir de la visió del reportatge es veu clarament una postura majoritària d'intolerància cap als estrangers. Si bé amb el tema de les noies com hem vist hi havia diferències entre sexes, a l'hora d'acceptar treballadors d'altres països hi ha un rebuig molt fort. El rebuig és molt més accentuat en el cas de persones procedents del Marroc o altres països àrabs. En el cas dels sud-americans la situació no es viu amb la mateixa intensitat.

Aquest any ens trobàvem amb joves marroquins als que, sobretot les noies, qualificaven de forma xenòfoba amb expressions com "moros de merda". En aquest sentit hem hagut de fer un gran esforç, els tutors, perquè la convivència fos adient. Cal dir que moltes de les afirmacions que fan sobre el paper dels immigrants venen molt condicionades pel context familiar i les seves influències. Moltes frases són un calc d'expressions escoltades moltes vegades a casa.

Tanmateix, i malgrat les diferències, el debat al voltant dels temes que es plantegen en el vídeo va ser seguit amb gran interès i va servir per sensibilitzar al jovent al voltant de la importància de la formació i comprendre des d'una altra perspectiva la importància de la mà d'obra femenina i immigrada pel desenvolupament econòmic.

Conclusions

a) Punts forts

- El video està bé, és entretingut
- Es veuen identificats amb alguns dels col·lectius que apareixen
- Facilita que expressin lliurement la seva opinió sobre la funció social que han de tenir les dones.
- Permet conèixer l'opinió que tenen moltes persones, del món empresarial, educatiu... sobre la incorporació de les dones a feines, considerades de forma tradicional, masculines.

b) Punts febles

- És molt difícil que les noies s'orientin cap a feines en les que no estan gaire representades tot i reconèixer que són feines on els salaris acostumen a ser més elevats i els horaris i la resta de condicions laborals són millors.

12. Som iguals o diferents?

Taller sobre estereotips femenins i masculins.

Aquesta activitat ha estat elaborada per Rosa Maria Colet Vilalta i Imma Llopart Vidal, del PTT de Vilafranca del Penedès.

Descripció del jovent del PTT de Vilafranca del Penedès

L'alumnat del nostre PTT, com va sent la tònica general dels darrers anys, és cada vegada més jove, algunes persones fins i tot van començar amb 15 anys. Això fa que siguin grups d'adolescents una mica immadurs, molt juganers i poc conscienciats amb el fet que les dones estan socialment discriminades, fins i tot les mateixes noies no en tenen massa consciència del tema. Tenim 27 alumnes, 13 nois i 14 noies, que els vàrem dividir a principi de curs en dos grups, procurant que hi hagués la mateixa quantitat de nois i de noies a cada grup. A més, hi ha tres persones extracomunitàries, dos nois i una noia.

Per què hem triat l'activitat "Som iguals o diferents"?

De les tres activitats que les professores del PTT de Vilafranca vàrem dissenyar en el marc del Seminari hem decidit exposar aquesta perquè va ser molt engrescadora i perquè l'alumnat va participar-hi molt, ja que nois i noies s'hi sentien reflectits. A més, va donar molt de joc, ja que, en haver estat ells mateixos els que van decidir triar els atributs que donaven a homes i dones, va sortir molta informació, tant del tema drogues, sexe, relació homes/dones, treballs de la llar, relacions de parella, tribus urbanes, estètica, etc.

Objectius de l'activitat

Els objectius que ens vàrem marcar a l'hora de dissenyar i posar en pràctica aquesta activitat van ser els següents:

- Manifestar els rols socials assignats a cada gènere.
- Identificar estereotips de gènere que porten a la desigualtat.
- Prevenir la violència de gènere en les relacions de parella.
- Explicitar els valors i actituds dels homes i de les dones.
- Fomentar una relació més igualitària entre homes i dones.
- Afavorir la igualtat en les responsabilitats domèstiques.

- Reflexionar sobre el fet masculí i el fet femení alhora que diferenciem entre sexe i gènere.

Desenvolupament de l'activitat

L'activitat es va dur a terme a principis de novembre, coincidint amb el dia en què a l'IES celebraven la Castanyada després de l'esbarjo. Va durar una hora i mitja i la vàrem dur a terme simultàniament en dos grups.

A cada classe vàrem dividir l'alumnat en dos grups, un de cada sexe, col·locats en cercle, un a cada banda de la classe.

Vàrem lliurar al grup de noies la **Fitxa nº 23**²⁸, que és un full en mida DINA-3 on hi ha la frase Sóc una noia i em dic... més una rodona que simbolitza una cara. I al grup de nois vàrem lliurar-los la **Fitxa nº 24**²⁹, que és idèntic només que el lema diu " Sóc un noi i em dic...". A més, a tots dos grups els vàrem lliurar la **Fitxa nº 25**³⁰, consistent en una sèrie de quadres de diàleg.

Vàrem demanar a cada grup que, entre tots, completessin el dibuix del noi o la noia, vestint i caracteritzant els personatges com desitgessin, de manera que representessin a una persona de la seva edat.

A més, vàrem demanar als dos grups que mitjançant els quadres de text, els quals podien retallar i enganxar a la Fitxa 23 o 24, atribuïssin al dibuix les característiques personals, sentiments, rols, opinions, aspectes de salut, habilitats, destreses, opcions culturals i polítiques, etc. que cada grup desitgés. Els vàrem posar com exemple que podien fer-li el pentinat que volguessin: cabells llargs, curts, rossos, bruns, etc.

Ens va semblar important, però, no donar massa exemples concrets en la consigna a l'alumnat, per exemple, en temes de salut poden sortir frases sobre fumar, menstruació, sida, prevenció d'embarassos, etc., però si donem algun d'aquests exemples l'alumnat tendeix a agafar-los i a no projectar la seva realitat.

Vàrem explicar a l'alumnat que disposaven de 20 minuts de temps per a dur a terme la tasca.

²⁸ Veure Annex 2

²⁹ Veure Annex 2

³⁰ Veure Annex 2

Passat aquest temps, (cal dir que un grup en 15 minuts en va tenir prou i l'altre es va allargar en canvi una mica més dels 20 minuts), vàrem penjar els dos dibuixos amb els textos a la pissarra i vàrem dedicar-nos a observar i comentar en plenum tant les característiques dels dibuixos com els textos, procurant fer preguntes i intentant promoure la reflexió, mirant semblances, diferències, coses que els xoquin, etc. Va haver-hi al·lusions polítiques ("sóc independentista"), van sortir temes de salut (el noi fumava un porro), d'estètica (li van dibuixar piercings i tatuatges i a partir d'aquí varen acabar parlant també dels valors que transmeten determinades estètiques i de les tribus urbanes), etc.

En tot moment vàrem intentar evitar que, en donar la nostra opinió personal en algun tema, no s'interpretés com la resposta correcta o com a dogma.

Avaluació de l'activitat

El grup va expressar la seva satisfacció amb l'activitat, perquè s'ho va passar molt bé fent-la i, alhora, algunes persones van manifestar que els havia fet pensar sobre coses que abans no s'havien plantejat, com per exemple que la línia que separa violència de gènere i gelosia és molt dèbil i no està tant clara. Això va sortir arrel del fet que van dibuixar un mòbil i un noi va dir que era "para controlar con quien iba la novia".

A partir d'aquí una alumna va explicar al grup que això li passava a ella i que el seu xicot l'estava sempre trucant a totes hores i a ella li molestava, però que ell li deia que ho feia perquè se l'estimava. Això ens va dur a parlar també sobre què entenien ells per estimar i com pensaven que havia de ser la relació de parella, amb la qual cosa es va poder treballar l'objectiu de prevenir la violència de gènere en les relacions de parella.

Per la nostra banda, estem també satisfetes de com s'ha desenvolupat l'activitat, ja que el grup va participar amb ganes i es va crear un ambient distès que va permetre dialogar, de vegades de manera una mica exaltada però, en tot cas, amb moltes intervencions. I vàrem poder incidir en bona part dels objectius que ens havíem plantejat. Així:

- Es va poder treballar l'objectiu de manifestar els rols socials assignats a cada gènere, ja que una de les etiquetes deia que la noia treballava

d'esteticienne i una bombolla del noi deia que aquest era mecànic de tuning de cotxes. A partir d'aquí, vàrem poder parlar sobre per què havien assignat aquestes feines, si no podrien haver estat al revés, és a dir, el noi esteticienne i la noia mecànica de cotxes i vàrem intentar que reflexionessin sobre els rols socials assignats a cada gènere.

- A partir d'unes bombolles que assignaven al noi la frase "folla mucho" i "la té molt llarga", vàrem debatre sobre els estereotips de gènere que porten a la desigualtat i sobre els valors i actituds dels homes i dones: la tendresa, el físic, etc.
- L'objectiu que en aquesta ocasió no va quedar potser prou reflectit va ser el d'afavorir la igualtat en les responsabilitats domèstiques, potser perquè, al ser adolescents, cap d'ells realment està massa implicat en les tasques de casa i no van pensar a fer cap bombolla al·lusiva a aquest tema.
- Creiem que de tot el debat sobre les restants bombolles i sobre els dibuixos que havien realitzat va servir per intentar incidir en la necessitat de fomentar una relació més igualitària entre homes i dones.

13. "Quiero ser como Beckham"

Cine Fòrum. Reflexió sobre la construcció social dels gèneres.

Aquesta activitat, proposada per la coordinadora del Seminari, va ser adaptada per a la seva aplicació en aquest programa per Elisabet Castells Urgellès i Míriam Rubio Luna, del PTT de Vilanova i la Geltrú. Les professores van triar el relat d'aquesta experiència perquè, al seu parer, va ser, de les més enriquidores. Per això s'inclou el seu relat en aquest bloc de la publicació

Descripció del jovent del PTT de Vilanova i la Geltrú

A la localitat de Vilanova i la Geltrú, a l'igual que a altres localitats, existeix un col·lectiu important de jovent que no ha superat l'educació secundària obligatòria (ESO), les edats, principalment, estan compreses entre els 16 i els 18 anys i com a conseqüència d'aquesta situació es troben sense cap titulació que els permeti continuar l'oferta del sistema educatiu.

Aquest jovent té una dificultat afegida al no disposar d'una preparació professional que els permeti accedir al món del treball, amb una manca important de motivacions personals. Per tant, les característiques d'aquest col·lectiu requereixen una acció específica d'orientació i formació que augmenti la seva maduresa personal i faciliti la seva incorporació al món del treball, i completi la seva formació per tal, si s'escau, de poder superar la prova d'accés als cicles formatius de grau mitjà i prosseguir els estudis de formació professional reglada.

Els perfils professionals del nostre PTT són:

- Auxiliar d'electromecànica
- Auxiliar de comerç, oficina i atenció al públic

El total d'alumnat que durant el curs escolar 2006/2007 tenim al PTT es de 24, dels quals 14 són alumnes d'electromecànica i 10 són alumnes de comerç, oficina i atenció al públic. Al llarg del funcionament del PTT no hem tingut cap alumna en electromecànica, encara que en la divulgació del programa es va insistir en les sortides professionals per ambdós sexes. No és el cas del grup de comerç, on sempre hem tingut nois i en concret, aquest any, n'hi ha dos.

El nostre alumnat prové dels diferents instituts de secundària de Vilanova i la Geltrú, també tenim un alumne de Cunit, un alumne de Sant Pere de Ribes, un de Sitges i quatre de les Roquetes.

Aquest any hi ha molta diferència entre nois i noies. Els nois són molt infantils, molt *maleducats* i xerraires, amb pocs hàbits i amb problemes de hiperactivitat. És per aquesta raó que el seu progrés és molt lent, tant en assolir els objectius de la formació com en assumir més responsabilitats en el treball. Les alumnes són més madures, amb molta més responsabilitat i estan més motivades. Tampoc hem tingut aquest any alumnat immigrant, però no és la norma, ja que el normal és tenir aproximadament entre el 15 i el 20% immigrant.

Per la maduració personal de nostre alumnat treballem de forma transversal la coeducació, per tal de contribuir al coneixement de la situació real dels homes i de les dones i, a partir de aquest coneixement, promoure una actitud igualitària entre ambdós. En el 1r. trimestre del curs les classes són mixtes, hi ha el mateix nombre de nois i de noies i el mateix nombre d'alumnat d'electromecànica que de comerç, oficina i atenció al públic. És per això que totes les activitats per treballar la coeducació es realitzen en aquest trimestre, ja que un dels objectius que tenim és un reforçament de l'actitud de respecte i tolerància i, de mica en mica, un canvi de pensament i actitud en relació als estereotips sexistes. Per això és més enriquidor treballar nois i noies.

La pel·lícula "*Quiero ser como Beckham*"

Una jove índia, que només vol jugar a futbol, com el seu heroi Beckham, es troba amb l'oposició dels seus pares. Una jove anglesa la veu jugar i vol que participi a l'equip femení local. Les noies tenen la mateixa edat i comparteixen el mateix somni, és consolidada l'amistat. Els pares no ho entenen, volen que s'assembli a la seva germana més convencional. A les dues noies els hi agrada el mateix noi, el seu entrenador.

Perquè hem proposat aquest relat?

Els objectius que volíem marcar-nos, a l'hora de fer aquesta activitat, era treballar els aspectes coeducatius entre els joves. Aquesta activitat, basada en el visionat de la pel·lícula, era trobar tots els elements de reflexió i discussió sobre el tema. Per

tant era necessari definir quins objectius quedaven més clars en la pel·lícula, per mantenir la coherència amb la proposta plantejada.

Aquests objectius partien de reflexionar sobre la construcció social dels gèneres i com el ser home o dona pot arribar a determinar les nostres vides. Una altra qüestió que es plantejava alhora de buscar aquesta reflexió, era com identificar estereotips i prejudicis relacionats amb l'homosexualitat. També volíem que a partir d'analitzar diferents concepcions del cos i de la sexualitat, així com diferències i similituds entre cultures, poder entendre que tots som diferents, però que hem d'aprendre a respectar-nos, per conviure amb harmonia.

Aquesta pel·lícula, serveix per plantejar d'una manera entretinguda, els problemes que ha d'afrontar una noia, pel fet de no ajustar-se al que s'espera d'ella com a dona. El film ens mostra amb claredat el conflicte entre les expectatives que la família i la comunitat té dipositades amb la protagonista, i els seus desitjos per jugar a futbol, que per res encaixen amb el model tradicional de la feminitat. A partir d'aquest tema central de la pel·lícula, es van trobar les següents qüestions per abordar a la classe:

- Problemes que sorgeixen quan una dona no compleix amb el que socialment s'espera d'ella.
- Els estereotips relacionats amb el món de l'home i el món de la dona.
- Les orientacions sexuals i els prejudicis vinculats amb l'homosexualitat.
- Les concepcions del cos i de la sexualitat.

Metodologia

Les estratègies metodològiques que es van utilitzar amb el grup classe, per tal de treballar d'una manera ordenada i així poder obtenir el màxim aprofitament de la proposta va ser:

- Explicar la intencionalitat de l'activitat amb el grup classe
- Visionar la pel·lícula col·lectivament amb el grup
- Discussió i debat dels continguts reflectits a la pel·lícula a nivell del grup classe, segons guió de la **Fitxa nº 26**³¹.
- Resposta d'un qüestionari, sobre els continguts de la pel·lícula a nivell individual, amb la **Fitxa nº 27**³².

³¹ Veure Annex 2

³² Veure Annex 2

La resposta del nostre alumnat

L'activitat s'ha realitzat en tres sessions: una sessió prèvia al visionat de la pel·lícula, una altra per visualitzar-la i una última per realitzar el debat i contestar el qüestionari. Abans de passar la pel·lícula vàrem tractar de motivar l'alumnat, per fer-los participants de l'activitat. Per això vàrem presentar l'argument i ho vàrem relacionar amb qüestions relatives als temes que volíem treballar. Hem intentat visualitzar la pel·lícula en una sola sessió per aconseguir motivar i fomentar la capacitat d'atenció i concentració.

Hem prioritzat la metodologia activa i participativa per a la creació de debat i discussió dels temes en el grup classe. Una de les pautes donades va ser que l'alumnat havia de mostrar respecte envers les opinions dels demés. La pel·lícula en si és bastant motivadora, ja que hi ha aspectes molt propers a la realitat del nostre jovent. Molts dels nois del programa juguen a futbol, (entre 6 o 7 estan federats); les persones que protagonitzen la pel·lícula també són adolescents i això ajuda a identificar-se amb els personatges; es fa una reflexió sobre molts temes com identitat cultural, homosexualitat, amicitat, rol de gènere o immigració des de una vessant de comèdia, per tant, la pel·lícula es molt àgil.

Tot això és per dir que la pel·lícula va agradar i això va facilitar la discussió i el debat dels temes que hi eren reflectits. El primer que va cridar l'atenció va ser la diversitat emocional dels protagonistes i els seus progenitors. Van destacar com un fet curiós que les mares desitjaven veure casades a les seves filles i que s'oposaven a que juguessin a futbol pel fet de no ser un esport femení, en contraposició als pares, l'hindú i l'anglès, que les recolzen per a què el practiquin.

L'alumnat va arribar a la conclusió que la reacció de les dues mares reduïa a la dona a una situació passiva, però quan van contestar a la pregunta del qüestionari "*Quines característiques et sembla que s'ha de tenir per ser "una bona dona" segons el model de feminitat tradicional? Estàs d'acord?"* Moltes de les nostres alumnes van contestar que les característiques que ha de tenir una bona dona són la simpatia, la bellesa, la feminitat, anar "guapa" i que estaven d'acord amb aquesta concepció.

La pel·lícula ha estat passada en dos cursos diferents i hi han hagut diferències significatives en les respostes respecte a l'alumnat de l'any passat. Aquest any no hem tingut alumnat immigrant i hem tingut menys tolerància amb les diferències

culturals que l'any passat, quan sí que n'havia, d'immigrants. Encara que tothom estava en contra dels matrimonis concertats en ambdós anys. També hi ha hagut rebuig a l'homosexualitat tant per par dels nois com de les noies.

Conclusions

Queden pocs arguments per a dir en relació a la pel·lícula "Quiero ser como Beckham", solament afegir que hi ha molts temes que queden reflectits a la pel·lícula com:

- Condicionament cultural
- Amistat
- Relació mares/pares-filles/fills
- Immigració
- Homosexualitat
- Estereotips de gènere

Aquesta característica fa que s'hagi obert un debat molt interessant i profitós, ja que hi ha molts elements sobre els quals poder opinar i temes i personatges amb els que una part d'alumnat s'hi identifica. Nosaltres van anar treballant tots els comentaris que van anar sortint i es va intentar que reflexionessin sobre les seves opinions. Pensem que la pel·lícula agrada bastant i és una eina important per treballar els estereotips de gènere

Avaluació de l'activitat realitzada

L'objectiu de l'activitat és desenvolupar un esperit crític i prendre consciència dels rols i estereotips que la societat assigna i els prejudicis que pot generar i ser conscients que és molt important el respecte envers les diferències i el diàleg com eina per resoldre dificultats. En aquest sentit cal tenir en compte que l'avaluació s'enfoca en funció dels objectius.

Proposta d'avaluació, segons **Fitxa nº 28**³³:

- La participació activa i respectuosa en l'activitat (debat)
- La tolerància i respecte amb les diferents opinions
- A l'enquesta es valorarà la capacitat d'anàlisi i argumentació.

³³ Veure Annex 2

14. Altres activitats

Les professores i els professors participants han realitzat, durant els dos cursos del seminari, diverses activitats de caire coeducatiu a més de les esmentades. Algunes estan incloses en les que tradicionalment portaven a terme cada any, d'altres formen part de projectes de les administracions locals que inclouen el tema de la *igualtat entre dones i homes* com un aspecte prioritari en les seves polítiques territorials i altres, es van desenvolupar per efecte de la sensibilització sobre els temes treballats durant la formació.

Dintre del grup d'activitats que fa uns anys que es realitzen cal fer esment de la intenció premeditada de presència femenina per part de la tutora al curs d'electromecànica del PTT d'Igualada. Durant unes hores, portant la vestimenta i utilitzant les mesures de protecció adequades, la professora realitza les mateixes tasques que l'alumnat, integrat exclusivament per nois. Aquest fet, que inicialment sorprèn als joves acaba normalitzant-se, obrint un espai de representació que va més enllà de les paraules. Al PTT de Manresa, des de fa anys també fan lectura dels textos "Un món al revés" i "Reparació de cotxes MS" que intenten posar en evidència les contradiccions de situacions que es viuen com a normals però que, canviant el sexe de qui les protagonitza, resulten absurdes.

En el grup d'activitats proposades des de l'administració local destaquen el taller de relacions lliures de violència en la parella jove triat pel PTT de Vilafranca del Penedès dins del Pla Vila Jove del consistori d'aquest municipi i el taller de relacions lliures de violència triat pel PTT de Vilanova i la Geltrú dins el Pla d'Equitat de la Regidoria d'Afers Socials i Salut de l'Ajuntament.

Dins del tercer grup d'activitats s'han fet anàlisi d'articles de diaris, aclariment conceptual de termes com sexe i gènere, enquestes sobre feines considerades femenines o masculines, crítica a la representació de la feminitat i la masculinitat tradicionals en les frases fetes i d'altres.

BLOC VI Avaluació i valoracions finals

Les valoracions i comentaris de les noies i dels nois que han estat els subjectes últims d'aquest projecte han anat sortint al llarg dels relats de les experiències que les tutores i els tutors han implementat. L'impacte d'aquestes activitats en les actituds del jovent no pot ésser avaluat de manera immediata, d'una banda perquè els canvis actitudinals són summament lents i d'altra perquè el procés de construcció de la identitat no comença ni acaba en el moment de la formació sinó que és continu al llarg de la vida.

Tanmateix, destaquen l'interès que han mostrat noies i nois per les activitats plantejades i el fet que han estat conscients de la intervenció sense haver qüestionat en cap cas la necessitat de la mateixa o la manca d'interès o rellevància per a la seva formació. Va haver-hi acceptació i participació i potser el fet més rellevant és l'afirmació força generalitzada que durant l'execució de les tasques havien sortit qüestions que mai abans s'havien pensat o plantejat. Aquesta última qüestió es considera molt important perquè obre la possibilitat a una nova manera de llegir la realitat i a desnaturalitzar situacions o comportaments que formen part de la "normalitat" a partir del qüestionament i la crítica del món que ens envolta.

El professorat tutor participant en l'experiència va realitzar, amb gran interès i implicació, una valoració global del projecte i del seu desenvolupament. A més dels qüestionaris tipificats que de forma sistemàtica es contesten en finalitzar els cursos de formació, el grup va portar a terme una avaluació qualitativa exhaustiva de forma oral i escrita.

Tant la metodologia emprada com el grau d'utilitat dels continguts treballats han estat ben valorats. Respecte als canvis en la praxis professional, en general es considera que s'ha pogut aprofundir en la perspectiva coeducativa i en la sistematització de l'enfocament. El professorat participant veu molt clarament la necessitat d'intervenir en aquests aspectes per intentar modificar positivament les actituds del seu alumnat. D'altra banda, el fet d'haver compartit experiències i pensaments amb altres col·legues del PTT en el marc d'una proposta amb caràcter de seminari ha aportat cohesió i complicitat entre els diferents centres, afavorint el treball en xarxa que és l'element que ha estat més compartit.

Es valora positivament que s'hagi treballat en seminari i que s'hagi aplicat una metodologia molt participativa, com el fet que dues sessions s'hagin realitzat *on-line*. L'elaboració d'activitats hagués requerit més temps per experimentar i polir segons una de les enquestes.

Respecte als canvis en la pràctica professional totes les persones, excepte una, manifesten que se n'han produït. Per exemple, que ara tenen més cura del llenguatge oral i escrit, que han revisat amb aquest enfocament les activitats i materials didàctics i tota la documentació que lliuren a l'alumnat i a les famílies. També destaquen que s'han incorporat noves activitats a la tutoria, i en general, que tot i que alguns aspectes ja es treballaven, a través del curs s'han pogut ampliar i millorar, amb una especial incidència en l'ús del llenguatge i en altres aspectes actitudinals.

Es destaquen com a punts forts del curs la fonamentació teòrica, la reflexió sobre un tema molt conegut però poc madurat a nivell personal, la discussió i la reflexió conjuntes sobre qüestions fonamentals, la possibilitat de compartir experiències amb altres professionals creant xarxa i l'assessorament rebut.

Com a punts febles destaquen les dificultats per canviar les actituds del jovent i el seu entorn social que, al seu parer, no els és favorable. Consideren que la quantitat d'activitats didàctiques elaborades en el marc del seminari hauria d'haver estat major donat el temps invertit. També han comentat que la temporització, amb una distància temporal considerable entre les diferents sessions, no ha estat la més adequada.

Respecte a aspectes a modificar, es suggereix concentrar més la feina, *perquè es parla molt i encara que això és interessant no resulta "productiu"*, que es concretin més els objectius d'algunes sessions, elaborar més materials per a les tutories i fer una combinació presencial-telemàtic però amb un bon fòrum, sobretot perquè la distància entre les diferents seues del programa comporta dificultats de desplaçament.

Quant a la manifestació de noves propostes s'expressa el desig de fer extensiva la coeducació a les famílies i a l'entorn social i empresarial de cada zona, i la sistematització de l'aplicació de les activitats de forma planificada des de l'inici de curs.

L'equip de coordinació del PTT destaca en primer lloc l'enorme implicació del professorat implicat en aquest projecte com ho mostren les activitats realitzades i els relats de les seves experiències.

Les accions nacionals i transnacionals desenvolupades en el marc del projecte Hinterland han afavorit la creació d'un marc de diàleg i l'enfortiment de la xarxa en aquest territori. Han intercanviat aquests i altres materials utilitzats en el programa, han pogut discutir i debatre sobre les dificultats que viuen en el dia a dia. Han dinamitzat el programa en el territori i l'han mantingut més viu que mai.

En resum, es valora molt positivament el treball realitzat. L'activa participació del professorat en les sessions del seminari, ha propiciat el debat dels temes plantejats que s'ha vist com acaben per involucrar al professorat no només en el seu vessant professional sinó també en el més estrictament personal ha promogut un bon clima de treball i de comunicació. La metodologia de treball I-A Participativa ha afavorit l'enfortiment de competències professionals del professorat per a la projecció d'una intervenció continuada, intencionada i sistematitzada de la tasca coeducativa.

En resum, es valora molt positivament el treball realitzat. L'activa participació del professorat en les sessions del seminari ha promogut un bon clima de treball i de comunicació. En molts casos, els temes plantejats han sobrepassat el marc estrictament professional per donar lloc a reflexions i pensaments de l'àmbit més personal. La metodologia de treball I-A Participativa ha afavorit l'enfortiment de competències professionals del professorat per a la projecció d'una intervenció continuada, intencionada i sistematitzada de la tasca coeducativa.

Annex 1

Fitxes resum
d'activitats

Les professions no tenen sexe!!! Entrevistes

Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes
<ul style="list-style-type: none"> - Qüestionar els rols estereotipats de dones i d'homes. - Acceptar la necessitat de compartir el treball de casa i de cura de l'altri. - Possibilitar un creixement no discriminatori que respecti els interessos personals. 	<p>Les persones entrevistades expliquen la seva pràctica diària, els avantatges i desavantatges de representar una minoria davant l'altre sexe i la motivació que les ha portades fins el moment de l'entrevista.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Visionat de les entrevistes i resposta a un qüestionari. - Posada en comú en petit grup i en gran grup. - Per inducció, a partir de situacions particulars, arribar a la possible generalització i transferència de possibilitats. 	<ul style="list-style-type: none"> - DVDs amb les entrevistes. - Fitxa alumnat. - Guió per al Debat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rols de gènere. - Prejudicis al món laboral. - Conciliació de la vida familiar i laboral. - Tasques de cura. - Desenvolupament personal i professional.

Com veig les coses parlant de dones i d'homes. Escala d'Actituds

Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Contrastar les vivències personals a diversos àmbits - Reconèixer els prejudicis sexistes propis i de les altres persones - Acceptar i respectar les necessitats i desitjos més enllà del gènere - Superar el pensament androcèntric 	<p>Les dimensions presentades a l'enquesta permeten veure el grau d'acceptació de les barreres sexistes. El retorn dels resultats obre un espai per a l'explicitació i discussió al voltant dels prejudicis sexistes i el pensament androcèntric.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Reflexió individual sobre estereotips i sexisme en resposta al qüestionari. - Debat i reflexió col·lectiva per qüestionar les creences que fonamenten el pensament androcèntric i els prejudicis. 	<ul style="list-style-type: none"> - Escala d'Actituds - Plantilla de recollida de dades 	<ul style="list-style-type: none"> - Estereotips i rols de gènere. - Prejudicis sexistes, emocions i relacions interpersonals. - Acceptació de la diversitat sexual - Tasques de cura. - Violència de gènere

Aquesta per a mi, que és de nois, i aquesta no, que és de noies. Anàlisi de revistes juvenils

Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Descobrir els biaixos de gènere en les revistes juvenils. - Fer lectura de les imatges a partir d'una perspectiva no androcèntrica. - Tenir una actitud crítica envers el món de l'oci i el lleure per divertir-se de forma responsable i sense prejudicis. 	<p>La lectura guiada a través de preguntes de les revistes juvenils de més tirada permet un distanciament i una actitud crítica envers l'orientació esbiaixada dels continguts.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi sistemàtic de diverses publicacions en petit grup a través d'un qüestionari. - Discussió en gran grup sobre el resultat de l'anàlisi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Exemplars (entre sis i deu) de les revistes juvenils més venudes. - Fitxa amb qüestionari 	<ul style="list-style-type: none"> - Interessos juvenils i rols de gènere. - Marca de gènere en el consum a l'àmbit del lleure. - Identitats femenines i masculines hegemòniques - Estereotips i tractament del cos

Què són els prejudicis? Experimentació de percepcions mediatitzades per les idees prèvies.

Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Comprendre la influència de les estructures mentals en la interpretació de la realitat. - Desmuntar els prejudicis a partir del coneixement de la seva generació i estructura - Prevenir les relacions abusives a partir de la superació dels prejudicis 	<p>A través de l'exposició d'imatges ambigües (de lectura doble) es demostra la importància de la subjectivitat i de l'experiència prèvia en la interpretació del món que ens envolta.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Autoanàlisi de la pròpia percepció per induir el procediment que comporta la generació de prejudicis a partir d'una dinàmica grupal. Contrast de diferents visions de la realitat en petit grup. 	<ul style="list-style-type: none"> - Dibuixos per a la tècnica del cowboy - Sèrie de figures ambigües 	<ul style="list-style-type: none"> - Prejudicis i coneixements - Interpretació i atribucions a les conductes de dones i d'homes - Mecanismes de categorització de gènere

<i>Qui surt a la foto?</i> Anàlisi de premsa escrita				
Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Observar i criticar la desigualtat en el tractament periodístic de dones i d'homes. - Tenir consciència de situacions de desigualtat per raó de sexe. - Reivindicar els drets socials i laborals de les dones. 	<p>Es fa un anàlisi guiat de diverses seccions de les publicacions de premsa més populars per verificar el tipus de tractament que reben dones i homes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi en petit grup d'un exemplar de premsa escrita d'actualitat. - Intercanvi d'informació amb altres grups de la classe. - Posada en comú per trobar els eixos principals de la crítica. 	<ul style="list-style-type: none"> - Exemplars (entre 5 i 8) de la premsa més llegida. - Fitxa Qüestionari 	<ul style="list-style-type: none"> - Invisibilització del sexe femení. - Política, presa de decisions i gènere - Esports i gènere - Anuncis de feina i marc legal - Llenguatge sexista

I tu t'ho creus, que les dones tenen menys diners?

Estudi comparatiu de les condicions laborals desagregades per sexes a partir de la cerca de dades a diverses WEBS

Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Tenir una actitud positiva envers la col·laboració en el treball. - Opinar de manera fonamentada sobre la situació laboral de les dones. - Utilitzar les TIC com a instrument d'informació i de coneixement. 	<p>A través del treball cooperatiu s'elaboren informes amb dades recollides en diverses WEBS, de manera que es puguin exposar en gran grup i fer propostes de millora en relació a la situació laboral de les dones.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Treball cooperatiu - Ús de les TIC com a eina i font d'informació - Pensament deductiu per passar de les dades generals a les situacions quotidianes. 	<p>Fitxa del Professorat Fitxa de l'Alumnat Sala d'ordinadors amb connexió a Internet</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Món laboral, maternitat i paternitat. - Lleis i altra normativa en la regulació del treball - Assetjament sexual - Discriminació per sexe en els anuncis de feina. - Treball remunerat i tasques domèstiques i de cura. - Segregació vertical i segregació horitzontal al mercat laboral.

Qui treballa a casa? Qui fa què? Repartiment equitatiu de tasques domèstiques i de cura

Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer, identificar i valorar els diferents tipus de treballs domèstics - Identificar les tasques domèstiques i qui les realitza normalment a cada llar. - Promoure la reflexió sobre la necessitat de compartir i responsabilitzar-se equitativament de les tasques domèstiques 	<ul style="list-style-type: none"> - Lliurament de l'enquesta a cada alumne per que l'emplenin a casa seva amb els membres de la seva família - Buidatge dels resultats en petits grups - Posada en comú en gran grup - Debat/Reflexió sobre els resultats 	<ul style="list-style-type: none"> - Recollida de dades de forma individual - Treball petits grups: recompte estadístic de resultats - Treball gran grup, posada en comú de resultats - Debat 	<ul style="list-style-type: none"> - Enquesta - Taula buidatge - Pautes de debat i reflexió 	<ul style="list-style-type: none"> - Imatge de la distribució de les tasques domèstiques als mitjans de comunicació (publicitat), i al cinema. - Perspectiva des de d'altres cultures

Estereotips a la publicitat. Anàlisi d'anuncis publicitaris

Objectius específics	Descripció de l'activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Reflexionar sobre els valors que transmet la publicitat. - Identificar els valors que tenim en funció del sexe. - Relacionar valors i estereotips. - Reflexionar sobre la influència de la publicitat en les diferències entre sexe i gènere. 	<p>L'alumnat haurà de respondre a unes preguntes abans de començar l'activitat. En una segona part se'ls passaran entre 10 i 12 anuncis de TV i hauran d'omplir una taula on especificaran les característiques principals. Posteriorment s'obrirà un debat per comentar els resultats i fer reflexionar sobre la informació explícita i implícita que emergeix de la publicitat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Es combina el treball individual i el treball grupal amb procediments inductius per arribar a l'abstracció dels eixos fonamentals. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vídeo i televisió - Anuncis de TV gravats. - Fitxa amb les preguntes inicials. - Fitxa taula de respostes. 	<ul style="list-style-type: none"> - Consumisme en funció del gènere. - Models de relació de parella. - Preconceptes i prejudicis relacionats amb el gènere. - Estereotips i mercat - Models de bellesa

<i>Ni ofici ni benefici.</i> Anàlisi del mercat de treball i incorporació de les dones a oficis tradicionalment masculins				
Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Conèixer la situació del mercat de treball a Catalunya. - Afavorir l'elecció d'oficis considerats tradicionalment masculins per les noies - Conèixer la possibilitat d'accés de les noies a aquestes professions - Valorar la professió independentment del sexe majoritari que la realitzi. - Ser conscient de la discriminació sexista en el mercat de treball. 	<ul style="list-style-type: none"> - Visualització del vídeo - Complimentació per equips d'un qüestionari - Debat a classe sobre Mercat de treball i incorporació de les dones a oficis tradicionalment masculins, que apareixen al vídeo. 	<p>L'activitat s'inicia amb la visualització del vídeo, posteriorment hi ha un treball per equips i després d'una posada en comú per finalment fer un debat a nivell de grup classe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Equip de vídeo - Televisor - Vídeo "<i>Ni ofici, ni benefici</i>" TV3, Programa <i>30 minuts</i>, any 2000. 	<ul style="list-style-type: none"> - El mercat de treball. - Situació de les dones en el món laboral. - Imatges i estereotips laborals segons el sexe. - Formació, ocupació, mà d'obra qualificada i gènere.

Som iguals o diferents? Taller d'identitat masculina i femenina

Objectius específics	Descripció activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes a treballar afins
<ul style="list-style-type: none"> - Reflexionar sobre el fet masculí i el fet femení i diferenciar <i>sexe</i> i <i>gènere</i>. - Caracteritzar els rols socials de gènere. - Identificar estereotips de gènere que porten a la desigualtat. - Prevenir la violència de gènere en les relacions de parella. - Explicitar els valors i actituds dels homes i dones. - Fomentar una relació més igualitària entre homes i dones a l'àmbit social i a la llar. 	<p>Nombre de participants: 20-30 Durada : 1:30 a 2 h.</p> <p>Es lliuren les fitxes i cada grup (un de noies i un de nois) per completar el dibuix d'un noi o d'una noia, segons el grup, vestint-los i caracteritzant-los com desitgin i atribuint-los característiques personals, sentiments, rols, opinions, aspectes de salut, habilitats, destreses, opcions culturals i polítiques, etc.</p> <p>Després s'exhibeixen els resultats i es debaten en gran grup.</p>	<p>Taller sobre identitat femenina i masculina.</p> <p>Es fan dos grups, un de noies i un de nois, per realitzar una caracterització i després un debat sobre els trets manifestats o silenciats.</p>	<p>Fitxa "Sóc una noia i em dic...."</p> <p>Fitxa "Sóc un noi i em dic..."</p> <p>Fitxa Butllofes</p> <p>Tisores</p> <p>Retoladors de colors</p> <p>Cola</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Conciliació de la vida familiar i professional. - La sexualitat i les relacions de parella: què s'entén per parella, què s'entén per desitjos de l'altre, etc. - Respecte als trets culturals, religiosos i lingüístics d'altres persones. - Relacions de família i amistats - Estereotips de gènere, Prejudicis i preconceptes relacionats amb el gènere.

"Quiero ser como Beckham" Cine Fòrum				
Objectius específics	Descripció de l'activitat	Estratègies metodològiques	Material de suport	Temes afins
<ul style="list-style-type: none"> - Trencar els estereotips de rol de gènere - Vetllar perquè hi hagi igualtat i tolerància entre ambdós sexes - Aprendre a respectar les diferències - Fomentar l'acceptació de les diferents opcions sexuals - Fomentar el diàleg com a eina per resoldre dificultats relacionals 	<p>El film narra els problemes de Jesminder, jove londinenca filla d'una família hindú conservadora, per no ajustar-se a l'estereotip femení de la seva cultura familiar ja que vol ser jugadora de futbol professional. A partir de visionar la pel·lícula es fan activitats de discussió i reflexió dels temes tractats</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Visionat de la pel·lícula col·lectivament al grup classe. - Discussió i debat dels continguts reflectits a la pel·lícula, col·lectivament al grup classe. - Resposta a un qüestionari individualment. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aparell de DVD i de televisió - Pel·lícula "Quiero ser como Beckham" - Fitxa guió debat - Fitxa qüestionari 	<ul style="list-style-type: none"> - Condicionament cultural i familiar - Relacions d'Amistat i de Parella - Relació mares-pares-filles-fills - Immigració - Sexualitat i gènere

Annex 2

Fitxes complementàries
de les activitats

ACTIVITAT 1 : LES PROFESSIONS NO TENEN SEXE!!!**Fitxa nº 1: alumnat****Qüestionari entrevista 1: Mari Valenzuela – Conductora d'autobús**

1.- Per què penses que la Mari parla de "feines d'home"? Què vol dir amb això? A grans trets, quines diferències diries que hi ha entre dones i homes en l'aspecte salarial, d'ocupació, d'atur, de formació i de promoció?

2.- Quan diu "la gente la paga con el conductor", a qui es refereix? Per què penses que utilitza una forma masculina per parlar d'ella?

3.- La Mari diu que "la gent no es passa gaire", només que alguna vegada li diuen "dona havies de ser". Quin és el significat d'aquesta última expressió? Com s'ho pren ella? I tu, què en penses?

4.- Del total de persones que treballen en conducció d'autobusos a TMB (Transport Metropolità de Barcelona) quantes dones i quants homes hi ha segons les dades que explicita la Mari. Calcula la proporció de cadascun dels dos col·lectius en el total de personal conductor.

5.- Quin és l'horari de treball de la Mari? Quins inconvenients li plantejaria aquest horari si ella decidís ésser mare?

6.- Ha viscut discriminacions a la feina pel fet de ser dona? En cas afirmatiu, especifica quines. Quines diferències hi troba la Mari entre empresa pública i empresa privada?

7.- Comenta breument l'anècdota que explica la Mari del dia que es va quedar atrapada per la neu.

ACTIVITAT 1: LES PROFESSIONS NO TENEN SEXE!!!	Fitxa nº 2: alumnat
Qüestionari entrevista 2: Josep Sogas – Educador d’escola bressol	

- 1.- Quines condicions són necessàries, d’acord amb el Josep, per desenvolupar la seva professió?
- 2.- Quin fet resulta més sorprenent per a les famílies que porten els seus nadons a l’Escola Bressol, segons explica el Josep?
- 3.- Qui acudeix a les entrevistes i a les reunions que fa l’Escola amb les famílies, segons els casos? Per què penses que passa això?
- 4.- El Josep diu, en relació a famílies nouvingudes, que cap a final de curs s’hi presenten alguns pares i que s’hi senten més a gust, pel fet de parlar amb un altre home, per afinitat de gènere. Què en penses tu, d’això?
- 5.- El Josep es refereix a una dona que va portar la seva filla a l’Escola, com a “mare soltera”. Quin penses que és el sentit d’aquesta expressió? Quina informació hi aporta?
- 6.- Per què penses que l’àvia de qui parla el Josep era reticent al fet que un home fos responsable de la seva néta? De quina manera va canviar aquesta situació?
- 7.- Calcula la proporció de dones i d’homes que es van presentar al concurs d’oposició per omplir places d’Escola Bressol de l’Ajuntament de Barcelona, segons les dades que esmenta el Josep.
- 8.- El Josep diu que hi ha molt poca incidència per part del sexe masculí a la seva professió. Quina explicació hi trobes? Com t’agradaria que fos si en depengués de tu?
- 9.- A les imatges es veuen alguns nens que juguen amb nines, cotxets i cuinetes. En altres es veuen dos nens estirats a una mena de sofà, molt junts i sense jugar a agredir-se. Consideres que es podrien donar escenes d’aquest tipus a la vida quotidiana de nois de quinze anys sense que fos un fet excepcional? Justifica la teva resposta.

ACTIVITAT 1: LES PROFESSIONS NO TENEN SEXE!!!	Fitxa nº 3: alumnat
Qüestionari entrevista 3: Yolanda Granel – Aparelladora	

1.- Com es va preparar la Yolanda durant la seva formació per arribar a la situació professional que té actualment?

2.- Quines són les principals tasques que desenvolupa a la seva feina?

3.- La Yolanda parla del treball en equip i el diferencia d'aquell que fa una sola persona. Des del teu punt de vista, quins avantatges i desavantatges veus a cadascuna d'aquestes modalitats? Com t'agradaria treballar a tu? Per què?

4.- Quines consideracions fa respecte a la formació permanent a la seva professió?

5.- La Yolanda comenta que les persones a qui ella ha de "manar" són nois i homes. Quines estratègies fa servir per fer més efectiva la seva feina? Com ho faries tu i per què?

6.- En general, com reaccionen els manobres davant les seves ordres quan no la coneixen? Per què penses tu que passa això?

7.- Quina anècdota explica la Yolanda en relació a un paleta que arriba per primer cop a una obra on ella ja hi estava treballant? Imagina't la situació si en comptes de tractar-se d'una dona s'hagués tractat d'un home. Com penses que hi hauria reaccionat el paleta? Què penses que hi hagués fet l'aparellador?

8.- Què explica la Yolanda en relació a certes pintades aparegudes a les parets de l'obra? Com descriuries la reacció de la Yolanda? Per què penses que alguns treballadors van fer aquestes accions?

9.- Què diu la Yolanda d'algunes empreses en relació a les preferències de sexe que tenen en triar el seu personal? Per quines raons penses que es produeixen aquestes situacions? Com consideres tu que haurien d'actuar i per què?

10.- La Yolanda considera que no ha patit problemes pel fet d'ésser dona. Tanmateix esmenta les reaccions un tant hostils del personal d'obra i les diferencia

de les actituds de l'equip tècnic envers ella. A què es podrien atribuir aquestes diferències? Per què penses que el segon col·lectiu no es manifesta de la mateixa manera que el primer? Si la Yolanda fos la responsable última de tota l'obra, penses que l'equip tècnic, que estaria a càrrec seu, mantindria la mateixa actitud? Per què?

11.- Per què penses que la Yolanda es refereix a la seva professió en masculí?

12.- D'acord amb les dades de la Yolanda, quina proporció de dones i d'homes hi havia a la carrera d'Arquitectura Tècnica quan ella estudiava? Ella considera que a l'àmbit laboral aquestes proporcions es deuen mantenir més o menys igual. Comparteixes aquesta valoració? En cas negatiu, quines serien les proporcions? Tant si la teva resposta és afirmativa com si és negativa, justifica-la explicant les raons que t'han portat a les teves conclusions.

ACTIVITAT 1: LES PROFESSIONS NO TENEN SEXE!!!	Fitxa nº 4: alumnat
Informe de grup (es realitza conjuntament amb fitxa nº 3)	

S'han de consultar les següents adreces electròniques, del Departament d'Educació de la Generalitat, que corresponen a últimes dades recollides de:

- Total d'alumnat de Catalunya dels CFGM per famílies professionals

<http://www.gencat.net/educacio/depart/esta0506/pdf/cifor/cifor7.pdf>

- Total de noies de Catalunya dels CFGM per famílies professionals

<http://www.gencat.net/educacio/depart/esta0506/pdf/cifor/cifor8.pdf>

S'ha de completar el quadre amb les dades obtingudes i calcular el nombre de nois matriculats a cada modalitat.

Famílies profes.	Total alumnat	Noies	Nois?
A. Agràries			
A. Físiques i Esportives			
A. Marítimes Pesqueres			
Administració			
Arts Gràfiques			
Comerç i Màrqueting			
Comunic. Imatge i So			
Edificació i Obra Civil			
Electricitat i Electrònica			
Fabricació Mecànica			

A la vista d'aquestes xifres comentar els aspectes que més cridin l'atenció i buscar les possibles causes que els puguin explicar.

ACTIVITAT 1: LES PROFESSIONS NO TENEN SEXE!!!	Fitxa nº 5: alumnat
Qüestionari entrevista 4: Toni Marín – Estilista	

Fitxa nº 5 per a l'alumnat

Entrevista 4

- 1.- El Toni parla de la perruqueria moderna i d'allò que es feia abans. Busca informació sobre aquestes dues èpoques i sobre els conceptes de *barberia*, *perruqueria* i *saló de bellesa*.
- 2.- Què vol significar el Toni quan diu que la gent l'interpretava erròniament pel fet de portar les ungles pintades pel tint?
- 3.- Quan explica la seva estada a Gènova, fa referència al llibre de signatures del restaurant on van anar a sopar. Quins eren els personatges importants a qui es refereix? Quin era el seu sexe?
4. Quan parla de coqueteria, a què i a qui es refereix?
- 5.- Ha tingut cap problema pel fet d'ésser home al món de la perruqueria?
- 6.- Quins avantatges i quins inconvenients diries que té aquesta feina?

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
63- Considero que una noia que no es fa pregar per anar-se'n al llit amb un noi és una "dona fàcil".											
64- Em sembla que una bona esposa ha de complaure sexualment el seu marit i ha d'acceptar que en alguna ocasió ell pugui necessitar una altra dona.											
65- Opino que està bé que les noies tinguin menys llibertat que els nois perquè són més dèbils i corren més riscos.											

d) Observacions

ACTIVITAT 2: COM VEIG LES COSES PARLANT DE DONES I D'HOMES

Fitxa nº 7: professorat

Plantilla de correcció qüestionari (fitxa alumnat nº 6)

ÀMBIT SÒCIO PROFESSIONAL							
Preg	Poc	Bastant	Molt	Preg	Poc	Bastant	Molt
.				.			
8				45			
20				47			
21				53			
22				57			
ÀMBIT FAMILIAR							
Preg	Poc	Bastant	Molt	Preg	Poc	Bastant	Molt
.				.			
1				39			
6				43			
7				45			
16				48			
26				64			
29				65			
ÀMBIT DE LA REALCIÓ ENTRE IGUALS A L'ADOLESCÈNCIA							
Preg	Poc	Bastant	Molt	Preg	Poc	Bastant	Molt
.				.			
4				28			

12				34			
13				35			
25				37			
27				55			
ÀMBIT DE LA PARELLA							
Preg	Poc	Bastant	Molt	Preg	Poc	Bastant	Molt
.				.			
5				36			
11				38			
13				42			
15				46			
17				49			
23				50			
30				54			
33				61			
35				63			
ÀMBIT DEL COS, DE LA IMATGE I DE LA PROJECCIÓ SOCIAL							
Preg	Poc	Bastant	Molt	Preg	Poc	Bastant	Molt
.				.			
3				34			
4				40			
7				41			
9				44			
10				51			

14				52			
18				55			
24				56			
25				58			
27				60			
28				62			
31				63			
32				65			

ACTIVITAT 4: AQUESTA PER A MI, QUE ÉS DE NOIS, I AQUESTA NO, QUE ÉS DE NOIES	Fitxa nº 8: alumnat
Taula	

Al mercat actual hi ha moltes revistes per a adolescents i joves. Algunes són comprades principalment per noies i d'altres, majoritàriament per nois.

Quines característiques de les publicacions marcarien aquestes dues tendències?

Analitzar:

Revistes	Temes preferents	Presència fem./masc. en il·lustracions/fotos	Tipus de llenguatge	Colors	Altres elements
Super Pop					
Solo Scooter					
Ragazza					
Bravo					
Loka					
Revista 40					
Siete					

a) Quines estarien orientades a un públic femení i quines a un públic masculí?

b) Què es potencia en cada cas?

ACTIVITAT 5: QUÈ SÓN ELS PREJUDICIS?

Fitxa nº 9: professorat

Imatge

ACTIVITAT 5: QUÈ SÓN ELS PREJUDICIS?

Fitxa nº 10: professorat

Imatge

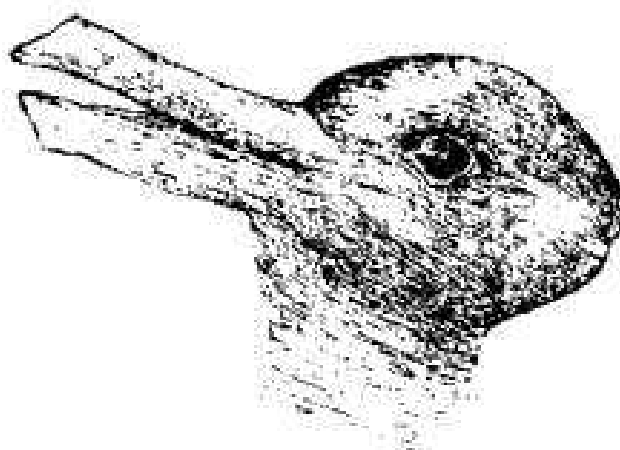

ACTIVITAT 5: QUÈ SÓN ELS PREJUDICIS?Fitxa nº 11³⁴: professorat**Imatge**

³⁴ La figura superior pertany al Rochester Institute of Technology, la inferior ha estat trobada al cercador d'imatges de Google i no consta l'autoria.

ACTIVITAT 5: QUÈ SÓN ELS PREJUDICIS?Fitxa nº 12³⁵ i ³⁶:

professorat

Imatge

³⁵ La figura superior pertany al Rochester Institute of Technology, la inferior ha estat trobada al cercador d'imatges de Google i no consta l'autoria.

³⁶ La imatge superior, que emula el dibuix de W.E. Hill de 1915, i la inferior han estat trobades al cercador d'imatges de Google i no consta l'autoria.

ACTIVITAT 6: QUI SURT A LA FOTO?**Fitxa nº 13: alumnat****Pauta de treball anàlisi diaris**

- 1- Comptabilitza la quantitat de dones i d'homes que apareixen a les fotografies i indica la secció del periòdic on hi apareixen.
- 2- Busca diversos articles d'opinió i apunta el nom i cognoms de les persones que els signen.
- 3- Totes les seccions fixes del diari tenen un nom neutre? En cas negatiu, quines modificacions consideres que s'hi haurien de fer. Llegeix els titulars que facin referència a grups de persones i comprova si els noms utilitzats reflecteixen la presència de les dones.
- 4- Busca una notícia d'àmbit internacional, nacional o local que sigui del teu interès. Identifica el sexe de la persona o persones a qui es faci referència i descriu de manera sintètica quin és el seu paper o rol.
- 5- A les notícies esportives, busca els diversos esports que hi surten i determina en quina proporció són femenins, masculins i mixtos.
- 6- Als Anuncis Classificats, busca les ofertes de treball i comprova si es fan diferències en raó del sexe.
- 7- Si hi ha anuncis de Línies Eròtiques, Massatges o Relax, a qui penses que estan adreçats? Per què? Reflexiona sobre el significat d'aquest tipus de relacions per a dones i per a homes.
- 8- Altres observacions que vulguis destacar.

ACTIVITAT 7: I TU T'HO CREUS, QUE LES DONES TENEN MENYS DINERS?	Fitxa nº 14: professorat
--	---------------------------------

Estudi comparatiu amb metodologia de treball cooperatiu
--

Es divideix la classe en grups de quatre alumnes (els agrupaments poden variar en funció del nombre total de joves i de la quantitat d'ordinadors). A tall d'exemple s'ofereixen les següents gràfiques per a una classe de 16 alumnes:

a) Es formen quatre grups

1	2
3	4

1	2
3	4

1	2
3	4

1	2
3	4

b) Totes les persones amb el número 1 treballen plegades en la cerca de dades. Posen en comú la informació i l'aporten als seus respectius grups. Els números 2, 3 i 4 procedeixen de la mateixa manera.

1	1
1	1

2	2
2	2

3	3
3	3

4	4
4	4

c) Es torna a l'agrupament de l'apartat a)

ACTIVITAT 7: I TU T'HÓ CREUS, QUE LES DONES TENEN MENYS DINERS?	Fitxa nº 15: alumnat
Recerca de dades a Internet	

S'han de repartir les següents responsabilitats entre cadascuna de les quatre persones que formen el grup:

- a) Buscar dades sobre Atur i Ocupació i sobre Ocupació segons branques d'activitat a Catalunya i a Espanya per sexes.
- b) Buscar dades sobre Contractació Temporal i Indefinida per sexes i sobre Salaries de Dones i d'Homes i de manera específica el Salari Mitjà de Dones i d'Homes Joves a Catalunya i a Espanya.
- c) Buscar dades sobre Permisos per Maternitat i per Paternitat i Dades sobre Assetjament Sexual.
- d) Buscar dades sobre el Temps dedicat al Treball Domèstic cada dia per activitat i per sexe a Espanya.

A Internet hi ha diverses adreces electròniques que aporten aquesta informació:

- Secretaria de la Dona de CCOO: Informe sobre la situació de les dones en el mercat de treball a Catalunya

http://www.ccoo.cat/pdf_documents/8_marc_2007.pdf

- ICD: Institut Català de les Dones

<http://www.gencat.net/icdona/estadis1.htm>

- Instituto de la Mujer

<http://www.mtas.es/mujer/mujeres/cifras/empleo/index.htm>

http://www.mtas.es/mujer/mujeres/cifras/familia/usos_tiempo.htm

Una vegada que cada persona hagi obtingut les dades encarregades les comparteix amb el seu grup i s'elabora un petit informe amb els resultats i les conclusions, per exposar-lo a tot el grup classe.

Després s'han d'aportar idees per millorar la situació de les persones que segons l'estudi estiguin en desavantatge i exhibir-les en un mural.

ACTIVITAT 9: QUI TREBALLA A CASA? QUI FA QUÈ?**Graella per a l'observació i el recompte**

- 1.- Tot seguit et presentem un conjunt d'activitats i feines que es duen a terme en la vida quotidiana d'una família. nombre a cada casella segons qui sigui la persona que a casa fa aquestes feines i activitats. A les columnes de també viuen o treballen a casa.

Segueix la següent guia:

- 0: No ho fa mai
- 1: Ho fa alguna vegada
- 2: Ho fa sovint
- 3: Sempre ho fa

GRAELLA INDIVIDUAL

Activitat / Feina	Pare	Mare	Jo
Cuinar			
Comprar menjar			
Ajudar en les feines d'escola dels fills i filles			
Fer la bugada / posar la rentadora			
Estendre la roba			
Planxar			
Cosir			
Fer els llits			
Treure la pols			
Parar i desparar taula			
Escombrar			
Fregar			
Baixar les escombraries			
Arreglar els llums, aixetes. ...			
Portar els comptes de casa			
Portar el cotxe al taller			
Anar a les reunions d'escola / IES			
Llegir el diari			
Veure els informatius de la TV			
Llegir revistes del cor			
Acompanyar els fills/es al metge			
Tenir cura dels avis/es quan ho necessiten			

- 2.- Una vegada emplenada la graella, us podeu agrupar en grups de 4-6 persones i poseu en comú els resultats. de grup dels nombres que heu posat en cada activitat per cada persona.

ACTIVITAT 9: QUI TREBALLA A CASA? QUI FA QUÈ?**Graella de grup per a l'observació i el recompte EN GRUP (puntuacions mitges)**

Activitat / Feina	Pare	Mare	Jo
Cuinar			
Comprar menjar			
Ajudar en les feines d'escola dels fills i filles			
Fer la bugada / posar la rentadora			
Estendre la roba			
Planxar			
Cosir			
Fer els llits			
Treure la pols			
Parar i desparar taula			
Escombrar			
Fregar			
Baixar les escombraries			
Arreglar els llums, aixetes. ...			
Portar els comptes de casa			
Portar el cotxe al taller			
Anar a les reunions d'escola / IES			
Llegir el diari			
Veure els informatius de la TV			
Llegir revistes del cor			
Acompanyar els fills/es al metge			
Tenir cura dels avis/es quan ho necessiten			

- 3.- Observant les dades que heu obtingut, quines conclusions podeu treure respecte a qui fa les feines de casa? Quins obtinguts?
 - 4.- Quines són les feines o activitats més clarament diferenciades pels homes i per les dones? A què pot ser degut?
 - 5.- I quines són les activitats que semblen estar més compartides? Com és això?
 - 6.- Per què hi ha algunes feines de casa que sembla que es van compartint i n'hi ha d'altres que no?
 - 7.- Com serien per vosaltres uns resultats ideals, ajustats al que vosaltres penseu que hauria de ser?
 - 8.- Què penseu que caldria fer per anar tendint vers aquests resultats desitjats?
 - 9.- Penseu que els resultats dels altres grups seran iguals als vostres?
 - 10.- Com valoreu la importància de dur a terme totes aquestes tasques a casa teva?
- Compartiu els resultats i conclusions amb tot el grup-classe i traieu-ne conclusions generals respecte les preguntes

ACTIVITAT 9: QUI TREBALLA A CASA? QUI FA QUÈ?**Fitxa nº 18: alumnat****Qüestionari****LA JORNADA INTERMINABLE**

“ La jornada diària de treball de les mestresses de casa és, de mitjana, de NOU HORES, sense grans variacions durant les **vacances** i el **caps de setmana**, i **sense interrupció** del treball en fer el **65 anys**.

Si **descomptem** les dones de **més de 65 anys**, que hom podria considerar alliberades de l'obligació de treballar si fossin treballadores extradomèstiques (aquestes dediquen a les tasques domèstiques una mitjana de set hores diàries) i les que tenen **una altra feina extradomèstica** (dediquen a les seves tasques domèstiques una mitjana de sis hores diàries)

Es a dir, si considerem les mestresses de casa en sentit estricte, les dones tenen una jornada mitjana de **treball diari de onze hores i trenta minuts**, i setmanal de més de vuitanta hores. Per tant, el doble de la jornada màxima legalment establerta per als treballadors assalariats, una diferència seria encara més gran si hom compara el nombre d'hores treballades durant l'any (a causa de l'absència de dies festius, "ponts" i vacances) i al llarg de la vida (per absència de jubilació)

M.A. Durán. La jornada interminable. BCN: Icària, 1986

Exercicis:

- 1.- Digues tres característiques del treball de les mestresses de casa
- 2.- Les dones de més de 65 anys, quant de temps dediquen a les tasques domèstiques.
- 3.- Què significa "dones que tenen una altra feina extradomèstica"
- 4.- Coneixes algun cas semblant. Explica'l.
- 5.- Penses que es podria canviar aquesta situació? Què proposes?

ACTIVITAT 10: ANÀLISI DELS ANUNCIS DE TV	Fitxa n° 19: alumnat
Qüestionari	

ESTEREOTIPS A LA PUBLICITAT

PART A

Abans de començar l'activitat, respon a les següents preguntes?

- a- Mires els anuncis a la tele?

- b- Tens anuncis preferits? Per què? Què et crida més l'atenció d'un anunci?

- c- Creus que hi ha anuncis adreçats a col·lectius específics?

- d- T'has identificat mai amb personatges d'un anunci? Quin/s? Per què?

ACTIVITAT 10: ANÀLISI DELS ANUNCIS DE TV**Fitxa nº 20: alumnat****Pautes anàlisi anuncis publicitaris****ESTEREOTIPS A LA PUBLICITAT**

PART B

- 1- Escollir anuncis de TV, entre 10 i 12, i enregistrar-los en una cinta.
Una vegada visualitzats a l'aula (es recomana tornar a passar dos o tres vegades més).
- 2- Classificar-los a la part central de la taula següent nomenant-los segons el tipus de producte (alimentació, cotxes, neteja, bellesa, infantils...), a quines persones van dirigits, quins valors suggereixen, marcant amb una creu la casella corresponent, i quina és la frase missatge, quina és l'ambientació que hi ha en els anuncis (colors dominants, música, etc...)
- 3- DEBAT: respondre, en petits grups, a les següents qüestions:
 - Per què creieu que aquests anuncis triats, transmeten aquests models?
 - Si un noi/a, dona/home, nen/a actua d'una manera que no és "l'esperada", què passa?
 - Redacteu les conclusions.
- 4- Comentar en grup els resultats.

ACTIVITAT 11. NI OFICI NI BENEFICI	Fitxa nº 22/1: alumnat
Qüestionari	

Nom :

1. Quins factors vas tenir en compte a l'hora d'escollir la formació professional que estas realitzant al ptt?

2. Quina professió t'agradaria tenir en el futur? per què?

3. El vídeo mostra la incorporació de la dona en sectors professionals "tradicionalment masculins"

3.1. Com veus el fet de que la dona s'incorpori al món industrial?

3.2. Per què creus que encara en l'actualitat sorprèn el fet de veure dones mecàniques, pintores, paletes, metal·lúrgiques,...?

3.3. T'imagines a les teves companyes de PTT en un taller?

4. Què en penses del treball industrial i de producció?

És realment tant necessari com el vídeo exposa? Creus que una societat desenvolupada pot viure bàsicament del sector terciari?

ACTIVITAT 11. NI OFICI NI BENEFICI**Fitxa nº 22/2: alumnat****Qüestionari**

5. La formació és la millor eina per combatre l'atur.

Què en penses, d'aquesta afirmació? La formació universitària, professional o ocupacional és molt important per la incorporació al món laboral

Ma d'obra immigrant

Incorporació de la dona a feines considerades tradicionalment masculines

Aconseguir que els joves s'interessin per oficis tècnics

Augmentar la taxa de natalitat

Són alguns canvis que s'han de donar perquè els oficis continuïn donant beneficis

6. El vídeo finalitza amb l'afirmació anterior

Escriu la teva opinió al respecte

7. T'ha agradat aquesta activitat?

Poc	Normal	Bastant	Molt

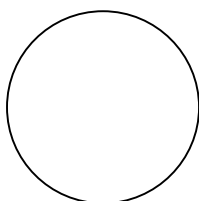
ACTIVITAT 12. SOM IGUALS O DIFERENTS?.

Fitxa nº 23: alumnat

Dibuix

1

SÓC UNA NOIA, EM
DIC.....

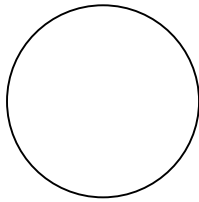

ACTIVITAT 12. SOM IGUALS O DIFERENTS?.

Fitxa nº 24: alumnat

Dibuix

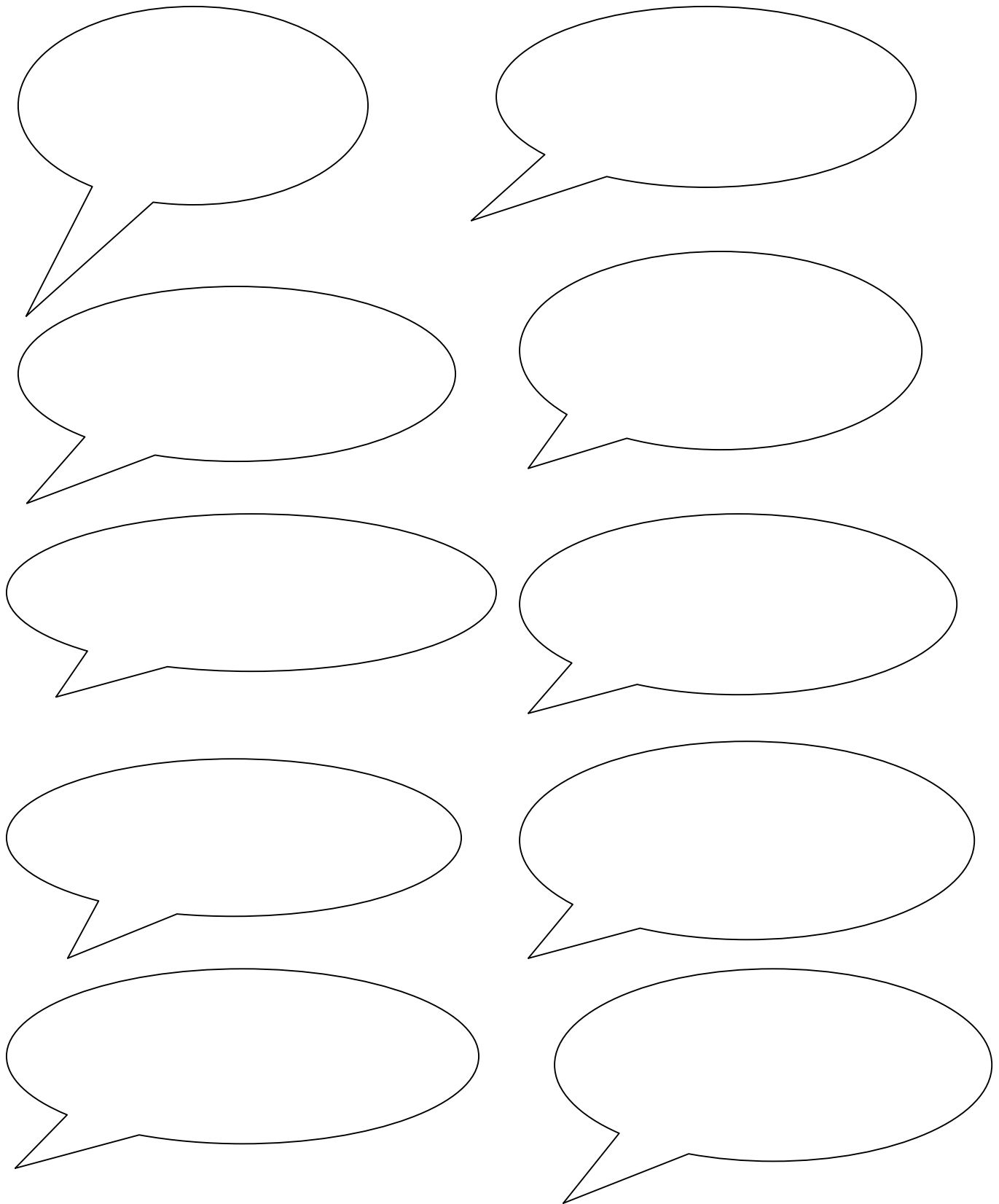
SÓC UN NOI, EM
DIC.....

ACTIVITAT 12. SOM IGUALS O DIFERENTS?.

Fitxa nº 25: alumnat

Dibuix

ACTIVITAT 3 i ACTIVITAT13. "QUIERO SER COMO BECKHAM"	Fitxa nº 26: alumnat
Qüestionari	

GUIÓ DEBAT

Abans de començar la pel·lícula o després de visionar-la, com eina de creació d'un debat, farem una sèrie de preguntes que serveixin de base per aprofundir en el tema i en principi seran molt generals per anar de mica en mica concretant.

1. Què succeeix a la historia?
2. Qui la protagonitza?
3. De què va la pel·lícula?
4. Que has sentit en veure-la?
5. Què temes importants surten?
6. Què opines del tema?
7. T'has identificat amb alguna persona o situació de la pel·lícula?
8. Coneixes algú que li hagi passat alguna cosa similar?

**ACTIVITAT 3 i ACTIVITAT13.
"QUIERO SER COMO BECKHAM"****Fitxa nº 27/1: alumnat****Qüestionari****"QUIERO SER COMO BECKHAM"**

- 1.- Quines semblances i quines diferències hi ha entre les dues germanes (Jasminder i Pinky)?

- 2.- Què és el que esperen les famílies de Jesminder i de Jules d'elles pel fet de ser dones?

- 3.- Com reacciona la mare de Jesse la primera vegada que la troba jugant a futbol al parc? Per què penses que ho fa?

- 4.-Quines característiques et sembla que s'ha de tenir per ser "una bona dona" segons el model de feminitat tradicional? Hi estàs d'acord?

- 5.- Com descriuries a Jesse i com a Jules?

- 6.- Quin tipus de reaccions es donen a la pel·lícula davant la negativa de complir amb el que se suposa que és ser dona?

7. Quines estratègies et semblen més encertades per a poder fer el que a una li agrada?

- 8.- Com és la relació entre Jesse i Toni?

- 9.- La sinceritat i la hipocresia apareixen en diverses situacions. Podries posar-ne exemples?

ACTIVITAT 3 i ACTIVITAT13. "QUIERO SER COMO BECKHAM"	Fitxa nº 27/2: alumnat
Qüestionari	

10.- Perquè creus què hi ha sospites no fonamentades sobre l'orientació sexual de Jesminder i Jules?

11. - Et sembla normal el comportament de la mare de Jules al respecte?

12.- Quines reaccions es produeixen davant l'homosexualitat?

13.- Quines al·lusions es fan al sexe i a la sexualitat de les persones i en quins termes?

15.- Quines característiques tenen les diverses relacions dels personatges més joves amb les seves mares i amb els seus pares? Quins conflictes hi apareixen? Què pretenen els primers? Què pretenen els segons?

16.- Com influeix la cultura d'origen i els costums dels personatges en les seves relacions personals?

17.- Quina consideració rep el futbol femení a la pel·lícula per part dels diferents personatges?

ACTIVITAT 3 i ACTIVITAT13. "QUIERO SER COMO BECKHAM"	Fitxa nº 28: professorat
Avaluació	

Fitxa avaluació Activitat pel·lícula "QUIERO SER COMO BECKHAM"				
	EXCEL.LENT	ALTA	CORRECTA	BAIXA
PARTICIPACIO ACTIVA				
RESPECTE I TOLERÀNCIA				
CAPACITAT D'ANALISI I ARGUMENTACIÓ				
VALORACIÓ GLOBAL				

Resultats generals obtinguts (positius i negatius):

-
-
-

Observacions particulars (sobre alguns alumnes):

-
-
-

L'activitat ha agradat a l'alumnat?

Bibliografia³⁷

Departament d'Ensenyament (1995) *El Pla de Transició al Treball*. Generalitat de Catalunya

Fabra, Mari Lluïsa (1996) *Ni resignades ni submises*. Quaderns per a la Coeducació nº 11. ICE Universitat Autònoma de Barcelona

Lledó, Eulàlia (1992) *El sexisme i l'androcentrisme en la llengua: anàlisi i propostes de canvi*. Quaderns per a la Coeducació nº 3. ICE Universitat Autònoma de Barcelona

Lledó, Eulàlia (2005) *De llengua, diferència i context* Quaderns de l'Institut nº 3. ICD Generalitat de Catalunya

Solsona, Núria; Tomé Amparo; Subías, Rafaela et al. (2005) *Cuinar, planxar i tenir cura d'altri a l'escola*. Octaedro. Barcelona

Tajfel, Henri (1984) *Grupos humanos y categorías sociales*. Herder. Barcelona

Urruzola, María José (1996) *Aprendiendo a amar desde el aula*. Maite Canal. Bilbao

³⁷ A part de dues cites bibliogràfiques, el material seleccionat a la bibliografia té la pretensió deliberada de servir de possible orientació per a la realització de les activitats. No és, per tant, una relació exhaustiva de la prolífica producció sobre aquests temes.